
**Groepen van assistentiewoningen (GAW) in Vlaanderen in kaart
Aanbod, organisatie en uitdagingen**

dr. Hanne Vandermeerschen
prof. dr. Philip Verwimp

met medewerking van
Sien Winters, Luna Cochez, Ann Peetermans en dr. Jana Verstraete

HIVA-KU Leuven

Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
 Minderbroedersstraat 8 – B-3000 Leuven
 Tel 0032 16 37 34 32
 E-mail: swvg@kuleuven.be
 Website: <http://www.steunpuntwvg.be>

**STEUNPUNT
 WELZIJN
 VOLKSGEZONDHEID &
 GEZIN**

Publicatie nr. 2026/02
 SWVG-Rapport 58

Titel rapport: Groepen van assistentiewoningen (GAW) in Vlaanderen in kaart: aanbod, organisatie en uitdagingen

Promotor: prof. dr. Philip Verwimp ^{1,2}
 Onderzoeker: dr. Hanne Vandermeerschen ¹

¹ HIVA-KU Leuven
² ULB

Dit rapport kwam tot stand met de steun van de Vlaamse Overheid. In deze tekst komen onderzoeksresultaten van de auteur(s) naar voor en niet die van de Vlaamse Overheid. De Vlaamse Overheid kan niet aansprakelijk gesteld worden voor het gebruik dat kan worden gemaakt van de meegedeelde gegevens.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder uitdrukkelijk te verwijzen naar de bron.

No material may be made public without an explicit reference to the source.

Het consortium SWVG

<i>Deelnemende instellingen - Dagelijks bestuur</i>	
KU Leuven	
· LUCAS, Centrum voor zorgonderzoek en consultancy	Prof. dr. Anja Declercq Prof. dr. Koen Hermans
· Instituut voor Sociaal Recht	Prof. dr. Johan Put
· HIVA - Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving	Prof. dr. Tine Van Regenmortel
UGent	
· Vakgroep Bestuurskunde en Publiek Management	Prof. dr. Bram Verschuere
· Vakgroep Volksgezondheid en Eerstelijnszorg	Prof. dr. Katrien Vanthomme
· Vakgroep Volksgezondheid en Eerstelijnszorg	Prof. dr. Jeroen Trybou
Vrije Universiteit Brussel	
· Faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen	Prof. dr. Johan Vanderfaeillie
Universiteit Antwerpen	
· Faculteit Sociale Wetenschappen	Prof. dr. Koen Decancq
<i>Partnerinstellingen</i>	
Universiteit Hasselt	
· Faculteit Geneeskunde en Levenswetenschappen	Prof. dr. Wim Pinxten
Thomas More Hogeschool	
· Unit Mens & Welzijn	Dr. Peter De Graef
Arteveldehogeschool	
· Sociaal Werk	
Hogeschool Gent	
· Onderzoekscentrum 360° Zorg en Welzijn	
UC Leuven-Limburg	
· Research & Expertise - Expertisecentrum Health Innovation	
Karel De Grote hogeschool	
· Onderzoek en maatschappelijke dienstverlening	
Hogeschool PXL	
· Expertisecentrum PXL Social Work Research	
Odisee co-hogeschool	
· Studiegebied Sociaal-Agogisch Werk	
KeFor	
· Kenniscentrum Forensisch Psychiatrische Zorg	
<i>Coördinatie en secretariaat</i>	
Coördinator SWVG Administratieve ondersteuning	Dr. Kathleen De Cuyper Manuela Schröder Lut Van Hoof

Rapport

Maart 2026

Groepen van assistentiewoningen (GAW) in Vlaanderen in kaart: aanbod, organisatie en uitdagingen

Onderzoeker: dr. Hanne Vandermeersch¹

Promotor: prof. dr. Philip Verwimp^{1,2}

¹ HIVA-KU Leuven

² ULB

Samenvatting

Het voorliggende rapport stelt de resultaten voor van een bevraging van de woonassistenten en de beheerders van Groepen van Assistentiewoningen, gebaseerd op 316 ingevulde vragenlijsten van de eerste (woonassistenten) en 207 van de tweede (beheerders). De resultaten worden gekaderd in het theoretisch kader 'moving in time...to age well in place'. Deze bevraging werd aangevuld met twee focusgroep gesprekken. Doel van het rapport is de GAW in kaart te brengen, haar uitdagingen te bespreken en beleidsaanbevelingen te geven.

In Vlaanderen wonen zo'n 40.000 mensen in een GAW, met in totaal iets meer dan 36.000 wooneenheden. De onderzoekers stellen een grote variatie vast in de prijzen die gevraagd worden (zowel genots- als zorgprijs), en de dienstverlening die daar tegenover staat, zowel tussen de drie types van aanbieders (openbaar, vzw, en privé) als binnen elk van de drie. Deze variatie en de kwaliteit van het aanbod is onvoldoende bekend bij de doelgroep. Dit helpt de senioren niet die overwegen een verhuis naar een GAW te maken. Meer transparantie en communicatie over het aanbod is nodig.

De toegenomen zorgbehoefte van de bewoners is een rode draad die terugkomt doorheen het onderzoek. Daarbij rijst ook de vraag naar een intensere samenwerking met een woonzorgcentrum, wat een aantal GAW nu reeds doen. We pleiten niet voor een verplichte samenwerking, want er is ook ruimte voor een meer zelfstandige GAW die mogelijk een jonger, zeer zelfredzaam profiel kan aantrekken. Er is ruimte voor variatie in de sector op voorwaarde dat die goed gecommuniceerd wordt.

De GAW bevinden zich zowel in een stedelijk, randstedelijk als niet-stedelijk milieu, met – over het algemeen – een waaier van diensten binnen een wandelafstand van 300m, wat positief is. Één derde van de GAW wordt met leegstand geconfronteerd, wat in de meeste gevallen beperkt blijft tot 1 à 2 wooneenheden, maar er zijn uitzonderingen. Enkele grote spelers hebben hun leegstand niet gerapporteerd aan de onderzoekers, dus zijn onze cijfers een onderschatting van het werkelijke aantal. Van de beheerders zegt 30% verlies te maken, 30% draait break-even en 40% maakt winst.

Het takenpakket van de woonassistent blijkt in de praktijk zeer divers, wat het beroep aantrekkelijk maakt voor verschillende profielen: aan de ene kant mensen die sterk zijn in logistieke dienstverlening en aan de andere kant een zorgprofiel. Veel woonassistenten melden dat ze tijd en handen tekort hebben. Het vormt een uitdaging om de balans te vinden tussen logistiek en administratie enerzijds, en de begeleiding en ondersteuning van bewoners anderzijds. De verwachtingen ten aanzien van de woonassistent hieromtrent verschillen ook tussen GAW.

De onderzoekers doen de volgende beleidsaanbevelingen:

1. De overheid dient te zorgen voor een betere bekendmaking van het aanbod van assistentiewoningen en hun plaats in het zorglandschap. Dit zou ook helpen tegen de leegstand die in sommige GAW een probleem vormt;
2. De overheid kan senioren sensibiliseren om tijdig te verhuizen, in plaats van te wachten tot de zorgbehoefte groot is;
3. De onderzoekers pleiten ervoor samenwerkingen tussen GAW en WZC in een gepast regelgevend kader vorm te geven ten einde de toegenomen zorgzwaarte te kunnen opvangen;
4. 'Stand alone' GAW dienen de gestegen zorgbehoefte op te vangen door een goede coördinatie tussen zorgverstrekkers, met als bijkomend voordeel dat hun tijd en kosten minder zijn wanneer zij verschillende bewoners in de GAW kunnen verzorgen;
5. De regelgeving voor de GAW is te eenzijdig gericht op de infrastructuur, en te weinig op de kwaliteit van de dienstverlening.
6. Aangezien de job van een woonassistent een publiek aantrekt met diverse profielen, dienen de competenties die een woonassistent moet hebben en de taken die hij/zij doet, transparant te zijn, en deze hoeven niet hetzelfde te zijn in alle GAW. Wel is transparantie ervan nodig, zowel naar de woonassistent toe als naar de bewoners.

We verwijzen naar de inhoud van het rapport en de gebruikte methoden om een goed en genuanceerd zicht te krijgen op de bevindingen, de conclusies en de aanbevelingen.

Inhoud

Inleiding	11
DEEL 1 Context en kader	15
Hoofdstuk 1 Uitdagingen binnen het ouderen woonlandschap: welke rol voor GAW?	17
1 Zo lang mogelijk thuis blijven wonen als streefdoel	17
2 Risico's en beperkingen van 'Ageing in Place'	17
3 Nood aan alternatieve woonzorgvormen	20
3.1 Een continuüm van zorgnoden	20
3.2 Nood aan keuzeopties voor ouderen	20
3.3 Assistentiewoningen als een stukje van de puzzel	21
4 Naar een ruimere benadering: 'moving in time to age well in place'	22
5 Samengevat: welke rol voor GAW?	25
Hoofdstuk 2 Regelgevend kader voor GAW in Vlaanderen	27
1 Definitie van een GAW	27
2 Wettelijke opdracht	27
3 Bijkomende bepalingen en accenten	28
3.1 Leeftijdsvoorwaarde	28
3.2 Zelfstandigheid	28
3.3 Vrijheid van de bewoner	29
3.4 Inspraak en participatie	29
3.5 Prijsbepaling	29
3.6 Woonassistent als aanspreekpunt	30
3.7 Ligging	30
3.8 Infrastructuur	30
4 Juridische bepalingen in verband met opname en ontslag	31
Hoofdstuk 3 Onderzoeksopzet en methodologie	33
1 Onderzoeksopzet	33
1.1 Doelstellingen van het onderzoek	33
1.2 Onderzoeksvragen	33
2 Methodologie	33
2.1 Documentanalyse	34
2.2 Online bevraging GAW	35
2.3 Focusgroepen	39
2.4 Rapportering	40

DEEL 2 Resultaten	41
Hoofdstuk 4 Kenmerken van het GAW aanbod	43
1 Grootte	43
2 Voorzieningen in de buurt	44
3 Toegankelijkheid van de omgeving	46
4 Prijs en dienstverlening in de GAW	46
4.1 Bevindingen uit de survey	46
4.2 Aanvullende inzichten op basis van de focusgroepen	50
Hoofdstuk 5 Personeel en organisatie	51
1 Opleiding en vorming van de woonassistent	51
1.1 Bevindingen uit de survey	51
1.2 Aanvullende inzichten op basis van de focusgroepen	51
2 Aanwezigheid en bereikbaarheid van de woonassistent	52
3 Takenpakket en tijdsbesteding van de woonassistent	53
4 Andere functies in de GAW	56
Hoofdstuk 6 Bewoners	57
1 Profiel van bewoners	57
2 Participatie en sociaal contact	58
2.1 Organisatie van sociale activiteiten	58
2.2 Sociale cohesie tussen bewoners	58
2.3 Aanwezigheid van de bewoners op de gebruikersraad	59
3 Verblijfsduur en transitie	59
Hoofdstuk 7 Uitdagingen voor GAW	63
1 Leegstand	63
2 Regelgeving	66
3 Uitdagingen volgens woonassistenten: algemeen	67
4 Gestegen zorgzwaarte	69
5 Samenwerking met woonzorgcentrum: nood aan optimalisering	70
Hoofdstuk 8 Conclusies en beleidsaanbevelingen	71
1 Conclusie	71
1.1 'Moving in time ...'	71
1.2 '....to age well in place?'	71
1.3 Grote verscheidenheid in GAW	72
1.4 De ene woonassistent is de andere niet	72
1.5 Leegstand is groter bij private beheerders en vzw's	72
1.6 Toegenomen zorgzwaarte als 'the elephant in the room'	73

2	Implicaties voor het beleid	73
2.1	Nood aan meer publieke communicatie en sensibilisering	73
2.2	De gestegen zorggraad vereist actie	73
2.3	Nood aan meer transparantie voor kandidaat-bewoners	74
2.4	Een uitgebreider kader omtrent zorg en ondersteuning is wenselijk	75
2.5	Perspectief van ouderen zelf is onontbeerlijk	75
	Referenties	77
	Bijlagen	79

Lijst Tabellen

Tabel 1	Overzicht van thema's en voorbeelden van subthema's in de vragenlijst van woonassistenten	36
Tabel 2	Overzicht van thema's en voorbeelden van subthema's in de vragenlijst van beheerders	36
Tabel 3	Verdeling van de GAW over Vlaamse gemeenten	38
Tabel 4	GAW in de survey en in Vlaanderen	38
Tabel 5	Aantal erkende wooneenheden	43
Tabel 6	Zijn volgende voorzieningen of diensten in de nabijheid van de assistentiewoningen gelegen? In %*	45
Tabel 7	Dienstverlening beschikbaar, in % van GAW	47
Tabel 8	Prijzen van zorg en genot, in euro per dag	49
Tabel 9(a)	Taken Woonassistent (in %)	54
Tabel 9(b)	Tijdsbesteding in de praktijk	55
Tabel 10	Welke functies aanwezig in de GAW? In %, N=286 respondenten	56
Tabel 11	Hoe vaak worden activiteiten voorzien voor de bewoners van de GAW? In %, N=269	58
Tabel 12	Aanwezigheid van de bewoners op de gebruikersraad	59
Tabel 13	% van de GAW per categorie structurele leegstand en per type beheerder	64
Tabel 14	Structurele en tijdelijke leegstand in de survey en in heel Vlaanderen (*)	65
Tabel 15	Multivariate regressie van % leegstand	66
Tabel 16	Uitdagingen	68
Tabel 17	Beleidsvoorstellen van de WA	68

Lijst Figuren

Figuur 1	Woonvormen voor ouderen, naar graad van collectiviteit en zorgnood ()	21
Figuur 2	Erkende wooneenheden naar grootte in de survey	43
Figuur 3	Erkende wooneenheden naar grootte , per type beheerder	44
Figuur 4	(a) en (b) Index van de dienstverlening inbegrepen in de dagprijs	47
Figuur 5	Relatie tussen de prijs en de index voor de dienstverlening	48
Figuur 6	Verdeling van de hoogte van de prijs per type beheerder, (a) genot en (b) zorg	49
Figuur 7	% van de prijs dat naar zorg gaat, (a) GAW met enkel huurders, (b) met ook eigenaars	50
Figuur 8	(a) Aantal wooneenheden en aantal VTE en (b) aanwezigheid en bereikbaarheid van de WA	53
Figuur 9	Leeftijd bewoners	57
Figuur 10	Beëindiging verblijf	60
Figuur 11	(a) Verdeling van de verblijfsduur in de GAW en (b) per type beheerder	60
Figuur 12	(a) Reden beëindiging volgens WA, en (b) reden in 4 cellen bepaald door prijs en door de index van de dienstverlening (laag-laag, hoog-laag, laag-hoog; hoog-hoog)	61
Figuur 13	% GAW met minstens 1 vacante woning > 3 maand	64
Figuur 14	Structurele leegstand	65

Inleiding

De groep ouderen wordt steeds groter in Vlaanderen. Uit cijfers van Statbel blijkt dat 67-plussers op 1 januari 2025 19 procent van de bevolking vormden. De leeftijdsgroepen boven de 85 jaar maakten op 1 januari 2025 iets meer dan 3 procent van de totale bevolking uit (Statbel, 2025). Verwacht wordt dat de groep ouderen de komende jaren nog sterker zal toenemen (Statistiek Vlaanderen, 2025).

Deze demografische evolutie brengt heel wat beleidsuitdagingen met zich mee, bijvoorbeeld op het gebied van gezondheidszorg, de betaalbaarheid van de pensioenen, etc. Ook op vlak van wonen zorgt de vergrijzing in Vlaanderen voor grote uitdagingen. Of nog specifiek: in feite gaat het om de combinatie van wonen en zorg. Hoe zorgen we ervoor dat er voldoende betaalbare en kwaliteitsvolle woongelegenheden is voor ouderen, die aangepast is aan de noden en behoeften van ouderen, inclusief aan hun zorgnoden? Het is in deze context dat dit rapport gesitueerd moet worden. Kort geschetst brengen we het aanbod van Groepen van Assistentiewoningen (GAW) in Vlaanderen in kaart. Dit vormt een essentieel startpunt om de rol en positie van GAW in het ouderen-woonlandschap te kunnen analyseren en begrijpen, en van daaruit ook (beleids)opportunities voor de toekomst te kunnen identificeren.

Groepen van Assistentiewoningen (GAW) zijn één van de woonzorgvormen binnen de residentiële ouderenzorg in Vlaanderen. De GAW zijn de opvolgers van de vroegere serviceflatgebouwen en woningcomplexen met dienstverlening. Op dit moment zijn er 997 erkende GAW in Vlaanderen. In het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019 worden GAW als volgt omschreven:

“Een groep van assistentiewoningen is een woonzorgvoorziening waar in een aangepaste infrastructuur en binnen een organisatorisch geheel ouderen zelfstandig en permanent verblijven, waarbij gedurende de dag en de nacht permanentie georganiseerd wordt, en waarbij zorg en ondersteuning aangeboden wordt waarop de gebruiker facultatief een beroep kan doen.” (afdeling 3, art. 30)

In het bijhorend uitvoeringsbesluit wordt een assistentiewoning beknopt omschreven als *“een individuele aangepaste woning of wooneenheid waarin de bewoner zelfstandig verblijft en een beroep kan doen op zorg”* (bijlage 10, hoofdstuk 1, art.1). Zowel zelfstandig verblijven als zorg zijn dus kernwoorden in de definitie van (groepen) van assistentiewoningen.

Wonen is voor ouderen vaak extra belangrijk: zoals Volckaert (2022) aanhaalt, kan de mobiliteit afnemen naarmate men ouder wordt, waardoor de woning en de directe omgeving aan belang winnen. Hoe ouder men wordt, hoe meer tijd men doorbrengt in de eigen woning en woonomgeving (De Decker *et al.*, 2015).

De verwachtingen ten aanzien van GAW voor ouderen zijn hoog. In theorie biedt deze woonzorgvorm immers tal van voordelen. Ten eerste zijn er infrastructurele kenmerken van de woning: een GAW is per definitie voorzien van een aantal fysieke aanpassingen, die ervoor moeten zorgen dat men er zo lang mogelijk kan blijven wonen, ook bij afnemende mobiliteit of fysieke beperkingen (denk aan rolstoeltoegankelijkheid, leuningen, etc.). Op die manier laten GAW in principe toe om zo lang mogelijk zelfstandig te wonen, maar toch met een “ingebouwde veiligheid” (bv. door de aanwezigheid van een oproepsysteem, zie verder). Daarnaast kunnen GAW er mogelijk toe bijdragen om eenzaamheid bij ouderen te verminderen, werken GAW sociale cohesie in de hand, kan zorg (weliswaar afhankelijk van de zorgzwaarte) op een relatief efficiënte manier wordt georganiseerd, etc.

Een aantal beleidsinitiatieven tonen het belang dat ook door de Vlaamse overheid aan GAW wordt gehecht. Zo geldt sinds 2022 een erkenningsplicht vanwege de Vlaamse overheid voor GAW. Deze maatregel verstrekt duidelijkheid over wat men kan verwachten van een GAW en moet de kwaliteit van de GAW in de hand werken. Om erkend te worden (en te blijven), moeten GAW aan een aantal voorwaarden voldoen, en een aantal opdrachten vervullen, zoals opgelegd in het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019. Hierbij gaat het onder meer om het voorzien van een noodoproepsysteem (dag en nacht), het bieden van crisis- en overbruggingszorg (i.e. zorg en ondersteuning in een noodsituatie en een korte periode die hierop volgt), toegang tot het aanbod van zorg en ondersteuning faciliteren, met respect voor de vrije keuze van de bewoners, en sociale contacten tussen bewoners stimuleren. Een GAW moet ook een woonassistent voorzien, die deze opdrachten uitvoert (zelf, of door middel van samenwerking met partners), en die een aanspreekpunt vormt voor bewoners.

Naast het stellen en controleren van erkenningsvoorwaarden investeert de Vlaamse overheid ook in GAW door middel van fiscale maatregelen, met name een verlaagd btw-tarief bij aankoop, en een vrijstelling van de onroerende voorheffing voor erkende assistentiewoningen.

De verwachtingen ten aanzien van GAW, zoals eerder beschreven (sociale contacten, zorg en ondersteuning, etc.), zijn hooggespannen, en een regelgevend kader werd dus opgezet om bepaalde kwaliteitsnormen te beschermen en te waarborgen. Desalniettemin komen ook heel wat signalen over problemen uit het werkveld, en soms zelfs in de media. Concrete voorbeelden zijn rapporteringen en/of klachten over leegstand, grote variatie in kwaliteit en dienstverlening, onvoldoende prijs/kwaliteit, hoge kostprijs/ontoegankelijkheid voor ouderen met een beperkter budget, etc. Dit werpt de vraag op hoe het nu echt gesteld is met GAW in Vlaanderen, en welke kenmerken en kwaliteit men in werkelijkheid kan verwachten. In welke mate vormen de gesignaleerde problemen uitzonderingen?

Ondanks het hoge maatschappelijke belang en de inspanningen van de overheid om GAW enigszins te reguleren (d.m.v. verplichte erkenningen), is er tot op heden in feite weinig zicht op het aanbod van GAW. De overheid beschikt over administratieve data (bv. welke GAW erkend werden, voor hoeveel wooneenheden, op welke locatie, etc.) en inspectieverslagen, en ook een aantal andere zaken worden geregistreerd (bijvoorbeeld in verband met grootte, prijszetting en prijsstijgingen). Er worden uiteraard ook inspectieverslagen bijgehouden. Toch zijn de beschikbare data onvoldoende informatief en/of systematisch om een helder algemeen beeld te krijgen van GAW, noch om in te schatten hoe frequent gesignaleerde problemen (zoals bijvoorbeeld hoge kostprijs, prijs-kwaliteitsverhouding, ontoereikende dienstverlening, etc.) zich voordoen. Meer algemeen geformuleerd is er weinig zicht op de kenmerken en de organisatie van het aanbod van GAW (denk aan: ligging, mogelijkheden voor participatie en sociaal contact, ratio eigenaars/huurders, personeelsinzet, bezettingsgraad, etc.), en hebben we er tot op zekere hoogte het raden naar welke rol en hoe de voorzieningen hun rol opnemen in het woonzorglandschap voor ouderen.

Voorliggend rapport heeft tot doel om hierin verandering te brengen. We stellen de resultaten voor van ons onderzoek naar GAW in Vlaanderen. De eerste doelstelling is hierbij beschrijvend van aard: we geven met name een inzicht in de huidige manier van werken van de GAW. De resultaten hiervan vormen daarnaast ook een vertrekpunt om te analyseren welke rol de GAW als woonzorgvorm opnemen in het ouderen-woonlandschap, hoe die rol geoptimaliseerd kan worden en welke bijdrage de Vlaamse (en evt. lokale) overheid hieraan nog kan leveren (in de vorm van ondersteuning, communicatie, regelgeving, faciliteren/organiseren, etc.). We formuleren in dit rapport dan ook een aantal concrete aanbevelingen.

De studie werd door ons team van HIVA-onderzoekers uitgevoerd in opdracht van de Vlaamse Regering, in het kader van de werking van het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, en onder leiding van het Departement Zorg.

In deel 1 van voorliggend rapport bespreken we de onderzoekscontext en de gehanteerde methodologie. We gaan van start met een schets van de onderzoekscontext, in hoofdstuk 1. Hierbij bespreken we het ouderen-woonlandschap in Vlaanderen, en de vraag of GAW (deel van) een oplossing kunnen bieden. We steunen hierbij op inzichten uit de wetenschappelijke literatuur over ouderen en wonen in Vlaanderen. In hoofdstuk 2 wordt een beknopt overzicht gegeven van het regelgevend kader voor GAW in Vlaanderen. In hoofdstuk 3 wordt de onderzoeksopzet duidelijk afgebakend, beschrijven we de onderzoeksvragen, en bespreken we de gehanteerde methodologie in detail.

In deel 2 worden de resultaten weergegeven en besproken. In hoofdstuk 4 worden de bevindingen met betrekking tot de kenmerken van het GAW-aanbod voorgesteld (denk bijvoorbeeld aan de aan-of afwezigheid van voorzieningen in de buurt, de prijs, de dienstverlening, etc.). In hoofdstuk 5 komen aspecten van personeel en organisatie aan bod (denk bijvoorbeeld aan de opleiding en het takenpakket van woonassistenten). In hoofdstuk 6 staan we stil bij de bewoners, en hebben onder meer aandacht voor hun profiel, hun verblijfsduur in GAW en transitie die worden gemaakt. Hoofdstuk 7 biedt een analyse van de uitdagingen voor GAW, vanuit het perspectief van woonassistenten en beheerders. In hoofdstuk 8 vindt u tot slot onze conclusie en beleidsaanbevelingen op basis van de resultaten.

DEEL 1
Context en kader

Hoofdstuk 1

Uitdagingen binnen het ouderen woonlandschap: welke rol voor GAW?

1 Zo lang mogelijk thuis blijven wonen als streefdoel

Wonen is voor elke burger belangrijk. Het is een voorwaarde voor een aangename en veilige ‘thuis’, een basis om je goed te kunnen voelen. Wonen is verbonden met welzijn en gezondheid en vormt een belangrijke factor voor een goede levenskwaliteit (De Witte *et al.*, 2012). Voor ouderen is de woonsituatie vaak nog extra van belang (Fox *et al.*, 2017; Weeks *et al.*, 2013). Wanneer ouderen minder mobiel worden, verkleint hun ‘actieradius’, en wordt er meer tijd doorgebracht in de woning, en in de directe omgeving (Volckaert, 2022). Naarmate men ouder wordt, nemen buitenshuisactiviteiten immers af (De Witte *et al.*, 2012). Ook tijdsbestedingsonderzoek in Vlaanderen toont aan dat ouderen gemiddeld significant meer tijd doorbrengen in de eigen woning. Terwijl Vlamingen gemiddeld 68% van de week thuis spenderen, is dat voor 65-plussers 81% (Glorieux, de Korte & Verbeylen, 2015).

In Vlaanderen wordt er beleidsmatig voor gekozen om ouderen zo lang mogelijk thuis te laten wonen. In de wetenschappelijke literatuur wordt dit ‘Ageing in Place’ (of AiP) genoemd. Letterlijk betekent het ‘ouder worden op (dezelfde) plaats’. Wanneer men spreekt over ‘Ageing in Place’ gaat het er in de kern vaak over dat ouderen de mogelijkheid hebben om in de huidige woning te blijven, en er geen verplichting is om te verhuizen, naar een zorginstelling of elders (Volckaert, 2022).

Ageing in Place is niet alleen de keuze van beleidsmakers: uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat een grote groep van ouderen er de voorkeur aan geeft om zo lang mogelijk thuis te blijven wonen, en dit zowel in Vlaanderen als internationaal (zie o.m. Smetcoren *et al.*, 2017; Stones & Gullifer, 2016; Weeks *et al.*, 2013). Zo lang mogelijk thuis blijven wonen is voor velen sterk verbonden met de wens om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven (Stones & Gullifer, 2016). Daarnaast kan men thuis ook het meest zichzelf zijn. Terwijl er heel veel verandert, zoals de eigen fysieke mogelijkheden, en men daarmee moet om zien te gaan, helpt thuis blijven wonen ook om een continuïteit te bewaren en zijn/haar ‘oude zelf’ zo veel mogelijk te behouden, en ook ‘eigen baas’ te blijven (Stones & Gullifer, 2016). Verder gaat het ook om emotionele verbondenheid. De eigen woning en hun ‘thuis’ is voor veel ouderen ook een plek waar tal van herinneringen aan vasthangen en waar ze hun kinderen hebben grootgebracht (Volckaert, 2022).

2 Risico's en beperkingen van ‘Ageing in Place’

Vanuit bovenstaande argumenten kunnen we zeker begrijpen waarom er beleidsmatig voor gekozen wordt om ouderen zo lang mogelijk thuis te laten wonen, en de ouderen daarin te ondersteunen (bijvoorbeeld door thuiszorg te faciliteren). Zoals gezegd sluit dit ook aan bij wat veel ouderen zelf willen. Toch is de realiteit niet zo eenvoudig en zijn er ook heel wat bedenkingen te plaatsen bij ‘Ageing in Place’. Het staat buiten kijf dat er tot op heden vaak onvoldoende aandacht wordt geschonken aan *waar* de ouderen dan wonen (en oud worden) (o.m. Volckaert, 2022).

Een *eerste knelpunt* is dat *woningen vaak onaangepast zijn en/of van slechte kwaliteit*. Woningen worden vaak ontworpen met jonge bewoners, en vooral jonge gezinnen, als uitgangspunt, en zijn in die zin niet aangepast aan bewoners in hun oude dag (denk bijvoorbeeld aan woningen met veel trappen

binnenshuis). Dat kan voor een onveilige woonsituatie zorgen, ook als woningen op zich nog in een redelijke staat zijn, en zelfs ook met zich meebrengen dat bewoners sneller opgenomen dienen te worden in een zorginstelling (Dedecker *et al.*, 2015). Woningaanpassingen worden vaak niet uitgevoerd, bijvoorbeeld omdat er te veel moet gebeuren en het daardoor moeilijk uitvoerbaar is, omdat men niet weet waar te beginnen of de bijhorende chaos niet aankan, omdat er geen budget voor is, of omdat men huurder is en de verhuurder ze ook niet wil uitvoeren, enzovoort (Volckaert, 2022). Daarnaast wonen ouderen vaak in oudere woningen, die in slechtere staat kunnen zijn (bv. slecht geïsoleerd) of onvoldoende comfort bieden, denk bijvoorbeeld aan geen toilet in de woning, geen bad of douche of geen centrale verwarming (noch modernere warmtesystemen) (De Witte *et al.*, 2012; Dedecker *et al.*, 2015).

Het spreekt voor zich dat de mate van aangepastheid en de staat van de woning ook gevolgen hebben voor de fysieke en mentale gezondheid van de oudere(n) die er woont/wonen. Voorbeelden zijn valincidenten, of stress en hygiëneproblemen door een onaangepaste of moeilijk bereikbare badkamer waardoor men zich niet goed meer kan wassen (Volckaert, 2022). Kortom, een onaangepaste woning vormt een belemmering voor het dagelijks leven (De Witte *et al.*, 2012).

Een tweede probleem is dat de woning van ouderen zich soms in een *gebrekkige woonomgeving* bevindt. Hierbij gaat het zowel om de fysieke als de sociale kenmerken van de woonomgeving. Een onaangepaste woonomgeving staat haaks op de behoeften van ouderen: ouderen spenderen immers vaak meer tijd in hun buurt, zijn vaak meer gehecht aan hun buurt en kunnen afhankelijker worden van hun buurt (De Witte *et al.*, 2012). Zoals aangehaald door Volckaert (2022) is ‘buiten komen’ en bewegen essentieel voor zowel de fysieke als de mentale gezondheid van ouderen, en kan de woonomgeving dit stimuleren of juist hinderen. In de literatuur gebruikt men de metafoer van de gouden kooi (Penninx & Royers, 2007): een woning mag nog zo mooi en kwaliteitsvol zijn, als de directe omgeving van de woning teveel hindernissen opwerpt, is men als oudere onvrij en is de woonsituatie vanuit dat opzicht ongeschikt.

Een eerste belangrijk aspect op het vlak van woonomgeving is de toegankelijkheid: de staat van de voetpaden, de afwezigheid van trappen en hellingen, de aanwezigheid van voldoende veilige oversteekplaatsen en de aanwezigheid van rustbanken kunnen het verschil maken voor ouderen en bepalen in welke mate ze zich al dan niet nog zelfstandig te voet kunnen verplaatsen (De Decker *et al.*, 2015). Een veilige, uitnodigende en wandelbare omgeving is dus van groot belang (Verté, 2024). Een tweede aspect van de woonomgeving betreft de aanwezigheid en bereikbaarheid van een gedecentraliseerd aanbod van voorzieningen (denk aan kruidenier, slager, bakker, huisarts, postkantoor, kinesist, etc.) op loopafstand (De Decker *et al.*, 2015; Verté, 2024). De ruimtelijke ordening in Vlaanderen met zijn vele lintbebouwingen is niet bevorderlijk voor de zelfstandigheid van ouderen. Veel burgers wonen buiten stads- en dorpskernen, wat maakt dat we vaak beroep doen op de auto om de verplaatsing naar voorzieningen te maken (boodschappen doen, etc.), maar zelf met de wagen rijden blijft niet voor iedereen haalbaar met ouder worden (De Decker *et al.*, 2015).

*Een omgeving met een groot aanbod van bereikbare voorzieningen is om verschillende redenen van groot belang: de nabijheid maakt het haalbaarder voor ouderen om de voorzieningen zelfstandig te bereiken, de nabijheid zet ouderen ertoe aan om te wandelen (wat positief is voor de gezondheid), en is ook goed voor het psychologisch welbevinden van ouderen (De Decker *et al.*, 2015).* Voorzieningen zoals buurtwinkels (of ook het postkantoor, cafés, etc.) hebben overigens naast een praktische, ook een belangrijke sociale functie: ze fungeren als een ontmoetingsplaats. Er ontstaan spontane interacties en informele contacten. Ze voorzien ouderen niet alleen van een dagelijks praatje (en van daaruit ook een reden om buitenshuis te komen), maar geven daarnaast ook een gevoel van veiligheid (Volckaert, 2022).

En zoals Verté (2024:17) argumenteert, zijn kwaliteitsvolle sociale contacten onontbeerlijk om goed oud te worden. Daarom hebben we in ons eigen survey onderzoek, dat we verderop in het rapport voorstellen, de nodige aandacht besteed aan de dienstverlening in de GAW én aan de aanwezigheid van voorzieningen in de nabijheid van de GAW.

Ten derde stelt zich bij AiP ook de vraag naar beschikbaarheid van zorg. *Informele* zorg is niet altijd beschikbaar. Veel ouderen hebben noch vrienden of kennissen, noch familie in de buurt; mantelzorg ontbreekt of is onvoldoende beschikbaar (De Decker *et al.*, 2015). De eigen kinderen wonen soms te ver, en/of moeten zowel voor hun eigen (klein)kinderen als voor hun ouders zorgen, en dit in combinatie met het eigen werk (De Dedecker *et al.*, 2018). Soms is de zorg voor de mantelzorgers ook te zwaar: naarmate de zorgbehoefte van ouderen toeneemt, stijgt ook de druk en de last op de schouders van de mantelzorgers, waarbij het voor hen ook soms te zwaar wordt (De Decker *et al.*, 2018).

Voldoende *formele* zorg bij thuiswonende ouderen is eveneens geen sinecure. De versnipperde ruimtelijke ordening in Vlaanderen stelt de betaalbaarheid en organisatie van formele zorg in Vlaanderen voor uitdagingen (De Decker *et al.*, 2015). Thuiszorg- en verpleging moet door de versnippering een groot aantal kilometers afleggen (wat tijd kost en ten koste gaat van tijd bij de cliënten), en dit terwijl thuiszorg reeds een knelpuntberoep is en het aantal zorgbehoevenden door de vergrijzing nog zal toenemen (De Decker *et al.*, 2018). Thuisverpleegkundigen hebben te maken met een efficiëntiedruk (vanuit een noodzaak van economische efficiëntie). Ze mogen bijvoorbeeld enkel verpleegkundige taken uitvoeren (en dus in principe geen rolluiken ophalen, de brievenbus leeghalen, etc.), zo bleek uit het onderzoek van De Decker *et al.* (2018), en dit terwijl de verpleegkundige soms de enige persoon is die ouderen te zien zullen krijgen die dag. De behoeften van de ouderen (even een praatje of een kopje koffie bijvoorbeeld) kunnen dan ook botsen met de efficiëntiedruk van de verpleegkundige, en de oudere is bovendien afhankelijk van het tijdschema van de verpleegkundige (wat bijvoorbeeld bepaalt wanneer hij/zij uit bed gehaald wordt en gewassen wordt) (De Decker *et al.*, 2018). Kortom, voldoende zorg aan huis - formeel of informeel - is in de praktijk niet altijd vanzelfsprekend.

Een laatste aspect dat we hier willen aanhalen is het *probleem van eenzaamheid* bij ouderen. Eenzaamheid is uiteraard niet specifiek voor ouderen (Heylen & Switsers, 2024): het komt zelfs meer voor onder jongeren en jongvolwassenen, en de meerderheid van de ouderen voelt zich niet eenzaam (Delafontaine, Van Gasse & Mortelmans, 2024). De prevalentie van eenzaamheid begint echter te stijgen vanaf de leeftijd van 75, en neemt exponentieel toe na 80 jaar. De oudsten van onze samenleving zijn dus gemiddeld genomen wel vatbaarder voor eenzaamheid dan andere leeftijdsgroepen (Delafontaine *et al.*, 2024). Dit hangt ook samen met de grotere kans op verlieservaringen op deze leeftijd. Hierbij gaat het om overlijdens in de naaste omgeving, maar daarnaast ook om verlies van sociale rollen: door mobiliteitsproblemen en fysieke en cognitieve achteruitgang neemt (de mogelijkheid tot) sociale participatie af (Delafontaine *et al.*, 2024).

Ook de woonsituatie kan mee bepalend zijn voor eenzaamheid (Schepers *et al.*, 2024). Hierboven legden we reeds het verband tussen de woonomgeving en de mogelijkheden tot sociale interactie. Uit onderzoek blijkt dat leven in een verbonden en sociaal ondersteunende omgeving kan helpen bij het voorkomen van eenzaamheid (Delafontaine *et al.*, 2024). Sociale verankering kan overigens ook een reden zijn voor ouderen om thuis te blijven wonen. Woonzorgcentra hebben een slechte reputatie op vlak van eenzaamheid van bewoners (Delafontaine *et al.*, 2024). Desalniettemin stellen Van Tilburg en Klok (2018) vast dat 85-plussers in woonzorgcentra minder eenzaam zijn dan hun leeftijdsgenoten die nog zelfstandig wonen. De verklaring die Delafontaine *et al.* (2024) hiervoor geven is dat de zorg en

sociale steun die zelfstandig wonende 85-plussers ontvangen soms ontoereikend is in verhouding tot hun zorgvraag, en dat ze daardoor in bepaalde opzichten minder autonoom zullen zijn dan hun leeftijdsgenoten in woonzorgcentra, die te allen tijde omringd zijn.

Samenvattend is het punt dat hier wordt gemaakt niet dat thuis wonen per definitie beter of slechter is op vlak van eenzaamheid, maar wel dat de woonomgeving bepalend is voor de reële mogelijkheden tot participatie en sociale interactie, wat een impact heeft op eenzaamheid.

3 Nood aan alternatieve woonzorgvormen

3.1 Een continuüm van zorgnoden

Het mag duidelijk zijn: hoewel zo lang mogelijk thuis wonen in eerste instantie de voorkeur is van veel ouderen, is er ook een keerzijde en is/blijft thuis wonen niet voor iedereen een goede en haalbare optie. Het meest gekende alternatief, en tegelijk ook de tegenpool, van thuis blijven wonen, is verhuizen naar een woonzorgcentrum. In de praktijk zijn het in hoofdzaak ouderen die zwaar zorgbehoevend zijn, die opgenomen worden in het woonzorgcentrum. Dit wordt in de hand gewerkt door het beleid gericht op de-institutionalisering en het stimuleren van AiP. Financiering wordt gekoppeld aan de zorgzwaarte, en personen met lagere zorgnoden (Katz schaal 0 of A) vinden daardoor minder toegang tot een woonzorgcentrum. Woonzorgcentra in Vlaanderen richten zich dus vooral op personen die intensieve zorg nodig hebben (Delafontaine, Van Gasse & Mortelmans, 2024). Dit vertaalt zich overigens ook in een korte gemiddelde verblijfsduur van bewoners in het woonzorgcentrum (Volckaert, 2022).

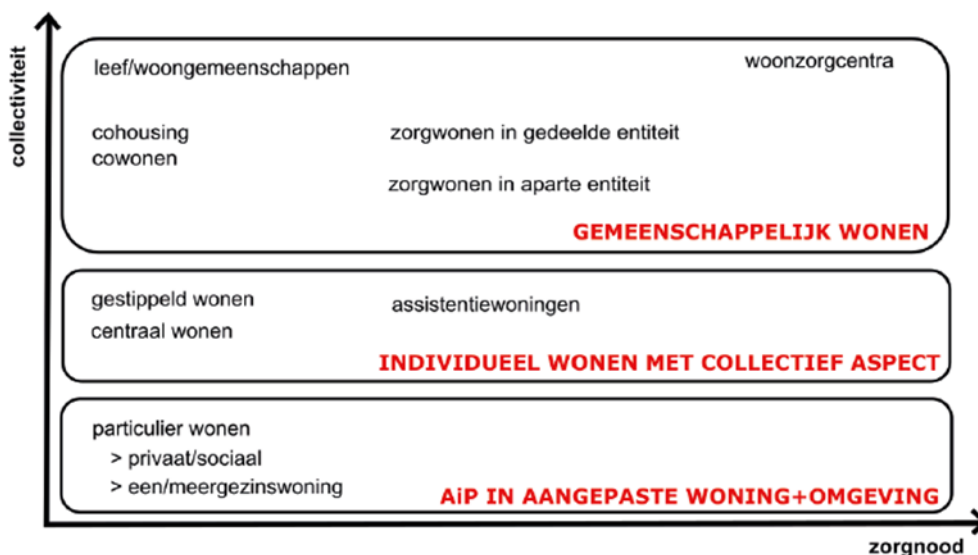
Er zijn ouderen die weinig zorg nodig hebben en goed en graag zelfstandig thuis blijven wonen, en er zijn ouderen die zo hulpbehoevend geworden zijn dat alleen een woonzorgcentrum in feite nog een haalbare optie is. Dit zijn de twee uitersten. In realiteit zijn zorgnoden en woonbehoeften van ouderen echter niet zo 'binair'. Daartussen is een continuüm van zorgnoden, waarbij men zich de vraag kan stellen tot wanneer het opportuun is dat men thuis blijft wonen, afhankelijk van informele of (soms uitsluitend) formele zorg aan huis. Bovendien verschillen de ouderen ook in behoeften en voorkeuren. Net zoals in elke andere leeftijdsgroep zijn ook ouderen uiteraard onderling erg verschillend, maar die diversiteit wordt momenteel weinig weerspiegeld in het ouderen-woonlandschap. De heterogeniteit binnen de ouderenpopulatie neemt overigens toe door een aantal maatschappelijke veranderingen en verschuivingen, waaronder migratie en veranderende gezinsstructuren. Dit vertaalt zich in verschuivingen in woonnoden en -wensen bij (toekomstige) ouderen (Smetcoren, Ielegems & Petermans, 2024).

3.2 Nood aan keuzeopties voor ouderen

Alternatieve woonvormen (denk bijvoorbeeld aan vormen van cohousing) worden beleidsmatig weinig ondersteund of gefaciliteerd, zijn weinig bekend en minder gangbaar. In de literatuur over wonen en ouderenzorg wordt overigens ook opgeroepen om de mogelijkheden hiervoor meer uit te bouwen, zodat er meer (en betaalbare) keuzeopties zijn (Delafontaine, Van Gasse & Mortelmans, 2024; De Rynck, Dispa & Tegenbos, 2022; Smetcoren, 2016; Smetcoren, Ielegems, & Petermans, 2024; Vanmechelen & Lampaert, 2024). Er bestaan al alternatieven, maar vaak op kleine schaal en voor veel ouderen ongekend (Volckaert, 2022). *Het continuüm aan zorgnoden vertaalt zich tot op heden niet in een even gediversifieerd woonzorglandschap.*

Volckaert (2022: 277) maakte een schematisch overzicht van woonvormen voor ouderen, gerangschikt volgens graad van collectiviteit en zorgnood:

Figuur 1 Woonvormen voor ouderen, naar graad van collectiviteit en zorgnood ()



Bron: Volckaert (2022: 277)

3.3 Assistentiewoningen als een stukje van de puzzel

Assistentiewoningen, het onderwerp van deze studie, zijn de meest gekende ‘tussenvorm’ tussen thuis blijven wonen en verblijven in een woonzorgcentrum. In Vlaanderen zijn momenteel 997 groepen van assistentiewoningen (GAW) met in totaal 36 000 wooneenheden. Assistentiewoningen zijn volgens de definitie plaatsen waar ouderen zelfstandig verblijven, maar waarbij ook zorg en ondersteuning beschikbaar is. Dat ze een tussenvorm zijn, is ook zichtbaar in het schema van Volckaert (2022) hierboven: zowel op vlak van collectiviteit als van zorgnood staan ze in het midden van de as.

Hoewel we weten dat assistentiewoningen zich tussen AiP en een woonzorgcentrum situeren, blijft het vrij vaag wat deze woonvorm in de praktijk inhoudt. Met deze studie willen we een gedetailleerder antwoord kunnen bieden op de vraag wat GAW precies bieden (welke dienstverlening voor welke prijs, al dan niet kansen voor sociale interactie, etc.), welke rol ze vervullen en aan welke behoeften ze mogelijk tegemoetkomen. Tot op heden is hier weinig over bekend. Er zijn weliswaar al deelstudies gebeurd in Vlaanderen, met name door koepelfederaties (bv. door VVSG of Zorgnet-Icuro), maar hierbij gaat het voornamelijk over dataverzameling voor intern gebruik, met een beperkt aantal variabelen, en slechts een subgroep van GAW. Daarnaast zijn er ook kleinschalige studies met een specifieke vraag, zoals bijvoorbeeld de recente studie van Loosveldt et al. (2025) over de vraag of (leegstaande) assistentiewoningen ingezet zouden kunnen worden om de acute woonnood van wie pas gescheiden is op te vangen. Een volledig beeld van het aanbod van GAW ontbreekt echter tot op heden.

In het licht van het hierboven vermelde pleidooi voor meer alternatieve woonvormen beschouwen we assistentiewoningen niet als dé oplossing voor iedereen. Wel zijn ze een ‘stukje van de puzzel’ binnen het ouderen-woonlandschap en willen we duidelijkheid verschaffen over wat assistentiewoningen wel of niet zijn en bieden. Een pijnpunt dat vaak wordt vermeld over assistentiewoningen is ook de

betaalbaarheid ervan (o.m. Volckaert, 2022; Smetcoren, Lelegems & Petermans, 2024). De kostprijs maakt daarom ook deel uit van onze studie.

Om de analyse van het aanbod van assistentiewoningen adequaat aan te pakken en ons ervan te vergewissen dat we de focus leggen op de meest relevante kenmerken, hebben we beroep gedaan op enkele bijkomende theoretische bouwstenen uit de literatuur. Deze worden voorgesteld in wat volgt.

4 Naar een ruimere benadering: ‘moving in time to age well in place’

Om adequaat te kunnen evalueren welke rol assistentiewoningen wel of niet (kunnen) opnemen en aan welke behoeften ze kunnen tegemoetkomen, moeten we eerst onze kijk op ‘ageing in place’ verbreden. Drie inzichten uit de wetenschappelijke literatuur zijn hierbij bijzonder verrijkend, met name 1) een verschuiving/herformulering van ‘Ageing in Place’ naar ‘Ageing *well* in place’ als streefdoel, 2) een bredere invulling van het begrip Ageing ‘*in Place*’, en 3) het belang van tijdig verhuizen. De hamvraag is immers niet ‘thuis blijven of niet’, maar wel wat ouderen nodig hebben voor een kwaliteitsvolle leefsituatie in hun oude dag. Dat is ook waaraan we het aanbod van GAW uiteindelijk willen spiegelen. Het nieuwe streefdoel kan dan samengevat worden als ‘moving in time to age well in place’ (Volckaert, 2022).

Startend met het *eerste punt*, in de wetenschappelijke literatuur wordt er dus voor gepleit om te streven naar ‘ageing *well in place*’, in plaats van louter ageing in place. Hierboven kwam de kritiek en de risico’s van een eenzijdige focus op thuis blijven wonen reeds aan bod. Maar hoe doe je het anders? Wat betekent ‘Ageing well in Place’ dan, of beter gezegd: wat is ervoor nodig om op een kwaliteitsvolle manier thuis te blijven wonen? Volckaert (2022) maakte een overzicht van randvoorwaarden om op een kwaliteitsvolle manier thuis te wonen voor ouderen, gebaseerd op andere bronnen, met name Golant (2015), WHO (2007) en het STAGG-model (Witter & Harkes, 2018; waarbij STAGG staat voor Stichting Architecten onderzoek Gebouwen Gezondheidszorg). De randvoorwaarden situeren zich op vier domeinen, met name de woning, de aanwezigheid van voorzieningen, mobiliteit en de beschikbaarheid van zorg. ‘Ageing well in place’ vereist immers dat ouderen in een aangepaste woning wonen, op een plaats waar voorzieningen aanwezig zijn, met een toereikende mobiliteit, en met beschikbare formele en informele zorg (Volckaert, 2022: 49).

Dit zijn de randvoorwaarden die Volckaert (2022, 47-48) heeft samengebracht:

Thema	Voorwaarde voor AiP	Auteur
Woning		
Woning	Ouderen leven in een woning die aangepast is of kan worden	Golant
	Leeftijdsvriendelijke woningen	WHO
	Woningen moeten voldoen aan de eisen van aanpasbaar bouwen	STAGG
	Woningen moeten voorzien zijn van een alarmeringssysteem en/of communicatiecircuit	STAGG
	Woningen moeten voldoen aan de behoefte aan privacy, zelfstandigheid en een goed leefklimaat	STAGG
Voorzieningen		
Voorzieningen, diensten en gebouwen	Ouderen gebruiken leeftijdsvriendelijke gebouwen, buurten en gemeenschappen die hun oudere bewoners een variëteit van infrastructures en diensten aanbieden	Golant
	Leeftijdsvriendelijke buitenruimten en gebouwen	WHO
	Voorzieningen (zoals winkels, huisarts, bank, postkantoor, recreatieve en culturele voorzieningen) moeten lopend of per openbaar vervoer goed bereikbaar zijn	STAGG
Sociale voorzieningen en betrokkenheid	Sociale participatie	WHO
	Respect en sociale inclusie	WHO
	Burgerparticipatie en tewerkstelling	WHO
	Leeftijdsvriendelijke communicatie en informatie	WHO
Mobiliteit		
Mobiliteit	Het openbaar vervoer moet goed bereikbaar en toegankelijk zijn, met beschutte rustpunten onderweg ernaartoe.	STAGG
	Leeftijdsvriendelijk vervoer	WHO
	Minder mobiele mensen moeten gebruik kunnen maken van aanvullend vervoer vanaf de woonplek	STAGG
Zorg		
Informele zorg	Ouderen hebben op zijn minst één toegewijd familielid om hen, indien nodig, de klok rond bij te staan; deze persoon woont in of leeft in de buurt	Golant
Formele zorg	Ouderen wonen op plaatsen waar (betaalbare) thuis- en gemeenschapszorg voorhanden is.	Golant
	Gemeenschaps- en gezondheidsdiensten	WHO

De tabel van Volckaert zoals weergegeven hierboven was voor ons een belangrijk richtsnoer om te bepalen op welke kenmerken van GAW we de focus zouden leggen in onze studie om het aanbod in

kaart te brengen. Op het eerste zicht klinkt het misschien wat contradictorisch om (een selectie van) randvoorwaarden voor *ageing well in place* als uitgangspunt te nemen voor een analyse van assistentiewoningen (aangezien assistentiewoningen impliceren dat ouderen verhuisd zijn).

De essentie om dit te begrijpen ligt erin dat ageing in place niet per se hoeft te betekenen dat ouderen niet kunnen verhuizen. Dit brengt ons bij het tweede inzicht. Verwijzend naar bijdragen van andere auteurs (o.m. Golant, 2011; Means, 2007) argumenteren Smetcoren *et al.* (2017) als volgt: *“Ageing in place might not signify that all older people should stay put or want to stay put, but rather illustrates the importance of older adults” residential comfort and a sense of residential mastery over their lives”* (Smetcoren *et al.*, 2017: 91). *Vrij vertaald komt het erop neer dat het er niet zozeer om gaat dat ouderen in hetzelfde huis oud moeten worden (of dit willen), maar wel om het ervaren van ‘residential comfort’ of wooncomfort enerzijds, en een gevoel van ‘residential mastery’ (meesterschap/controle) anderzijds.* Hiervoor steunen Smetcoren en collega’s op een theorie van Golant (2011), de theorie van ‘residential normalcy’. Golant analyseert wanneer ouderen copingstrategieën inzetten om moeilijkheden van hun woonsituatie het hoofd te bieden, inclusief wanneer ze beslissen om te verhuizen. Volgens Golant zijn ‘residential comfort’ en ‘residential mastery’ hierbij de cruciale determinanten. Dit is ook waar ouderen naar op zoek zijn in hun woonomgeving. ‘Residential comfort’ (of wooncomfort, letterlijk vertaald) gaat over de subjectieve beoordeling van ouderen of ze hun woonplek als aangenaam (aantrekkelijk, stimulerend, etc.), zorgeloos (d.w.z. zonder problemen) en ‘memorabel’/gedenkwaardig ervaren (Golant, 2011). Smetcoren *et al.* (2024) vatten ‘residential comfort’ samen als het ervaren van een aangename, comfortabele en plezierige omgeving waar we onszelf kunnen zijn en herinneringen opbouwen’ (p.176). ‘Residential mastery’ komt neer op de vraag of ouderen zich autonoom, competent en in controle voelen op hun woonplek.

Voor onze analyse van GAW en hun mogelijke rol in het woonzorglandschap nemen we hieruit mee dat het niet in de eerste plaats of niet uitsluitend gaat om ‘in hetzelfde huis’ wonen, maar dat een positieve woonsituatie vooral moet beantwoorden aan het gevoel van wooncomfort in brede zin (comfortabel, maar ook aangenaam, plezierig, aantrekkelijk, zorgeloos, herinneringen kunnen maken, etc.) en moet toelaten om zich competent en in controle te voelen. De vraag is dus of GAW hiertoe de mogelijkheid bieden.

Een *derde en laatste inzicht* dat belangrijk is voor een goed begrip van ‘ageing well in place’, en vooral voor een haalbare invulling ervan, is de noodzaak van ‘*moving in time*’, of tijdig verhuizen. Hoe ouder men wordt, hoe moeilijker het immers wordt om te verhuizen (Smetcoren *et al.*, 2024). Verhuizen hoeft niet negatief te zijn: *ouderen tonen doorgaans overigens een hogere tevredenheid na een verhuisbeweging, maar dat geldt enkel wanneer de verhuisbeweging proactief (en dus op tijd) gebeurt, zodat er voldoende aanpassingstijd is om zowel de woning als de woonomgeving te leren kennen en zich eigen te maken* (Volckaert, 2022). Er wordt door experts dan ook gepleit om beleidsmatig sterker in te zetten op tijdig verhuizen (De Decker & Volckaert, 2020), wat ook neerkomt op ‘vroeger nadenken over later’ (Smetcoren *et al.*, 2024).

5 **Samengevat: welke rol voor GAW?**

Hierboven werd duidelijk dat kwaliteitsvol wonen voor ouderen geen sinecure is en dat er tot op heden nog heel veel uitdagingen en beleidsvragen overblijven. Met dit rapport leveren we een bijdrage aan het debat, met name door het aanbod van GAW in kaart te brengen, om van hieruit ook de huidige en mogelijke rol van GAW in het ouderen-woonlandschap beter te begrijpen. De literatuurstudie zoals hierboven beschreven reikt ons handvaten om dit te doen. Samenvattend nemen we onder meer volgende elementen mee als cruciale kenmerken: de ligging van GAW, de aan- of afwezigheid van voorzieningen in de buurt, de toegankelijkheid van de omgeving, de mate waarin er sprake is van een collectief verband (bv. door gemeenschappelijke ruimtes en het gebruik ervan, door sociale activiteiten, etc.), de mate waarin er mogelijkheden zijn tot sociale participatie, de kostprijs, de beschikbaarheid van formele zorg en andere dienstverlening, de behoefte om zich autonoom en in controle te voelen, het belang van tijdig verhuizen, etc.

De wetgever voorziet een aantal van deze elementen ook in het regelgevend kader, dat erop gericht is om een zekere mate van kwaliteit te verzekeren, eveneens door middel van de daaraan gekoppelde erkenningsplicht. Vooraleer we van start gaan met de bespreking van het empirische luik van dit rapport (Deel 2), geven we in hoofdstuk 2 een samenvatting van het regelgevend kader voor GAW in Vlaanderen.

Zoals hierboven duidelijk werd, werd vanuit verschillende wetenschappelijke studies over ouderen en wonen in Vlaanderen reeds gepleit om een paradigmashift in te zetten van een (te) enge focus op 'ageing in place' naar een bredere en meer proactieve focus op *'moving in time to age well in place' als streefdoel*. De vraag is in welke mate GAW hieraan tegemoetkomen. In de conclusie van dit onderzoeksrapport komen we hierop terug.

Hoofdstuk 2

Regelgevend kader voor GAW in Vlaanderen

In dit korte hoofdstuk geven we een beknopt overzicht van de regelgeving over assistentiewoningen in Vlaanderen: wat heeft de wetgever bepaald? Waaraan moeten assistentiewoningen voldoen om als assistentiewoning erkend te zijn in Vlaanderen? Het belangrijkste kader voor assistentiewoningen in Vlaanderen betreft het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019, Afdeling 3, alsook bijlage 10 van het bijhorende uitvoeringsbesluit (Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers van 28 juni 2019). Daarnaast zijn er ook nog de norminterpretaties voor groepen van assistentiewoningen (Departement Zorg) die meer duidelijkheid bieden over de verplichtingen en verwachtingen ten aanzien van assistentiewoningen (en meer specifiek de toepassing in de praktijk), maar de meest recente versie dateert van 29 november 2017 en wordt op het moment van schrijven geactualiseerd. We baseren ons op deze bronnen om de essentie van de regelgeving bondig samen te vatten. We geven hierbij de definitie weer van een groep van assistentiewoningen (GAW), zoals bepaald door de Vlaamse overheid, en de opdrachten die een GAW moet vervullen. In een derde en laatste paragraaf tenslotte bespreken we enkele van de bepalingen en accenten die door de Vlaamse overheid werden vastgelegd, en die cruciaal zijn om een duidelijk beeld te hebben van GAW vandaag.

1 Definitie van een GAW

In het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019 (afdeling 3, art. 30) wordt een groep van assistentiewoningen als volgt gedefinieerd:

Een groep van assistentiewoningen is een woonzorgvoorziening waar in een aangepaste infrastructuur en binnen een organisatorisch geheel ouderen zelfstandig en permanent verblijven, waarbij gedurende de dag en de nacht permanentie georganiseerd wordt, en waarbij zorg en ondersteuning aangeboden wordt waarop de gebruiker facultatief een beroep kan doen.

2 Wettelijke opdracht

De wetgever heeft groepen van assistentiewoningen acht opdrachten opgelegd in het Woonzorgdecreet. Deze gaan in essentie over het type huisvesting (met name aangepast én langdurig), het bieden en faciliteren van zorg en ondersteuning, en het stimuleren van sociale participatie. Bovendien dient een woonassistent te worden aangesteld om de opdrachten met betrekking tot zorg/ondersteuning en sociale participatie te realiseren.

De opdrachten worden als volgt geformuleerd in het Woonzorgdecreet (afdeling 3, art. 31):

- Aangepaste en langdurige huisvesting ter beschikking stellen
- Bereikbaarheid gedurende de dag en de nacht organiseren via een oproepsysteem om te beantwoorden aan noodoproepen van gebruikers, crisiszorg en overbruggingszorg organiseren, al dan niet via een samenwerkingsovereenkomst met zorg- en welzijnsactoren uit de omgeving
- Objectieve en transparante informatie geven over de verschillende mogelijkheden tot interne en externe zorg en ondersteuning
- Het integrale aanbod van zorg en ondersteuning, met respect voor de vrije keuze van de gebruiker, in bereik van de gebruikers brengen
- Objectief informeren over zinvolle dagbesteding en ontspanning, die in het bereik brengen of zelf organiseren
- De sociale contacten van de gebruikers stimuleren en het sociaal netwerk versterken
- Buurtbewoners en lokale organisaties verbinden met de werking van de groep van assistentiewoningen
- Een woonassistent aanstellen om de opdrachten, vermeld in punt 2 tot en met 7, te realiseren

Daarbij wordt ook verduidelijkt dat de term crisiszorg verwijst naar interventie in geval van een noodsituatie die niet op voorhand kan worden ingeschat waarbij onmiddellijk zorg en ondersteuning moet worden geboden. Overbruggingszorg betreft aangepaste zorg en ondersteuning aansluitend op de crisiszorg, en in afwachting van de zorg en ondersteuning die door de bewoner wordt gekozen.

Zorg en ondersteuning, waarover informatie moet worden verschaft, zoals vermeld in punt 3, gaat minstens over volgende vormen (afdeling 3, art. 31):

- huishoudelijke en logistieke hulp;
- persoonsverzorging, (para)medische en verpleegkundige zorg en ondersteuning;
- activatie en (administratieve) ondersteuning en revalidatie;
- psychosociale en agogische begeleiding;
- ondersteuning van de mantelzorger;
- maatschappelijk werk.

3 Bijkomende bepalingen en accenten

Het uitvoeringsbesluit stelt op heel wat vlakken nog verdere verwachtingen aan GAW, verduidelijkend bij en aanvullend op het de Woonzorgdecreet. In wat volgt bespreken we enkele kernpunten die 'de geest van de wet' weerspiegelen, zonder hierbij exhaustief te willen zijn.

3.1 Leeftijdsvoorwaarde

In principe zijn GAW voorzien voor bewoners vanaf 65 jaar. Per GAW kan echter een aantal assistentiewoningen aangeboden worden aan personen jonger dan 65 jaar, met name maximaal 25 procent van het totaal aantal erkende assistentiewoningen van de groep.

3.2 Zelfstandigheid

Assistentiewoningen zijn woningen of wooneenheden waarin de bewoner zelfstandig verblijft. Dat bleek reeds uit de bovenvermelde definitie van groepen van assistentiewoningen uit het Woonzorgdecreet.

Het kader van een GAW, met name een aangepaste woning/ waarbij zorg en ondersteuning wordt gefaciliteerd, is er ook op gericht om de bewoner(s) zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen. Het belang dat aan de zelfredzaamheid wordt gehecht, wordt overigens ook weerspiegeld in de taken van de woonassistent (zie verder).

3.3 Vrijheid van de bewoner

In het uitvoeringsbesluit wordt bepaald dat de bewoner 'de grootst mogelijke vrijheid' geniet, 'zoals hij vrij is in zijn natuurlijk thuismilieu'. Daaraan werd toegevoegd dat de vrijheid alleen beperkt kan worden om organisatorische redenen; de norminterpretaties (van 2017) preciseren dat bezoeken op geen enkele manier beperkt mogen worden.

Naast algemene vrijheid wordt ook de keuzevrijheid sterk benadrukt, met name de vrijheid om zelf de zorg en ondersteuning te kiezen die de bewoner wil. De keuzevrijheid heeft zowel betrekking op het type zorg waarop men wel of niet een beroep doet, als op de verstrekker, die men vrij mag kiezen. Bewoners kunnen met andere woorden nooit verplicht worden om de diensten te gebruiken waarmee de GAW (beheerder) een overeenkomst heeft afgesloten.

3.4 Inspraak en participatie

De beheersinstantie is verplicht om een actieve communicatie te voeren met de bewoners en hun vertegenwoordigers over de organisatie van de GAW en de beleidsbeslissingen van het management, die een impact hebben op de dagelijkse werking van de GAW, de kwaliteit, de kosten van het verblijf, en/of de aard van de aangeboden zorg en ondersteuning. Daarnaast moet de beheersinstantie ook een gebruikersraad oprichten die minstens éénmaal per trimester vergadert, samengesteld uit bewoners van de GAW of hun vertegenwoordigers. De gebruikersraad moet volgens de norminterpretatie niet bestaan uit vaste leden. Alle bewoners of hun vertegenwoordigers ontvangen het verslag van de vergaderingen van de gebruikersraad. Daarnaast wordt ook bepaald dat wensen en klachten opgevolgd moeten worden, en opvolging moet aantoonbaar zijn.

3.5 Prijsbepaling

Bij GAW wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds dagprijs voor zorg- en dienstverlening, en anderzijds de prijs voor het genotsrecht van de assistentiewoning. Een bewoner betaalt dezelfde prijs voor zorg- en dienstverlening, onafhankelijk van of hij genotsrecht betaalt (huurder) of niet (eigenaar). Anders gezegd mag de prijs voor zorg- en dienstverlening niet verschillen voor eigenaars versus huurders; de prijs mag ook niet verschillen naargelang de prijs die voor het genotsrecht wordt betaald (bijvoorbeeld naargelang de grootte van de assistentiewoning). Bij bewoning van de assistentiewoning door twee (bv. een koppel) of meer personen kan daarentegen wel een prijsverlaging voor zorg en ondersteuning worden toegepast.

De dagprijs dekt minstens de kosten van de activiteiten van de woonassistent, het gebruik van het oproepsysteem, de garantie van crisiszorg en overbruggingszorg (met uitzondering van de reële kosten van die zorg), en het gebruik en het onderhoud van de ontmoetings- en gemeenschappelijke ruimten. De dagprijs mag de kosten niet dekken van de zorg die de bewoner vrij kan kiezen.

3.6 Woonassistent als aanspreekpunt

De dagelijkse leiding van de groep van assistentiewoningen is in handen van de beheersinstantie. De woonassistent, die door elke GAW moet worden voorzien (zie opdracht 8 van GAW uit het Woonzorgdecreet), is daarentegen het aanspreekpunt voor de bewoners. De woonassistent moet minstens één keer per week aanwezig zijn en dagelijks aanspreekbaar zijn tijdens de kantooruren voor de bewoners van de GAW.

De opdrachten van de woonassistent worden als volgt omschreven in het uitvoeringsbesluit (afdeling 3, art. 33, conform de opdrachten van een GAW zoals bepaald in het Woonzorgdecreet):

- De bereikbaarheid gedurende de dag en de nacht via een noodoproepsysteem en de crisis- en de overbruggingszorg organiseren en opvolgen, al dan niet via een samenwerkingsovereenkomst met zorg- en welzijnsactoren uit de omgeving
- In overleg met de bewoner en zijn mantelzorger, de zelfredzaamheid actief en proactief stimuleren en opvolgen
- Objectieve en transparante informatie geven over de verschillende mogelijkheden tot interne en externe zorg en ondersteuning
- Het integrale aanbod van zorg en ondersteuning, met respect voor de vrije keuze van de gebruiker, binnen het bereik van de gebruikers brengen
- Objectief informeren over zinvolle dagbesteding en ontspanning, die binnen het bereik brengen of zelf organiseren
- De sociale contacten van de gebruikers stimuleren en het sociale netwerk versterken
- Buurtbewoners en lokale organisaties verbinden met de werking van de groep van assistentiewoningen

De taken van de woonassistent kunnen onder bepaalde voorwaarden ook opgenomen worden door personeel van woonzorgcentrum (met name als GAW en WZC in elkaars onmiddellijke nabijheid gevestigd zijn en functioneel één geheel vormen of een samenwerkingsovereenkomst hebben gesloten); de woonassistent hoeft dus niet altijd een aparte persoon te zijn.

3.7 Ligging

Een GAW moet in of nabij het centrum van een stad, een gemeente of een wijk liggen, zo wordt gepreciseerd in het uitvoeringsbesluit.

3.8 Infrastructuur

In het uitvoeringsbesluit worden heel wat voorwaarden gesteld naar infrastructuur toe. Het zou ons te ver leiden om ze allemaal op te sommen, maar we geven hierbij enkele voorbeelden: een wooneenheid moet minimaal 40 m² groot zijn (leefruimte, slaapruiimte en keuken samen), er moet een lift aanwezig zijn (tenzij alles gelijkvloers is uiteraard) en ook minstens één lift die geschikt is voor het vervoer van een rolstoelgebruiker met begeleider, er moeten leuningen en handgrepen aangebracht zijn, gangen moeten voorzien zijn van rustpunten, een voldoende ruime doorgangsbreedte moet worden voorzien (rolstoeltoegankelijk), er moet een gemeenschappelijke leefruimte beschikbaar zijn, etc.

Kortom, in het uitvoeringsbesluit worden voorwaarden opgelegd die moeten bewaken dat er sprake is van aangepast en kwaliteitsvol wonen, inclusief bij afnemende mobiliteit. De voorwaarden die worden

gesteld zijn erop gericht om zo lang mogelijk zelfstandig wonen te faciliteren, en te bewerkstelligen dat men niet beperkt is tot de eigen wooneenheid, maar ook gebruik kan blijven maken van gemeenschappelijke ruimten, op een zo vlot en veilig mogelijke manier.

Artikel 32§1 en §2 bieden ook de mogelijkheid om binnen één of meer assistentiewoningen tijdelijk capaciteit te laten erkennen als woonzorgcentrum of als centrum voor kortverblijf. Dit kan echter enkel zonder de erkende capaciteit van een woonzorgcentrum te overschrijden. Het is mogelijk onder voorwaarde dat: (i) het woonzorgcentrum, het centrum voor kortverblijf en de assistentiewoningen in elkaars onmiddellijke nabijheid gevestigd zijn; (ii) ze een organisatorisch geheel vormen; (iii) de woonzorgvoorzieningen door dezelfde rechtspersoon worden uitgebaat; (iv) er tussen uitbatende rechtspersonen een samenwerkingsovereenkomst is wanneer deze zich in elkaars omgeving bevinden.

4 Juridische bepalingen in verband met opname en ontslag

In het uitvoeringsbesluit werden ook bepalingen opgenomen over de opname- en ontslagprocedure, eisen waaraan de opnameovereenkomst moet voldoen, de beschikbaarheid en inhoud van een interne afsprakennota, voorwaarden en bepalingen voor het beëindigen van de opnameovereenkomst, opzegtermijnen, welke vergoedingen al dan niet mogen worden gevraagd (bijvoorbeeld een verbrekingsvergoeding), etc. Op deze elementen gaan we hier niet verder in. Belangrijk om te vermelden in deze context is evenwel dat ze er mede op gericht zijn dat bewoners zo veel mogelijk *langdurig* in de assistentiewoning kunnen verblijven, en ook stipuleren dat er geen sprake kan zijn van uitsluiting, bijvoorbeeld op grond van financiële draagkracht, afkomst, overtuiging, of voorkeuren met betrekking tot zorg en levenseindezorg.

Hoofdstuk 3

Onderzoeksopzet en methodologie

1 Onderzoeksopzet

1.1 Doelstellingen van het onderzoek

De centrale doelstelling van het onderzoek is om het aanbod van Groepen van Assistentiewoningen (GAW) in Vlaanderen in kaart te brengen. We gaan na hoe het aanbod van GAW eruitziet (op vlak van infrastructuur, ligging, prijs, dienstverlening, mogelijkheden tot sociale participatie, etc.) en hoe het is georganiseerd (eigenaars vs. beheerders, publiek vs. privaat, etc.). Deze doelstelling is beschrijvend van aard en vormt de hoofddoelstelling van het onderzoek. Aanvullend daarbij willen we ook meer inzicht verwerven in het profiel van de gebruikers (bewoners), de beëindiging van bewoning en de (structurele) leegstand. We staan ook stil bij de uitdagingen die zich stellen voor GAW.

Tot slot willen we bij uitbreiding op basis van alle voorgaande elementen, en terugkoppelend naar de bevindingen uit de wetenschappelijke literatuur (o.m. over wat randvoorwaarden zijn voor kwaliteitsvol wonen voor ouderen, zie hoofdstuk 1), ook reflecteren over de rol van GAW in het ouderen-woonlandschap. Aan welke noden en behoeften van ouderen (zoals gekend in de literatuur) komen ze tegemoet? Waar liggen knelpunten? Wat impliceert dat voor de positie van GAW in het ouderen-woonlandschap? Hierbij hebben we onder meer ook aandacht voor de samenwerking met/verhouding tot andere actoren, zoals woonzorgcentra.

1.2 Onderzoeksvragen

De hoofddoelstellingen van dit onderzoek hebben we vertaald in vier grote onderzoeksvragen:

1. Wie zijn de aanbieders en beheerders van de GAW? Hoe wordt 'toegang' geregeld?
2. Wat zijn de kenmerken van het aanbod?
3. Wat is het profiel van de gebruikers?
4. Welke problemen *en uitdagingen* ervaren de GAW?

2 Methodologie

Om aan de doelstellingen van dit onderzoek te voldoen en de onderzoeksvragen te beantwoorden, gingen we in drie stappen tewerk, met name 1) documentanalyse, 2) een online bevraging van GAW, en een 3) bespreking van resultaten en overblijvende vragen in focusgroepen. Op basis hiervan komen we dan uiteindelijk tot een synthese en aanbevelingen.

In wat volgt bespreken we deze drie stappen meer in detail. Hoewel de verschillende stappen allemaal van belang zijn om de onderzoeksvragen te beantwoorden, vormde de online bevraging van GAW de hoofdmoot van het onderzoek (zie verder).

Een belangrijke kanttekening: in dit rapport analyseren we de aanbodzijde van de GAW. We deden dit door beheerders en woonassistenten te bevragen (zie verder). Ouderen/bewoners werden hierbij niet

bevraagd. Het spreekt voor zich dat het waardevol zou zijn geweest om ook de subjectieve ervaringen van GAW-bewoners mee te nemen. Dit is naar onze mening ook noodzakelijk om een volledig beeld van GAW in Vlaanderen te verkrijgen. Binnen de beschikbare tijd en middelen van dit onderzoek was het echter niet haalbaar om beide te combineren (d.w.z. aanbodzijde en vraagzijde) zonder aan kwaliteit en grondigheid in te boeten. We hebben er daarom bewust voor gekozen om ons te beperken tot de aanbodzijde. We pleiten er dan ook voor dat dit onderzoeksproject een vervolg kan krijgen waarbij ook de ervaringen van de GAW-gebruikers in kaart worden gebracht, om zo de match tussen aanbod enerzijds en noden en behoeften anderzijds nog beter te kunnen evalueren.

2.1 Documentanalyse

Een eerste noodzakelijke stap in dit onderzoek was om na te gaan welke informatie reeds beschikbaar was over GAW in Vlaanderen. Hierbij was de ambitie tweeledig, met name enerzijds een aantal belangrijke bronnen uit de wetenschappelijke literatuur te raadplegen (noem het een 'quick scan', eerder dan een systematische literatuurstudie) om de vraagstelling en resultaten te kunnen kaderen, en anderzijds ook na te gaan welke data en andere informatie reeds voorhanden was.

Wat het eerste luik betreft: de resultaten van onze 'quick scan' van de literatuur werden weergegeven in hoofdstuk 1. Zoals eerder vermeld namen we hierbij de bredere literatuur over wonen en ouderen (vnl. in Vlaanderen) in beschouwing, en niet enkel specifiek over assistentiewoningen. Naar assistentiewoningen in Vlaanderen is tot op heden immers weinig onderzoek gebeurd (althans niet op een systematische manier, voor alle GAW in Vlaanderen), vandaar ook de noodzaak van dit onderzoek.

Het tweede luik van de documentanalyse betreft een analyse van de relevante regelgeving, maar daarnaast ook van data beschikbaar bij het Departement Zorg, inspectieverslagen, etc. Uit de analyse van beschikbare administratieve data en (beleids)documenten bleek al snel dat de meeste informatie die we nodig hadden om de onderzoeksvragen te beantwoorden, nog niet op een systematische manier voorhanden was. De variabelen die in de administratieve data op een systematische manier beschikbaar zijn, bleken uiteindelijk vrij beperkt (denk bijvoorbeeld aan datum van erkenning, aantal wooneenheden, type (publiek/vzw/privé). Andere informatie wordt op dit moment soms wel verzameld (zoals bijvoorbeeld de prijs), maar niet op een manier die mogelijkheden tot analyse biedt.

Een voordeel van administratieve data (bijvoorbeeld op basis van wat GAW zelf moeten indienen bij de Vlaamse overheid, Departement Zorg) is uiteraard de volledigheid. Anders dan bij de data die we zelf verzameld hebben – en waarbij we net zoals in elk surveyonderzoek te kampen hebben met non-respons (zie verder) – geven de administratieve data cijfermatig een volledig beeld, van alle GAW die op dit moment een erkenning hebben. De beschikbare administratieve data in dit rapport worden in dit rapport op twee manieren gebruikt: (i) om te verifiëren dat de GAW die de survey beantwoord hebben representatief zijn voor gans Vlaanderen wat betreft hun ligging, hun grootte en het type beheerder, (ii) om de tijdelijke en structurele leegstand te berekenen. Voor de meeste bevindingen zijn we echter aangewezen op de survey data die we zelf verzameld hebben, op basis van een online bevraging, zoals hieronder wordt toegelicht.

2.2 Online bevraging GAW

2.2.1 Identificatie van de doelgroep

Vanaf de start van het onderzoek was duidelijk dat we informatie over GAW wilden verzamelen langs aanbodzijde. Op basis van het literatuuronderzoek en de documentanalyse konden we ook vrij snel scherpstellen naar welke informatie we in grote lijnen op zoek waren. Een moeilijkheid was echter om te achterhalen wie op onze vragen zou kunnen antwoorden, of anders gezegd wie over welke informatie beschikte. Het Departement Zorg van de Vlaamse overheid beschikt over contactgegevens per GAW. Aanvankelijk was het de bedoeling om op die manier een survey te verspreiden, één per contactpersoon. Al snel zagen we echter dat er achter die contactgegevens zeer verschillende profielen schuilgaan (beheerder, woonassistent, directeur aanpalend woonzorgcentrum, etc.). Bovendien merkten we dat de informatie die we nodig hadden niet bij één persoon te vinden zou zijn.

Na uitvoerig overleg werd besloten om met twee surveys te werken, met name één survey gericht aan woonassistenten, en één survey gericht aan beheerders. Woonassistenten kennen de situatie op het terrein het best: zij zijn het meest aanwezig in de GAW en staan bewoners rechtstreeks te woord, begeleiden hen, etc. Zij kennen de bewoners en het dagelijkse reilen en zeilen. Beheerders hebben dan weer meer inzicht in meer managementgerichte aspecten (denk aan eigenaarschap, financiering, rendabiliteit, prijsbepaling, etc.). Bovendien zijn de uitdagingen waarmee woonassistenten en beheerders worden geconfronteerd ook deels verschillend, en beide perspectieven zijn even relevant voor het beantwoorden van onze onderzoeksvragen.

2.2.2 Uitwerking en inhoud van de surveys

Voor dit onderzoek konden we niet terugvallen op een bestaande vragenlijst. Onze surveys werd speciaal voor dit onderzoek ontwikkeld, en kunnen ook in de toekomst nog worden gebruikt. De surveys kwamen tot stand op basis van het literatuuronderzoek, in combinatie met herhaaldelijk overleg met de stuurgroep (experten vanuit het Departement Zorg) en leden van de klankbordgroep (o.m. de betrokken koepelfederaties) van dit onderzoek. Met deze actoren werd ook overlegd welke vraag best door welke doelgroep beantwoord kon worden (anders gezegd, wie over welke informatie zou beschikken).

De survey aan de woonassistenten was de meest uitgebreide survey, en vormde de basis van ons onderzoek. De grote thema's in de survey voor woonassistenten worden weergegeven in tabel 1. De volledige vragenlijst vindt u ook in bijlage.

Tabel 1 Overzicht van thema's en voorbeelden van subthema's in de vragenlijst van woonassistenten

Thema	Voorbeelden en subthema's
Gebouw en infrastructuur	Bv. aantal wooneenheden, aanwezigheid en gebruik van gemeenschappelijke ruimtes
Ligging	Bv. landelijk vs. stedelijk, aanwezigheid van voorzieningen, toegankelijkheid van de omgeving
Eigendom, beheer en bezetting	Bv. type beheersinstantie (openbaar/vzw/private uitbater), type eigenaar, leegstand, verklaringen voor leegstand, al dan niet een wachtlijst
Personeelsinzet en organisatie zorgaanbod	Bv. diploma woonassistent, aanwezigheid woonassistent, taakverdeling, tijdsbesteding woonassistent
Participatie en sociaal contact	Bv. aanbod en frequentie van sociale activiteiten, sociale cohesie binnen de GAW, rol van de gebruikersraad
Dagprijzen	Bv. Prijs voor genotsrecht, prijs voor zorg en ondersteuning, welke diensten worden voorzien en op welke manier
Profiel van de bewoners, opnamebeleid en uitstroom	Bv. opnamevoorwaarden, al dan niet voorrang in woonzorgcentrum, leeftijdsverdeling bewoners, huishoudsamenstelling bewoners, verblijfsduur, einde verblijf (overlijden of andere)
Uitdagingen	Grootste uitdagingen, behoeften m.b.t overheidsbeleid

Bij de beheerders was de vragenlijst heel wat beknopter, deze is opgevat als aanvulling bij de vragenlijst van de woonassistenten. De thema's die hierbij aan bod kwamen worden opgelijst in tabel 2. De volledige vragenlijst kan u ook terugvinden in bijlage.

Tabel 2 Overzicht van thema's en voorbeelden van subthema's in de vragenlijst van beheerders

Thema	Voorbeelden en subthema's
Algemene info	Bv. juridisch statuut van de beheersinstantie, aantal GAW in beheer, aantal wooneenheden in beheer
Eigenaarschap	Bv. type eigenaar, financiering van assistentiewoningen in eigendom van beheersinstantie
Financiën en beheer	Bv. rendabiliteit, acties om financiële situatie te verbeteren/in evenwicht te houden, prijsbepaling
Problemen en uitdagingen	Bv. redenen voor vrijwillige stopzettingen, structurele leegstand en verklaringen hiervoor, verwachtingen van bewoners, grootste uitdagingen (algemeen)
Verwachtingen voor de toekomst	Verwachte evolutie van aantal assistentiewoningen in beheer, aanbevelingen

In beide surveys werden de respondenten aan het eind ook gevraagd of ze bereid zouden zijn deel te nemen aan een focusgroep, en of we hiervoor contact mochten opnemen. Deze informatie werd later gebruikt bij de uitnodigingen voor de focusgroepen.

2.2.3 Verspreiding surveys

Aan alle contactadressen van GAW met erkende wooneenheden in Vlaanderen, 997 in totaal, en aan alle contacten van Beheerders, 741 in totaal, die de onderzoekers gekregen hebben van het Departement Zorg, werd in maart 2025 een uitnodiging gestuurd met de vraag om de survey in te vullen.

Na één maand en daarna nog na één maand werd aan die contacten die de survey nog niet hadden beantwoord, een reminder gestuurd, met de vraag de survey in te vullen.

De verwerking van de surveys gebeurde anoniem door de survey unit van HIVA-KU Leuven die daarvoor aangepaste software gebruikte, zodanig dat de onderzoekers niet de identiteit kennen van de persoon die de survey heeft ingevuld.

2.2.4 Responsanalyse surveys

Woonassistenten (WA)

In de maanden maart en april 2025 werden 345 vragenlijsten terug naar HIVA gestuurd die minstens gedeeltelijk werden ingevuld. 94 vragenlijsten werden leeg teruggestuurd. In 316 van de 345 gevallen heeft de WA het type beheerder aangeduid in de vragenlijst (openbaar, vzw of privé). *Dit cijfer beschouwen we als onze respons, wat een response rate geeft van 31,7% (316/997).* Deze degelijke response rate is ook een indicatie dat de thema's leven bij de WA en dat velen de kans gegrepen hebben om zich te uiten. Dit wil niet zeggen dat de 316 (of 345) vragenlijsten volledig werden ingevuld. We zullen bij specifieke vragen aangeven wat de respons was op deze vraag. Van de 316 woonassistenten hebben 80 aangegeven dat ze bereid waren mee te werken aan een focusgroep gesprek, wat opnieuw duidt op een hoge interesse in het thema en een hoge bereidwilligheid mee te werken.

De eerste vraag die het onderzoeksteam zich gesteld heeft, is de vraag naar de representativiteit van de GAW waarvan de WA de vragenlijst ingevuld hebben teruggestuurd. Immers, stel dat enkel WA die werken in kleine GAW, of die enkel uitgebaat worden door lokale besturen, of die gelegen zijn in gemeenten met een hoger armoedepercentage op de survey hebben geantwoord, dan kan de representativiteit en dus de bruikbaarheid van de resultaten in het gedrang komen. Niettegenstaande dat de ingevulde vragenlijsten geen willekeurige steekproef van alle GAW bevatten, zijn de onderzoekers toch vrij gerust in het representatieve karakter van de antwoorden voor heel de sector, mits enkele nuances. De redenen daarvoor zijn de volgende:

We hebben van 328 respondenten de postcode van de GAW gekregen, wat ons toelaat het profiel te vergelijken van gemeenten zonder GAW in de survey en gemeenten met GAW. Zoals we laten zien in tabel 3 vinden we slechts een statistisch significant verschil in één variabele, namelijk bevolkingsgrootte, tussen gemeenten met en gemeenten zonder GAW in de survey. Dit is logisch omdat grotere gemeenten ook meer GAW herbergen. Qua verdeling over de provincies, percentage oudere inwoners en gemiddeld inkomen stellen we geen statistisch significant verschil vast wat erop duidt dat de groep GAW die op de survey hebben geantwoord in gemeenten liggen die niet significant verschillen van de gemeenten met GAW die niet op de survey hebben geantwoord.

Tabel 3 Verdeling van de GAW over Vlaamse gemeenten

	Gemeenten met minstens 1 GAW in survey (N=162)	Gemeenten zonder GAW in survey (N=137)	Vershil is statistisch significant?
Gemiddeld inkomen	22 574	22 231	Nee
Inwonersaantal	28 000	16 000	Ja
% inwoners >79 jaar	6,36	6,26	Nee
% inwoners >64 jaar	22,2	22,2	Nee
Prov. Antwerpen	58%	42%	Nee
Prov. Vlaams Brabant	42%	58%	
Prov. Limburg	49%	51%	
Prov. Oost-Vlaanderen	58%	42%	
Prov. West-Vlaanderen	62%	38%	

Wanneer we op niveau van de GAW zelf gaan kijken, met een aantal gegevens van alle 997 GAW in Vlaanderen die we van de Vlaamse administratie hebben gekregen, dan stellen we vast dat de GAW die in de survey zitten gemiddeld evenveel assistentiewoningen (AWG) hebben dan GAW die er niet inzitten, respectievelijk 37 en 36. Op dat vlak is de survey dus representatief. We stellen wel een verschil vast naargelang het juridische statuut: GAW verbonden aan een lokaal bestuur/OCMW zijn oververtegenwoordigd in de survey, terwijl de vzw's ondervertegenwoordigd zijn. De privésector is gelijkmatig vertegenwoordigd. Uit tabel 4 blijkt dat de GAW in de survey die beheerd worden door een lokaal bestuur/OCMW of een vzw iets meer woningen hebben dan hun type in Vlaanderen heeft, en dat dit in de private sector omgekeerd is. M.a.w. grotere lokale besturen/OCMW's en vzw's samen met kleinere private GAW hebben iets meer de survey ingevuld dan anderen. Maar al bij al zijn de verschillen niet zo groot. We kunnen stellen dat de survey vrij representatief is voor de sector, en er is een verdeling per type beheerder in de survey die min of meer overeenkomt met de verdeling in Vlaanderen.

Als er sterke verschillen zijn tussen de GAW beheerd door één van de drie type beheerders, zullen we erop wijzen dat een extrapolatie naar Vlaanderen toe deze verschillen mogelijk nog groter maakt, gezien de over-of ondervertegenwoordiging in de survey.

Tabel 4 GAW in de survey en in Vlaanderen

	In de survey		In Vlaanderen	
	% ingevuld	Gemiddeld aantal wooneenheden	%	Gemiddeld aantal wooneenheden
Openbaar	44	36	33	37
Vzw	43	40	53	36
Privé/overige	13	32	14	34
Totaal	100	37	100	36

Beheerders

Bij de beheerders van GAW zien we een gelijkaardige response rate: 741 beheerders werden aangeschreven voor een korte survey met betrekking tot de beheersmodaliteiten van de GAW. Daarvan hebben 303 de vragenlijst (leeg of ingevuld) teruggestuurd en 207 hebben de meeste (niet alle) vragen beantwoord. Dat geeft een *response rate* van 29% (207/741). Opgedeeld naar type beheerder is dit 84 lokaal bestuur/OCMW (40,5%), 103 vzw (50%) en 20 privé (9,5%). Dit komt min of meer overeen met de verdeling in Vlaanderen.

2.3 Focusgroepen

2.3.1 Opzet

De opzet van de focusgroepen was tweeledig. Een eerste doelstelling was om bevindingen uit de surveys voor te leggen aan leden van de doelgroep, als een soort 'member check', en na te gaan of de bevindingen in lijn lagen met de verwachtingen en overeenstemmen met wat de aanwezige beheerders/woonassistenten zelf ervaren. Ten tweede wilden we op een aantal resultaten uit de survey dieper ingaan, zowel om verklaringen te vinden voor bepaalde bevindingen, alsook om een meer genuanceerd begrip te krijgen van informatie die door middel van de surveys werd verkregen.

2.3.2 Samenstelling en organisatie

Net zoals bij de surveys maakten we hier een opsplitsing tussen beheerders en woonassistenten en werden beide doelgroepen apart uitgenodigd. Alle respondenten die aangeduid hadden dat ze wensten uitgenodigd te worden voor een focusgroep gesprek werden in een aparte file geplaatst. De WA werden willekeurig genummerd van 1 tot 80 en aangezien we mikten op 10 deelnemers voor de focusgroep werd elke 8^{ste} WA geselecteerd. Als de WA op de voorgestelde datum niet kon deelnemen werd de WA vervangen door de volgende persoon op de lijst. Zo komen we tot een willekeurige samenstelling van de focusgroep voor WA. Bij de beheerders werd exact dezelfde procedure gebruikt. Uiteindelijk hebben aan het focusgroep gesprek met de woonassistenten 9 mensen deelgenomen en aan de focusgroep met de beheerders 6.

2.3.3 Inhoud

De focusgroep gesprekken verliepen in twee delen. Eerst werden een aantal bevindingen uit de survey toegelicht en werd gepeild naar reacties. In het tweede deel werden vervolgens een aantal bijkomende vragen voorgelegd, ter verdieping en soms ook ter verduidelijking. Bij de woonassistenten werden ook meerdere stellingen voorgelegd, om van daaruit de discussie te starten. Thema's die in de focusgroep van woonassistenten aan bod kwamen, waren onder meer de noodzakelijke competenties als woonassistent, evenwicht tussen zorg en begeleiding bieden en andere deelaspecten van de job, sociale verbinding tussen bewoners, samenwerking met partners (bv. wisselwerking met een woonzorgcentrum), en uitdagingen waarmee woonassistenten worden geconfronteerd. Bij de beheerders was de samenwerking met partners en in het bijzonder woonzorgcentra een belangrijk thema, alsook het veranderend profiel van bewoners (met grotere zorgnoden) en de implicaties hiervan, verbeterpunten bij het huidig regelgevend kader, de positie van GAW in het woonzorglandschap ('welk profiel in welke setting'), en financiële uitdagingen.

2.4 Rapportering

In de rapportering van de bevindingen in de volgende hoofdstukken bundelen we de resultaten per thema. We geven de bevindingen uit de survey en uit de focusgroepen samen weer; ze zijn immers complementair aan elkaar.

DEEL 2
Resultaten

Hoofdstuk 4

Kenmerken van het GAW aanbod

1 Grootte

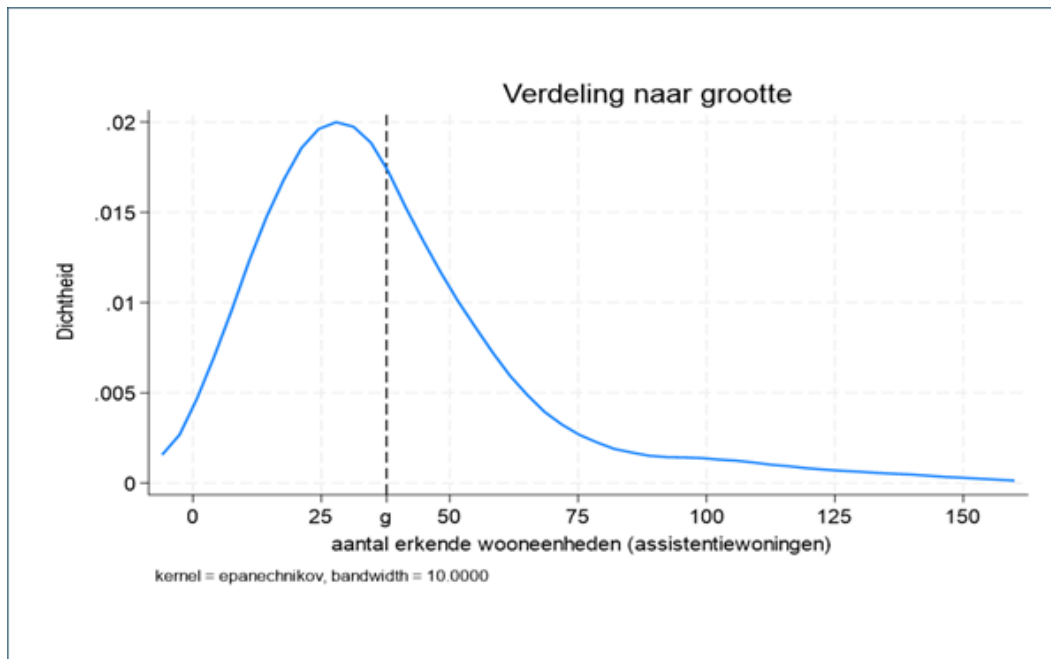
Tabel 5 en figuren 2 en 3 geven de verdeling van het aantal erkende wooneenheden in de survey. Gemiddeld zijn er dat 37 in onze survey, met een sterke variatie. Een grote groep heeft er minder, vooral in privésector en bij de lokale besturen/OCMW's. Maar we merken op dat enkele grote GAW uit de privésector de vragen niet ingevuld hebben teruggestuurd. Het meest voorkomende aantal is tussen de 20 en de 40 erkende wooneenheden. Bij de vzw's, meer dan bij de andere twee, merken we een vrij grote groep op tussen de 50 en de 75 erkende wooneenheden.

Tabel 5 Aantal erkende wooneenheden

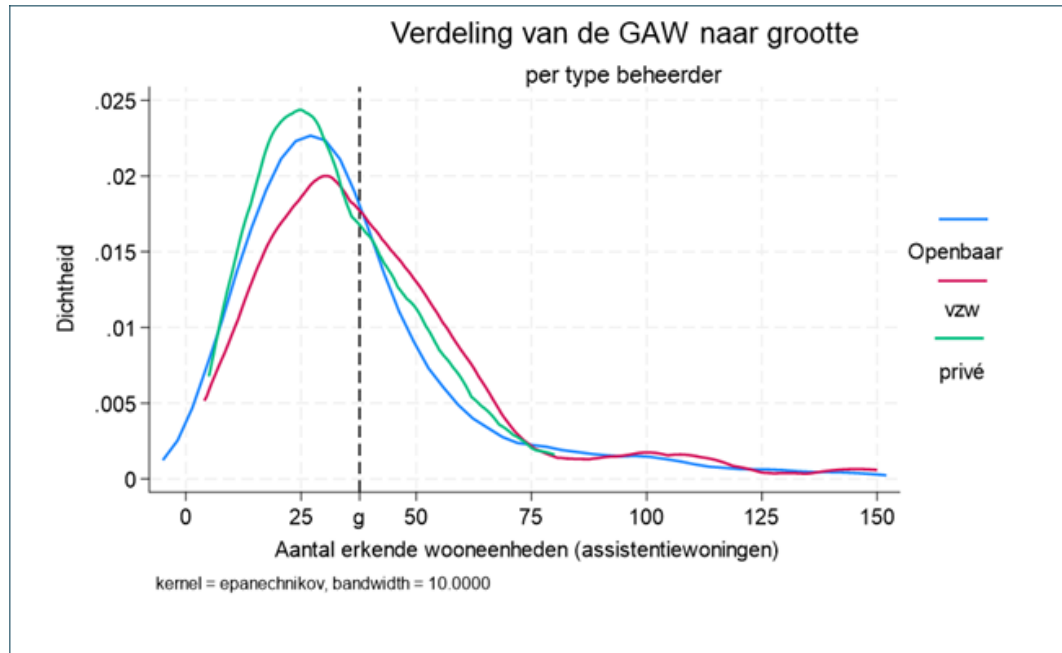
Beheerder	Gemiddeld aantal wooneenheden		Totaal aantal wooneenheden	
	In de survey	In Vlaanderen	In de survey	In Vlaanderen(*)
Openbaar	36	37	4.984	13.000
Vzw	40	36	5.419	19.000
Privé	32	34	1.355	4.500
Allen	37	36	11.758	36.500

(*) Cijfers zijn afrondingen (benaderingen) van het exacte aantal.

Figuur 2 Erkende wooneenheden naar grootte in de survey



Figuur 3 Erkende wooneenheden naar grootte , per type beheerder



2 Voorzieningen in de buurt

Het blijkt dat 1/2 tot 2/3 van de GAW vele voorzieningen hebben binnen een straal van 300m. Het gaat om bakker, supermarkt horeca aangelegenheden enz. Ook bevinden 78% van de GAW zich in de directe nabijheid van een WZC. 79% zegt dat rolstoelgebruikers zich makkelijk op het domein kunnen verplaatsen en 55% zegt dat dat makkelijk kan in de omgeving.

Welke voorzieningen zijn in de onmiddellijke nabijheid (=max. 300 m) van de GAW gelegen? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

Een woonzorgcentrum: $247/316 = 78\%$

Een centrum voor dagverzorging of centrum voor dagopvang: $131/316 = 41\%$

Een centrum voor kortverblijf: $176/316 = 56\%$

Een centrum voor herstelverblijf: $25/316 = 8\%$

Een lokaal of regionaal dienstencentrum: $154/316 = 49\%$

Geen van bovenstaande: $49/316 = 15\%$

Tabel 6 Zijn volgende voorzieningen of diensten in de nabijheid van de assistentiewoningen gelegen? In %*

	Op wandelafstand (max 300 m)	Binnen half uur te bereiken met het openbaar vervoer (van deur tot deur, voor de gemiddelde bewoner)	Geen van beide (d.w.z. verder dan 300m en niet binnen half uur te bereiken met openbaar vervoer)
Bakker	65	31	4
Slager	56	36	7
Kruidenier of superette	48	39	9
Supermarkt	46	45	8
Wekelijkse markt	33	45	16
Huisarts	59	34	3
Apotheker	69	26	4
Kinesist	57	28	3
Bank of bankautomaat	43	46	8
Sociaal huis/OCMW/ gemeentehuis	36	54	9
Bus- of tramhalte	85	9	5
Treinstation	8	62	26
Park/groenvoorziening (niet van de GAW zelf)	55	35	7
Horecagelegenheid (andere dan specifiek voor de GAW)	65	32	2
Bibliotheek	29	58	9
Dagbladhandel	47	43	7

* Wanneer de optelsom van de % in de 3 kolommen niet tot 100 leidt, dan is het resterende % gelijk aan onbekend, wat wil zeggen dat de WA aangeduid heeft het antwoord niet te kennen.

3 Toegankelijkheid van de omgeving

Kunnen bewoners die gebruik maken van een mobiliteitshulpmiddel (rollator, rolstoel, scootmobiel, ...) zich zonder obstakels en zonder extra hulp van derden verplaatsen op het domein waar de GAW ligt (d.w.z. op de site zelf)?

Nee, moeilijk 1%
Nee, eerder moeilijk 1%
Ja, eerder gemakkelijk 18%
Ja, gemakkelijk 79%
Ik weet het niet 1%

Kunnen bewoners die gebruik dienen te maken van een mobiliteitshulpmiddel (rollator, rolwagen, ...) zich zonder obstakels en zonder extra hulp van derden in de omgeving van de GAW (d.w.z. in een straal van 300m rond de GAW)?

Nee, moeilijk: 1,5%
Nee, eerder moeilijk 11%
Ja, eerder gemakkelijk 55%
Ja, gemakkelijk 32 %
Ik weet het niet 0,5%

4 Prijs en dienstverlening in de GAW

4.1 Bevindingen uit de survey

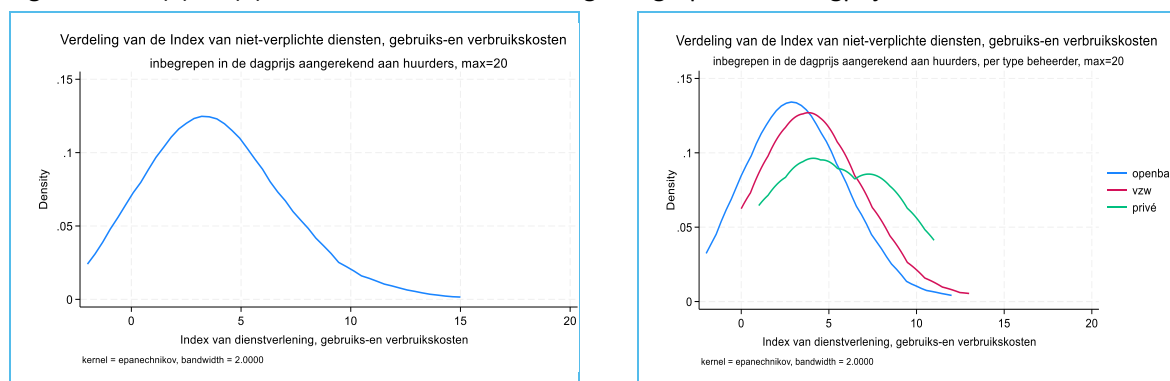
De vragenlijst die we gebruikten somt 23 diensten, gebruiks- en verbruikskosten op waarvan we aan de woonassistent gevraagd hebben of ze inbegrepen zijn in de dagprijs, of enkel mits supplementen, of door een externe dienstverlener aangeboden worden, of niet aangeboden worden (voor een volledige oplijsting, zie vragenlijst in bijlage). Van de 23 diensten zijn er drie verplicht (met name gebruik en onderhoud van de gemeenschappelijke ruimtes, ondersteuning door woonassistent, en organisatie van oproepsysteem, crisiszorg en overbruggingszorg). Daarmee zijn 90% (N=193) van de respondenten in orde. Voor de overige 20 diensten (gaande van een aanwezigheid van een kapper, maaltijdbezorging, klusjesdienst enz.) maken we een index die gaat van 0 tot 20 door een simpele optelling. Als de dienst voorzien is, dan geven we de score 1, als ze niet voorzien is geven we 0. De score voor elke GAW kan dus variëren van 0 tot 20 (zie tabel 7). Bij deze dienstverlening, gebruiks- en verbruikskosten die inbegrepen is in de dagprijs komen we op een gemiddelde score van 3,9; voor de diensten die enkel mits betaling van supplementen voorzien zijn krijgen we een gemiddelde score van 5,3; voor diensten die door een externe provider worden voorzien krijgen we 4,8/20 en voor niet-voorzien diensten 6,1. Echter, er is veel variatie tussen de GAW. In tabel 7 laten we zien dat in 62% van de GAW minder dan 5 van de 20 niet-verplichte dienstverlening inbegrepen is in de dagprijs, in 36% van de GAW gaat het om 5 à 10 diensten en in 4% om 10 of meer dan 10 diensten.

Tabel 7 Dienstverlening beschikbaar, in % van GAW

Dienstverlening	Inbegrepen in dagprijs N=193	Niet inbegrepen, wel voorzien mits betaling supplement N=193	Niet inbegrepen, wel voorzien door externe partner N=219	Niet voorzien, zelf te organiseren N=219
Water	39	24	20	17
Elektriciteit	19	21	31	29
Verwarming	25	32	23	20
Alle 20 diensten				
<5	62	40	53	42
≤5<10	34	45,5	32,5	34,5
≥10	4	14,5	14,5	23,5
Gemiddelde score met een max van 20	3,9	5,3	4,8	6,1

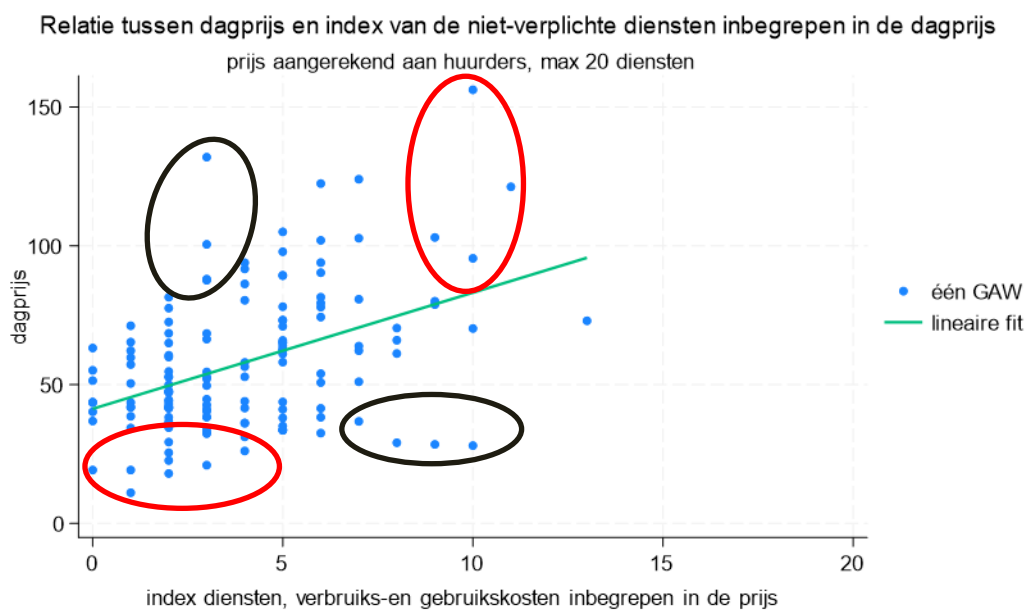
In figuur 4 (a) laten we de verdeling zien van de index van niet-verplichte dienstverlening, gebruiks- en verbruikskosten die inbegrepen is in de totale dagprijs (met een maximum van 20 items) overheen de hele populatie van GAW die de vraag naar dienstverlening beantwoord hebben. We zien opnieuw een mooie normale verdeling, dwz met een sterke concentratie van GAW rond het gemiddelde van 4 en waarbij de meeste GAW er net onder of net boven zitten. Wanneer we echter dezelfde oefening maken per type beheerder, in figuur 4(b) dan zien we dat de dienstverlening die inbegrepen is in de dagprijs bij de door lokale besturen/OCMW's beheerde GAW (3,2 om juist te zijn) net iets lager is dan bij GAW die door vzw's worden gerund (met een index van 4,2), terwijl we bij beiden opnieuw een normale verdeling vaststellen. Die laatste vinden we niet terug bij de privaat beheerde GAW: de index van de inbegrepen dienstverlening is er gemiddeld hoger (met name 5,3, meer diensten zijn in de dagprijs inbegrepen), maar de spreiding rond dat gemiddelde is er ook (veel) hoger dan bij de twee andere type beheerders (respectievelijke standaardafwijking is 2,2 bij de OCMW's, 2,6 bij de vzw's en 3,2 in de privé-sector). Met andere woorden, in de privésector vinden we een groter aantal GAW die méér aanbieden dan andere, maar ook die minder aanbieden.

Figuur 4 (a) en (b) Index van de dienstverlening inbegrepen in de dagprijs



De dienstverlening is nauw verbonden met de hoogte van de totale dagprijs, wat we kunnen vaststellen door de lineaire fit in figuur 5 (groene lijn): hogere dagprijzen gaan hand in hand met meer diensten die inbegrepen zijn in de dagprijs. Dit geldt voor de meeste GAW. Figuur 5 toont ook, in de rode zones, een aantal GAW die dit patroon op sterke manier vertegenwoordigen: zeer hoge prijs met zeer hoge dienstverlening oftewel zeer lage prijs, met zeer lage dienstverlening. Hier is het echt wel 'you pay for what you get'. Daarnaast echter zijn er ook GAW, in de zwarte zones, die van dit principe afwijken: bij hen betaal je ofwel een hoge prijs voor weinig inbegrepen diensten, ofwel een lage prijs voor veel inbegrepen diensten. *We kunnen in ieder geval stellen dat er in de sector van de GAW heel veel variatie is in de prijs en de inbegrepen dienstverlening die daar tegenover staat.*

Figuur 5 Relatie tussen de prijs en de index voor de dienstverlening



Dat brengt ons bij de discussie omtrent de prijs van GAW, waarbij we een opdeling maken in de prijs voor zorg en de prijs voor het genot van de woning in de GAW. We presenteren eerst de cijfers in tabel 8. Hierbij dienen vooraf twee opmerkingen gemaakt te worden. Ten eerste hebben we slechts 183 antwoorden binnengekregen omtrent onze vragen naar de prijs, wat meteen aanduidt dat dit een gevoelig thema is. Ten tweede werd de vraag naar de genotsprijs van de 'gemiddelde' woning quasi niet beantwoord, maar wel de genotsprijzen van de goedkoopste en van de duurste woning. De onderzoekers hebben dus zelf de genotsprijs van de 'gemiddelde' woning moeten berekenen, te weten het rekenkundig gemiddelde van de genotsprijs van de goedkoopste en van de duurste woning.¹ Daarna kunnen we het gemiddelde en de mediaan prijzen voor de hele sector berekenen, wat we doen in tabel 8. We presenteren ook de maximumprijzen en doen dit per type beheerder. Tussen haakjes plaatsen we ook de standaardafwijking.

¹ Deze berekeningswijze geeft toch een aanvaardbare benadering van de 'gemiddelde' prijs en dat komt omdat in 30% van de gevallen de prijs van de goedkoopste en de duurste kamer dezelfde zijn, in nog eens 30% liggen ze minder dan 10 euro uit elkaar en in de resterende 35% tussen de 10 en 30 euro.

Tabel 8 Prijzen van zorg en genot, in euro per dag

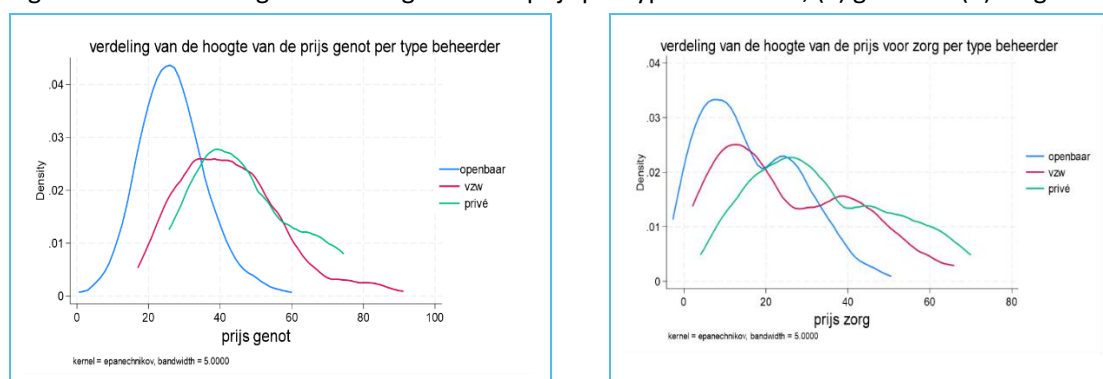
Dienst	Openbaar, N=91			Vzw, N=68			Privé; N=24		
	Mediaan	Gem. (st.a)	Max	Mediaan	Gem (st.a)	Max	Mediaan	Gem (st.a)	Max
Prijs zorg	14	16 (11)	45	18,6	26 (17)	66	30	34 (17)	70
Prijs genot (gem. woning) (*)	24,6	26,4 (8)	55	39	41,3 (15)	91	41	42,2 (11)	74
Totale prijs	41,5	42,6	79	62	67,5	157	66	76,2	122
% prijs naar zorg	34	37,5		30	38,5		45	45	

(*) Zie voetnoot (1).

We zien dat zowel qua zorg als wat betreft genot de GAW die door lokale besturen/OCMW's beheerd worden gemiddeld genomen de goedkoopste zijn (merk op dat ze gemiddeld genomen ook minder diensten opnemen in hun dagprijs, zoals hierboven reeds aangegeven). De gemiddelde (en mediaan) prijzen voor genot in de vzw en de privésector liggen dicht bij elkaar, maar de prijs van zorg is merkbaar hoger in de privésector. Dit maakt dat de totale prijs het hoogste is in de privésector, waarbij bij deze laatste ook een hoger % van die totale prijs naar de zorg gaat, gemiddeld 45%.

Bij de vzw's merken we echter een groter verschil tussen de gemiddelde prijs en de mediaan prijs, zowel voor genot als voor zorg. Dit wil zeggen dat we hier een grotere spreiding rond het gemiddelde aantreffen, wat we illustreren met figuur 6 (a) en (b). We merken op dat dit niet in tegenstelling staat tot figuur 4 die we hierboven reeds toegelicht hebben. Daar draaide het om een index van diensten die in de prijs inbegrepen zijn. Hier gaat het om de hoogte van de prijs zelf, zonder dat we kijken naar de inbegrepen dienstverlening. *Deze figuren laten duidelijk zien dat de prijs bij de lokale besturen/OCMW's de laagste is én dat de spreiding van de prijs rond het gemiddelde kleiner is, zeker voor wat genot betreft, maar ook voor zorg.*

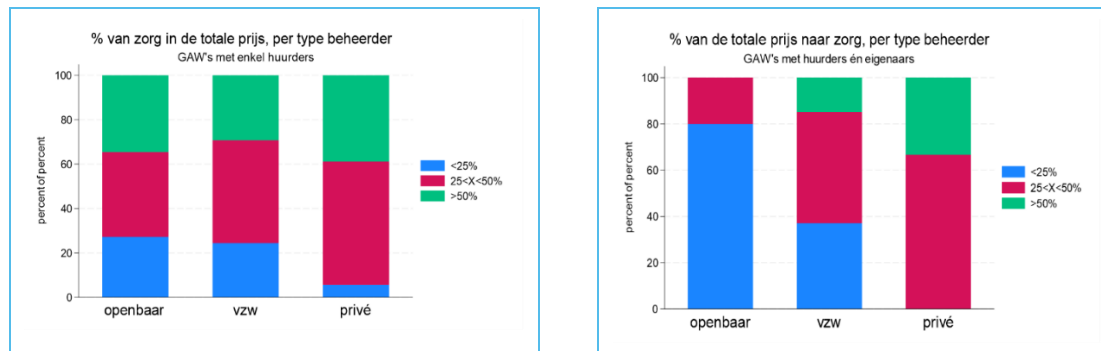
Figuur 6 Verdeling van de hoogte van de prijs per type beheerder, (a) genot en (b) zorg



Het laatste element dat we in de discussie willen inbrengen is het percentage van de totale prijs dat naar zorg gaat, omdat we daar ook een sterke variatie in de sector aantreffen, gaande van zeer lage tot zeer hoge percentages, met een gemiddelde van rond de 40%. Figuur 7 (a) en (b) geven de % van GAW waar minder dan 25% van de totale prijs naar zorg gaat (blauwe kleur), tussen de 25 en de 50% (rode kleur) en meer dan 50% (groene kleur) en we maken daarbij de opsplitsing tussen GAW waar enkel

huurders zijn en GAW waarbij een eigenaars-bewoners zijn. We zien in de privésector meer GAW waar een groter % naar de zorg gaat, wat een bevestiging is van bevindingen in tabel 8.

Figuur 7 % van de prijs dat naar zorg gaat, (a) GAW met enkel huurders, (b) met ook eigenaars



4.2 Aanvullende inzichten op basis van de focusgroepen

In de focusgroep met beheerders (zie methodologie, Hoofdstuk 3) werd onder meer gepest naar hoe beheerders het regelgevend kader ervaren; of er nood is aan meer/minder kader en op welke vlakken. Door de deelnemende beheerders in de focusgroep werd in feite gepleit voor meer regelgeving rond ondersteuning en zorgkwaliteit. *Terwijl er volgens de beheerders heel veel (lees: te veel) regels zijn rond infrastructuur en dergelijke, is het wettelijk kader inzake kwaliteit van de zorg in feite eerder minimaal. Er werd dan ook geopperd om duidelijker te stipuleren welke zorg tegenover de dagprijs staat, en bijvoorbeeld ook de rol van de woonassistent duidelijker te omschrijven. Of kort gezegd, door middel van de regelgeving de kwaliteit van de zorg nog meer te helpen waarborgen.*

Niet iedereen in de sector is het met deze stelling eens: er zijn bijvoorbeeld ook 'standalone' GAW (dus niet verbonden met een WZC) die zich richten op de nog actieve 65-plusser, en ervoor kiezen om minder dienstverlening aan te bieden, inclusief minder aanwezigheid van de woonassistent, en aan een lagere prijs. Er kan over gediscussieerd worden over waar 'minimumstandaarden' moeten liggen inzake kwaliteit en ondersteuning, afhankelijk van wie je als doelgroep ziet van een assistentiewoning en wat de functie is van een assistentiewoning. Hier komen we verderop nog op terug (zie Hoofdstuk 8). Het probleem ligt er ons inziens alvast zeker in dat er nu heel veel onduidelijkheid lijkt te zijn -en ook verschillen in de praktijk, zo tonen de resultaten van de survey- over welke dienstverlening inbegrepen is aan welke prijs.

In de focusgroep met woonassistenten werd ook opgemerkt dat de term 'assistentiewoning' een minimum aan 'assistentie' of zorg doet veronderstellen, maar dat de realiteit niet altijd overeenkomt met de verwachtingen (inclusief onrealistische verwachtingen, vanuit het standpunt van de woonassistent) van bewoners op dat vlak.

Hoofdstuk 5

Personeel en organisatie

1 Opleiding en vorming van de woonassistent

1.1 Bevindingen uit de survey

In de survey werd gepeild naar de opleiding van de woonassistenten. Dit leidde tot een opvallende bevinding: de 280 woonassistenten die onze vragen naar hun profiel beantwoord hebben, hebben 77 verschillende diploma's! Daarvan komen er 50 slechts 1 maal voor. Dit toont de zeer diverse opleidingsachtergrond van de WA. De meest frequente diploma's zijn sociaal werk (100x), sociaal verpleegkundige (34x), paramedisch (31x), verpleegkundige (BA, 30x), HBO5 (15x). Gegeven dat de job ook zeer divers is, met inbegrip van logistiek, administratie, zorg, communicatie, organisatie, sociale vaardigheden,...is het niet abnormaal dat vele profielen zich aangetrokken voelen tot de functie. De vraag die zich echter aandient is de volgende: is er wel (genoeg?) interne training voorzien? In het bijzonder voor mensen die een deel van de taken niet geleerd hebben in hun opleiding. De job van woonassistent is immers vaak ook een eenmansjob.

1.2 Aanvullende inzichten op basis van de focusgroepen

De diversiteit aan vooropleidingen werd weerspiegeld bij de deelnemende woonassistenten in de focusgroep. In het focusgroeps gesprek kwam de veelzijdigheid van de job ook sterk naar voor, van zorg tot organisatie van activiteiten, contacten met familie en zorgverleners, en administratieve taken. Naargelang de vooropleiding (gaande van maatschappelijk assistent tot ergotherapeut en econoom bij de deelnemers van de focusgroep met woonassistenten) en eerdere werkervaring kan men andere voorkennis en competenties meenemen aan de start van de job, en vormen andere elementen dan weer een uitdaging, zo bleek. Een concreet voorbeeld: sommige woonassistenten met een sociale opleidingsachtergrond vonden het zoeken naar (en tijdig vinden van) nieuwe huurders en wat daarbij komt kijken een uitdaging ('we zijn soms een half immokantoor', werd gesteld), terwijl de woonassistent met een economische achtergrond dit een fijn aspect van de job vond en hierbij minder moeilijkheden ondervond. Een vooropleiding maatschappelijk werk helpt dan weer om bepaalde situaties juist aan te voelen, noden tijdig op te pikken, etc.

De nood aan bijkomende vorming wanneer men al aan de slag is als woonassistent werd bevestigd in de focusgroep. In die context werden bijvoorbeeld de vormingen en ondersteuning vanuit VVSG als zeer helpend genoemd, zowel wat inhoudelijke ondersteuning betreft, als het uitwisselen van ervaringen (hoe om te gaan met bepaalde situaties of uitdagingen). Meer algemeen werden door de deelnemers reeds heel wat bijscholingen gevolgd, bijvoorbeeld omtrent omgaan met dementie, EHBO, brandveiligheid, omgaan met rouw en verlies, psychische gezondheidsproblemen, etc. De wetgeving inzake GAW werd ook naar voor geschoven als een belangrijk punt waarin opleiding/bijtscholing noodzakelijk is bij aanvang van de job.

De vraag naar welke opleiding of competenties noodzakelijk zijn hangt ook samen met de invulling van de job van woonassistent, en ook hierin zit heel wat verschil over GAW heen. In het decreet worden de opdrachten van GAW omschreven, en wordt gestipuleerd dat hiervoor een woonassistent moet worden

aangesteld om deze opdrachten te kunnen verwezenlijken, maar er is ruimte voor interpretatie wat betreft de verwachtingen ten aanzien van een woonassistent, taken kunnen uitbesteed worden en naargelang de GAW worden taken ook anders verdeeld. *De woonassistenten in de focusgroep benadrukten het belang van goed kunnen communiceren en situaties juist kunnen inschatten, aanwezig zijn en betrokken, een hart voor ouderen hebben, een aanspreekpunt zijn, luisterend oor voor bewoners, etc. In deze opvatting staat het belang van zorg en begeleiding centraal. Eén van de beheerders (van een standalone GAW, dus niet verbonden aan een woonzorgcentrum) die we spraken (in een aanvullend interview) benadrukte dan weer dat in zijn GAW de woonassistent een coördinator is, maar geen begeleider. De woonassistent moet in zijn opvatting zorg coördineren en regelen, maar 'hij moet geen maatschappelijk werker zijn', niet begeleiden, etc.* De invulling hiervan is mogelijk ook verbonden met het profiel van de bewoners, wat ook verschilt naargelang de GAW. Hier komen we verderop op terug (zie Hoofdstuk 8).

Samengevat valt de diversiteit aan vooropleidingen van woonassistenten sterk op, stelt zich de vraag of dit al dan niet een probleem is en welke competenties noodzakelijk zijn (bv. is een voorafgaande opleiding noodzakelijk om noden voldoende op te kunnen pikken?), en hangt dit ook samen met de verwachtingen die men stelt ten aanzien van een woonassistent. Hierover is geen eenduidigheid over en zijn er duidelijk verschillen in de praktijk, afhankelijk ook van het type setting.

2 Aanwezigheid en bereikbaarheid van de woonassistent

De survey peilde ook naar de hoeveelheid voltijdsequivalenten (VTE) dat werd aangesteld per GAW, naar het aantal uren per week dat de WA fysiek aanwezig is en naar het aantal uren per week dat de WA telefonisch bereikbaar is, maar niet fysiek aanwezig is. De mediaan van de VTE in de survey is gelijk aan 0,5 VTE. We gebruiken de mediaan ipv het gemiddelde omdat bij de berekening van de mediaan extreme waarden nauwelijks een impact hebben, in tegenstelling tot het gemiddelde. Sommige WA hebben immers het aantal uren i.p.v. het aantal VTE ingevuld, en die willen we niet meetellen. De mediaan van het aantal uren per week fysiek aanwezigheid is 20 uren en de mediaan van het aantal uren telefonische bereikbaar, maar niet fysiek aanwezig is 37,5 uren.

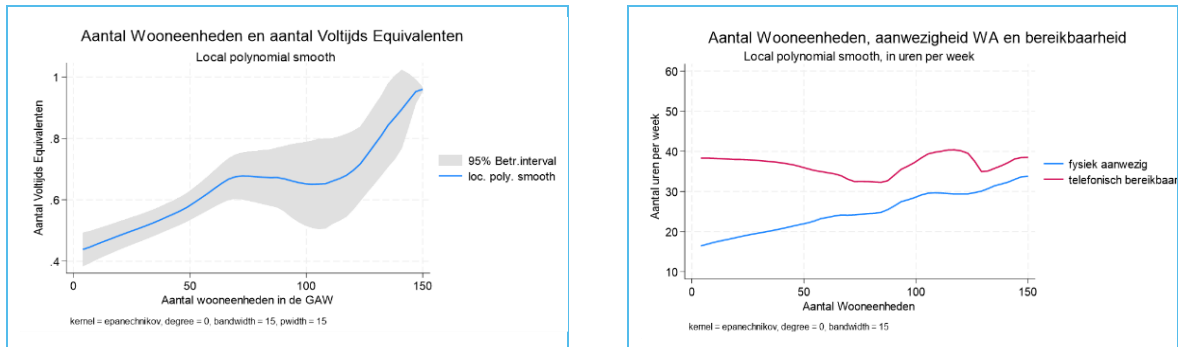
Deze gegevens gebruiken we in figuur 8 om een verband te tonen tussen (a) het aantal wooneenheden in een GAW en het aantal voltijds equivalente WA die er werken, en (b) het aantal wooneenheden aan de ene kant en het aantal uren fysieke aanwezigheid en telefonische bereikbaarheid aan de andere kant. We merken op dat de regelgeving vermeldt dat:

“De woonassistent is minstens één keer per week aanwezig en dagelijks tijdens de kantooruren aanspreekbaar voor de gebruikers van de groep van assistentiewoningen.”

Dit maakt dat de rode lijn (telefonische bereikbaarheid) in Figuur 8(b) eerder horizontaal is, dus onafhankelijk van het aantal wooneenheden, terwijl de blauwe lijn (fysieke) aanwezigheid stijgt met het aantal eenheden. *In Figuur 8(a) stellen we vast dat in praktisch alle GAW die minder dan 50 wooneenheden tellen een WA tewerkgesteld is met 0,4 à 0,5 VTE. Voor een GAW met tussen de 50 en de 100 wooneenheden is dat 0,6 à 0,7 VTE en voor een GAW boven de 100 wooneenheden is dat 0,7 à 1,0 VTE.* Voor de goede orde: deze gegevens komen uit onze survey, ze zijn niet opgelegd door de regelgeving. De grijze zone is het betrouwbaarheidsinterval (95%), wat in de figuur wil zeggen dat we de meeste variatie aantreffen in GAW met ongeveer 100 à 120 eenheden. Daar kan je zowel een WA

aantreffen met 0.5 VTE als met 0.8 VTE. Of nog, om de variatie anders te duiden: we vinden een WA met 0.6 VTE zowel in een GAW met 50 wooneenheden als in een GAW met 100 wooneenheden.

Figuur 8 (a) Aantal wooneenheden en aantal VTE en (b) aanwezigheid en bereikbaarheid van de WA



3 Takenpakket en tijdsbesteding van de woonassistent

In de survey werden de taken en tijdsbesteding van de woonassistenten ook bevraagd. Tabel 9(a) geeft de taken weer die in het woonzorgdecreet worden bepaald (of beter gezegd, de opdrachten van een GAW volgens het decreet, die door een WA kunnen worden opgenomen). De tabel toont ook in hoeverre deze taken door de WA zelf worden opgenomen. Een aantal van de gereguleerde taken worden namelijk ook uitbesteed (dat is door de GAW zelf te kiezen, mits een aantal voorwaarden).

In beide focusgroepen (met woonassistenten en beheerders) kwam naar voor dat een intensieve samenwerking met een woonzorgcentrum heel wat voordelen biedt (zie verder), ook wat het opnemen van de opdrachten van de GAW betreft. Als taken gedeeld kunnen opgenomen worden met een woonzorgcentrum en een medewerker van het woonzorgcentrum bijvoorbeeld 's nachts hulp kan bieden wanneer dit noodzakelijk is, is dit een voordeel voor het GAW. Tegelijkertijd werd hierbij de bezorgdheid geuit dat dit ook impliceert dat diezelfde medewerker op dat moment niet in het woonzorgcentrum aanwezig is (terwijl er in het WZC vaak al een onderbezetting is); dus die gedeelde aanwezigheid heeft op die manier ook een 'kost'. Dit werd zowel door woonassistenten als door beheerders benadrukt. Verderop komen we nog terug op de samenwerking tussen GAW en WZC, de zoektocht naar een optimale vorm, en de implicaties ervan.

In de survey van de WA hebben we ook gepeild naar de taken waar de WA in de praktijk het meeste tijd insteekt. Het resultaat tonen we in tabel 9(b). Daaruit blijkt dat de top-3 (aangegeven door een rode X in de tabel) bestaat uit administratieve ondersteuning van de bewoners, opvolgen van technische problemen en communicatie met andere zorgverstrekkers. Deze taken komen echter niet voor in tabel 9(a) die op de regelgeving gebaseerd is, wat betekent dat er een discrepantie is tussen de praktijk en de regelgeving.

Tabel 9(a) Taken Woonassistent (in %)

Taak	Taken obv regelgeving, % van de WA die dit in hoofdzaak opneemt (in verg. met andere dienstverleners(*))	
	In hoofdzaak	Eventueel
Bereikbaarheid overdag via noodoproepsysteem	24	33
Bereikbaarheid 's nachts via noodoproepsysteem	3,5	3,5
Crisis zorg organiseren en opvolgen	70	14
Overbruggingszorg organiseren en opvolgen	77	9
Zelfredzaamheid proactief stimuleren en opvolgen	86	6,6
Objectieve en transparante info geven over zorgmogelijkheden	95	4
Het integrale aanbod van zorg en ondersteuning met respect voor de vrije keuze van de gebruiker, binnen bereik brengen	93	5
Objectief informeren over zinvolle dagbesteding	90	7,3
Sociale contacten van gebruikers stimuleren	90	5,6
GAW verbinden met de buurt	77	8

(*) dit zijn conciërge, personeel WZC, thuisverpleging, gezinszorg, noodcentrale of andere. Hun % worden niet vermeld in de tabel.

Uit de vrije antwoordmogelijkheid in de survey blijkt bovendien dat de WA tijd besteden aan de volgende taken:

- luisteren naar bewoners;
- opvolging bewoners die steeds zorgbehoevender worden;
- opvolgen wachtlijst en leegstand, administratie verhuur;
- boekhouding, bestelbons, facturatie, software;
- rondleidingen;
- overleg.

Tabel 9(b) tijdsbesteding in de praktijk: welke taken nemen de meeste tijd in beslag?

Taak	% die taak op nr 1 zet (meeste tijd)
Bereikbaarheid overdag via noodoproepsysteem	2
Bereikbaarheid 's nachts via noodoproepsysteem	0,3
Crisis zorg organiseren en opvolgen	3
Overbruggingszorg organiseren en opvolgen	1
Zelfredzaamheid proactief stimuleren en opvolgen	9
Objectieve en transparante info geven over zorgmogelijkheden	3
Het integrale aanbod van zorg en ondersteuning met respect voor de vrije keuze van de gebruiker, binnen bereik brengen	5
Objectief informeren over zinvolle dagbesteding	6
Sociale contacten van gebruikers stimuleren	5
GAW verbinden met de buurt	1
Technische problemen opvolgen	15 ✗
Admin. ondersteuning aan inwoners	33 ✗
Contacten met investeerders	1
Communicatie met andere hulpverleners	12 ✗
Andere	3,7

In de survey (zowel in de sectie over tijdsbesteding als in de sectie met betrekking tot uitdagingen) komt ook naar voor dat woonassistenten met een evenwichtsoefening geconfronteerd worden tussen enerzijds zorg bieden, en administratie anderzijds. Dat werd ook bevestigd door de woonassistenten in de focusgroep. Soms is het een moeilijk evenwicht. Waar mogelijk wordt de zorg dan prioritair gesteld door de deelnemende woonassistenten, en administratie moet dan wachten (waar mogelijk). Deel van de moeilijkheid is ook dat er vaak onverwachte zaken gebeuren (een bewoner die dringend zorg nodig heeft, etc.), dus niet alles kan op voorhand gepland worden. *Tijdsnood werd duidelijk als een issue vermeld: 'de tijdsnood en alles georganiseerd krijgen als duizendpoot is voor mij één van de grootste uitdagingen van de woonassistent', werd gesteld. Ook een andere deelnemer stelde bijvoorbeeld dat ze graag meer tijd zou hebben voor zorg en begeleiding, maar keuzes moet maken binnen haar halftijdse job. Vaak wordt de job van woonassistent gecombineerd met een andere functie (bijvoorbeeld van maatschappelijk werker binnen het OCMW).* Strategieën die worden ingezet om hiermee om te gaan, verschillen ook tussen woonassistenten en tussen GAW (bijvoorbeeld al dan niet werken met vaste 'contactmomenten' / 'openingsuren' voor vragen van bewoners, een systeem voorzien waarbij hulp van collega's ingeroepen kan worden als er onvoorziene situaties zich voordoen, ander aanspreekpunt voor kleine praktische problemen van bewoners, etc.). De uitdaging om alles rond te krijgen was in elk geval voor alle deelnemende woonassistenten herkenbaar.

4 Andere functies in de GAW

Tabel 10 Welke functies aanwezig in de GAW? In %, N=286 respondenten

Functie	Specifiek voor de GAW	Gedeeld met WZC	Niet aanwezig
Logistiek	29	66	5
Directeur	21	72	7
Conciërge	9	3	88
Verpleegkundige	6	62	32
Andere zorg	5	59	36

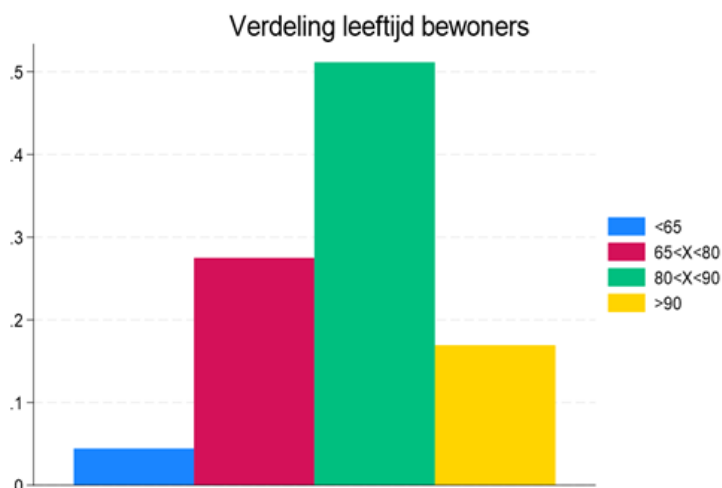
Hoofdstuk 6

Bewoners

1 Profiel van bewoners

Er wonen 35.000 à 40.000 mensen in een GAW in Vlaanderen op dit moment. We hebben 235 antwoorden gekregen op de vraag naar het profiel van de bewoners in onze survey. Daaruit blijkt dat 75% alleen woont, 25% woont per twee of (een kleine minderheid) per drie. Deze gemiddelde cijfers variëren licht naargelang het type beheerder. Zo woont in de openbare GAW 77% alleen, bij de vzw's is dat 74% en in de private GAW 72%. In geval van samenwoont gaat het in het overgrote deel om een koppel en in een kleine minderheid om ouder en kind of om broer en zus. Exceptioneel ook om andere familie of vrienden.

Figuur 9 Leeftijd bewoners



Wanneer we naar de leeftijdsverdeling kijken (figuur 9) dan is de grootste groep tussen de 80 en de 90 jaar oud (51%), gevolgd door de groep die tussen de 65 en de 80 (28%) is en de +90-jarigen (18%), met de -65 jarigen als kleinste groep (3%). Volgens het Woonzorgdecreet mag 25% van de bewoners buiten de voorziene doelgroep van 65-plussers vallen. In de praktijk rapporteren 44% van de GAW (exact 100 respondenten) dat minstens 1 woning bewoond is door een persoon jonger dan 65 jaar, en over de gehele survey gaat het om 6% van de woningen. Die 100 respondenten rapporteren de volgende elementen van de -65-jarigen (in % van de gevallen, met combinaties mogelijk):

1. in 61/100 persoon met een beperking;
2. in 44/100 persoon met psychiatrische problematiek;
3. in 41/100 persoon vroegtijdig getroffen door ziekte, niet psychiatrisch;
4. in 11/100 vluchtelingen;
5. andere 16/100: buitenlandse arbeiders, expats, drugsverslaafde, ...

2 Participatie en sociaal contact

In het Woonzorgdecreet wordt het bevorderen van participatie en sociaal contact ook als een specifieke opdracht genoemd voor GAW. Exact geformuleerd moeten GAW ‘objectief informeren over zinvolle dagbesteding en ontspanning, die binnen het bereik brengen of zelf organiseren’, en ‘de sociale contacten van de gebruikers stimuleren en het sociale netwerk versterken’. Het sociaal contact en de voorziene activiteiten werden daarom opgenomen in de survey voor woonassistenten.

2.1 Organisatie van sociale activiteiten

Eén van de vragen hierbij was hoe vaak activiteiten voorzien worden voor de bewoners van de GAW.

Tabel 11 Hoe vaak worden activiteiten voorzien voor de bewoners van de GAW? In %, N=269

Frequente	Ter plaatse in de GAW	Uitstappen	Waarop buurtbewoners worden uitgenodigd
Nooit	7	44	44
Enkele keren met jaar	25	45	35
Maandelijks	13	8	6
Enkele keren per maand	17	2	2
Wekelijks	20	1	7
Enkele keren per week	17	0	6

In de focusgroep met woonassistenten werd door één van de woonassistenten vermeld dat er een groep van bewoners was die samen activiteiten organiseerden, en dat dit heel goed werkte.

De beheerders merkten in dit kader op (in de focusgroep) dat de nood aan het organiseren van extra activiteiten ook afhangt van de locatie en setting, of anders gezegd van het aanbod dat al of niet reeds beschikbaar is. Daarnaast werd ook de rol van de woonassistent benadrukt ‘om mensen samen iets te laten doen’, ‘sommigen zijn daar beter in dan anderen’, werd gesteld.

2.2 Sociale cohesie tussen bewoners

Uit de vragenlijst distilleren we dat 54% van de bewoners te kennen geeft een hechte groep te vormen. 42% zegt dat er afzonderlijke vriendschappen en nauwe contacten zijn, maar er is geen groepsgevoel En 4% geeft te kennen dat er enkel occasionele contacten zijn.

In de focusgroep met woonassistenten werd ook ingegaan op de sociale contacten tussen bewoners. We legden de woonassistenten onder meer de volgende stelling voor: “in onze GAW-leven mensen naast elkaar in plaats van met elkaar”. Uit de reacties kunnen we opmaken dat dit zeer wisselend is, en (zoals te verwachten) afhangt van de persoonlijkheid van bewoners. Sommige bewoners zijn heel sociaal en begeven zich vaak in gemeenschappelijke ruimten, terwijl anderen dat niet doen. Er werd aangehaald dat niet iedereen de nood voelt om veel gemeenschapsleven te hebben. Het is wellicht echter niet voor iedereen een keuze: er werd immers ook opgemerkt dat bewoners die medische problemen hebben meer naast elkaar leven. Dit komt ook overeen met bedenkingen die werden geuit in de focusgroep met

beheerders: bewoners met een hoge zorgnood die wel nog in de GAW-verblijven leven vaak vrij geïsoleerd, afhankelijk zijnde van de zorgverleners die langskomen.

Anderzijds werd door de beheerders in de focusgroep ook opgemerkt dat medebewoners vaak een belangrijke rol vervullen in het ondersteunen van elkaar; doordat men medebewoners heeft kan men soms langer zelfstandig wonen.

Opvallend is dat woonassistenten ook stelden dat de contacten met medebewoners en het gemeenschapsgevoel een voor- en nadeel kunnen zijn. Geconfronteerd met de vraag of ze zelf in de GAW zouden willen wonen op oudere leeftijd, werd aangehaald dat er ook sprake kan zijn van ‘teveel sociale controle’ en geroddel; kortom: de sfeer en type sociale groep verschilt ook van GAW tot GAW.

2.3 Aanwezigheid van de bewoners op de gebruikersraad

Tabel 12 Aanwezigheid van de bewoners op de gebruikersraad

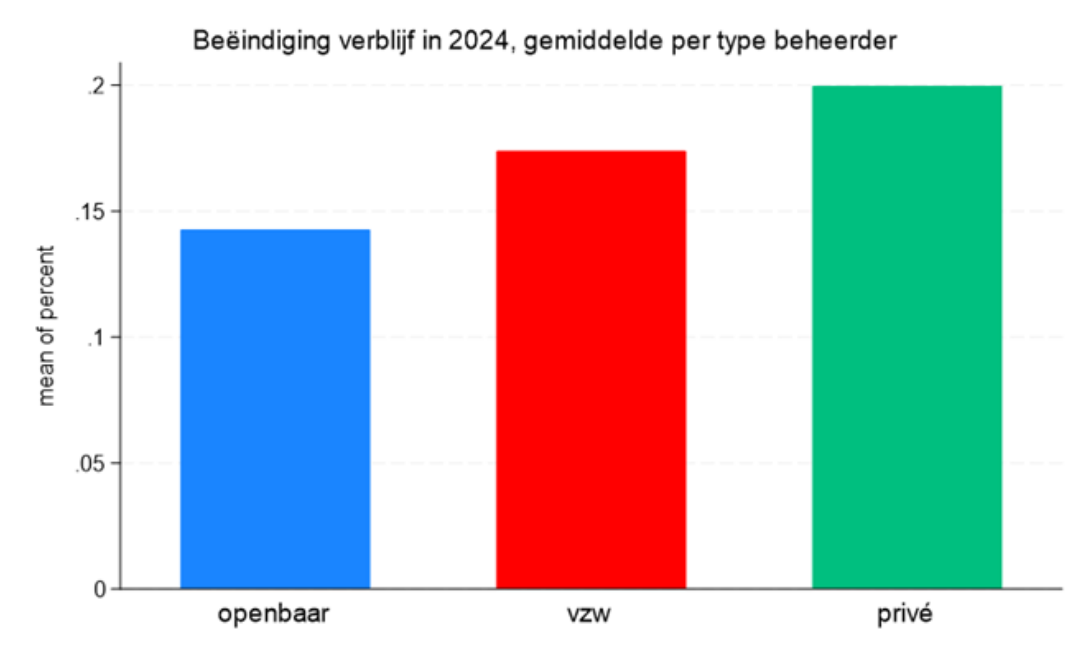
Frequentie	In %
Minder dan een kwart	12
Meer dan een kwart, maar minder dan de helft	17
Ongeveer de helft	19
Meerderheid maar niet iedereen	40
Nagenoeg iedereen	12

Van de respondenten zegt 72% dat in de gebruikersraad de mening van de gebruikers wordt gevraagd, en er wordt geluisterd naar hun verwachtingen of zorgen. Waar mogelijk wordt er rekening mee gehouden. In 13% van de gevallen worden de bewoners actief bij het besluitvormingsproces betrokken, ze maken mee het beleid. En, in 9% worden de bewoners louter geïnformeerd over de genomen beslissingen.

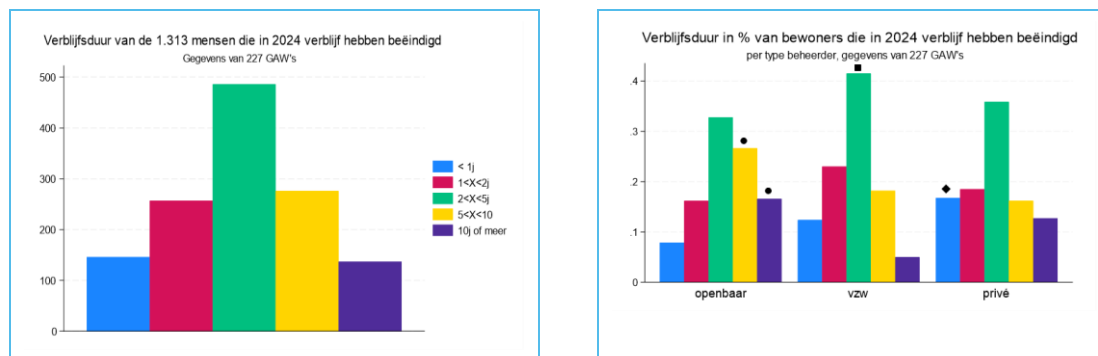
3 Verblijfsduur en transitie

Onze survey heeft ook gepeild naar de verblijfsduur en het vertrek uit de GAW in het voorbije jaar (2024). Uit de antwoorden blijkt dat vorig jaar 14,8% van de bewoners hun verblijf hebben beëindigd. Daarin zit vervat overlijden, vertrek naar WZC, vertrek naar andere woonvorm en langdurige hospitalisatie. Dit cijfer verschilt naargelang het type beheerder: in de openbare GAW vertrokken 12,6% van de bewoners in 2024, bij de vzw's was dat 16,4% en in de privésector 18,5% (zie figuur 6.2). De verblijfsduur in een GAW van de mensen die hun verblijf in 2024 beëindigd hebben, volgt een normale verdeling, getoond in de figuren 9 en 10, met de grootste groep 2 tot 5 jaar, de iets kleinere groepen van ofwel 1 tot 2 jaar of 5 tot 10 jaar, en daaronder de kleinste groepen van minder dan 1 jaar of meer dan 10 jaar. De grootste groep met lange verblijven (>5j) vinden we in de openbare sector, de grootste met zeer korte verblijven (<1j) vinden we in de privé, met de vzw's daartussenin, met de grootste groep aan 1 tot 2 jaar verblijvend en 2 tot 5 jaar.

Figuur 10 Beëindiging verblijf



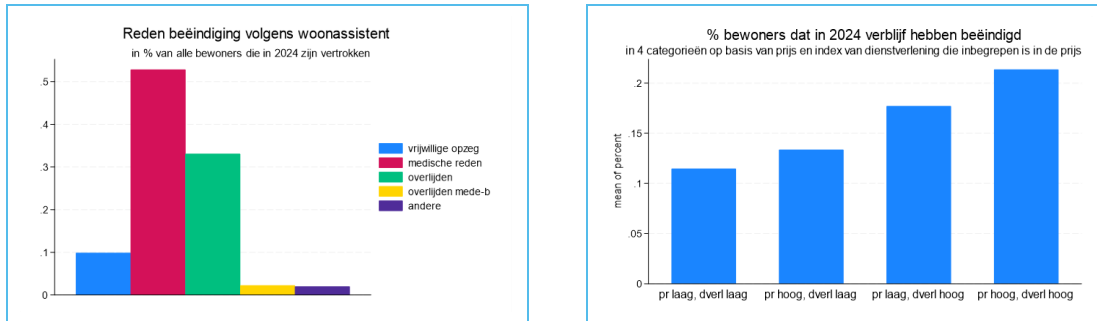
Figuur 11 (a) Verdeling van de verblijfsduur in de GAW en (b) per type beheerder



Wanneer we naar de redenen van beëindiging/vertrek vragen (ter herinnering: bij de WA, niet bij de voormalige bewoners zelf) dan is ‘medische reden’ naast overlijden de grootste groep (zie figuur 12 (a)). We zetten dit tussen aanhalingstekens omdat dit breed kan zijn, van bijvoorbeeld iemand die (plots) meer zorg nodig heeft tot iemand die ontevreden is over het bestaande zorgaanbod. De onderzoekers hebben echter ook op een andere manier naar beëindiging/vertrek gekeken, ditmaal niet via een vraag aan de WA maar wel naar de correlatie tussen het percentage vertrek en twee andere indicatoren: de prijs die een bewoner betaalt en de korf van diensten die in die prijs zijn inbegrepen. De combinatie van deze twee geeft vier ‘cellen’ (zie figuur 12(b)). Het valt op dat het percentage vertrekkende bewoners het laagste is in die GAW waarbij er weinig dienstverlening in de prijs inbegrepen is. Dat geldt in het bijzonder wanneer bewoners een lage prijs moeten betalen, maar ook wanneer ze een hogere prijs moeten betalen. Daar zien we twee verklaringen voor: (i) een selectie-effect, m.a.w. dat een bepaald type bewoners eerder opteert voor een lage dienstverlening. We denken daarbij aan de relatief jongere bewoners (-65 jaar of ook zestigers en prille zeventigers) die nog geen of niet veel zorg nodig hebben. Dit wordt door de data bevestigd: het % jongere bewoners is groter in deze cel (lage prijs, lage dienstverlening) in vergelijking met de drie andere cellen: (ii) Bewoners kunnen er de voorkeur aan geven zelf de diensten in te kopen die ze menen nodig te hebben, zo behouden ze controle over de prijs die ze bepalen voor de kwaliteit die ze nastreven. We wijzen hier nogmaals op een beperking van het

onderzoek, nl. dat we de bewoners niet bevraagd hebben. Het spreekt voor zich dat een bevraging van de ex-bewoners naar de reden(en) van hun vertrek nauwkeurige info zou hebben opgeleverd.

Figuur 12 (a) Reden beëindiging volgens WA, en (b) redenen in 4 cellen bepaald door prijs en door de index van de dienstverlening (laag-laag, hoog-laag, laag-hoog; hoog-hoog)



Nog een kleine aanvulling in verband met vertrek om medische redenen: In de focusgroep met woonassistenten werd opgemerkt dat het netwerk van bewoners zeer belangrijk is wanneer wonen in een GAW niet langer haalbaar is, om dit op een goede manier aan te kaarten (bijvoorbeeld in het geval van een bewoner met dementie).

Hoofdstuk 7

Uitdagingen voor GAW

In voorliggend hoofdstuk staan we stil bij de uitdagingen voor GAW, zowel vanuit het perspectief van beheerders als van woonassistenten. Meer specifiek komt eerst het probleem van leegstand aan bod, gevolgd door de regelgeving vanuit de overheid. Daarna staan we stil bij de uitdagingen volgens woonassistenten (algemeen), de gestegen zorgzwaarte, en de vraag om het optimaliseren (en vooral ook faciliteren van) de samenwerking met woonzorgcentra.

1 Leegstand

Leegstand is een belangrijk thema in de sector, en baart veel betrokkenen zorgen, omdat het verbonden is met verlies of winst. Het heeft dus financiële implicaties voor de beheerder, maar het brengt ook een grote werklast mee voor de WA. Zo dadelijk meer daarover, eerst de cijfers.

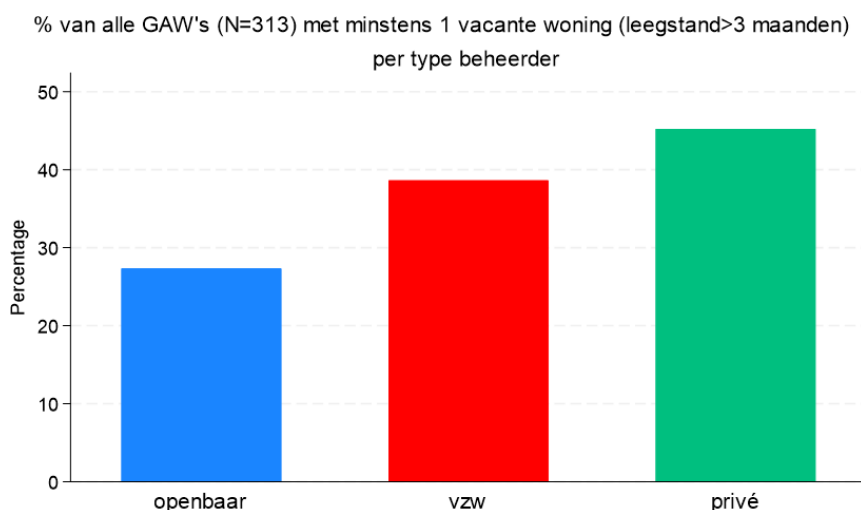
In 108 van de 313 vragenlijsten (=35%) die door de WA zijn ingevuld, geeft de respondent te kennen dat ze minstens 1 vacante AWG hebben, die reeds meer dan 3 maand leeg staat. Dit komt mooi overeen met dezelfde vraag in de beheerderssurvey, waar 47 van de 154 beheerders (30%) die de vraag hebben beantwoord te kennen geven dat er structurele leegstand is.

Omgekeerd wil dit ook zeggen dat in de survey van de WA 65% en in de survey van de beheerders 70% dus geen structurele leegstand kent. We merken op dat 30 WA en 53 beheerders deze vraag niet beantwoord hebben. Mogelijk kampen zij met een grotere leegstand dan diegenen die wel geantwoord hebben. Figuur 13 laat zien dat structurele leegstand groter is in de private sector, waar 45% van de GAW minstens 1 leegstaande AWG heeft, tegen 39% van de GAW die door een vzw worden beheerd, en 27% in de openbare sector. Gezien de ondervertegenwoordiging van de private sector in de survey zal het gemiddelde dus hoger liggen, tegen de 40%.

De bezettingsgraad in onze survey is 92%, wat overeenkomt met de bezettingsgraad gerapporteerd door Zorgnet-Icuro na een bevraging bij haar leden.²

² Zorgnet Icuro, GAW: Meer diversificatie in wonen en zorg via Zorg+-erkenningen, visietekts, december 2024, p.5

Figuur 13 % GAW met minstens 1 vacante woning > 3 maand



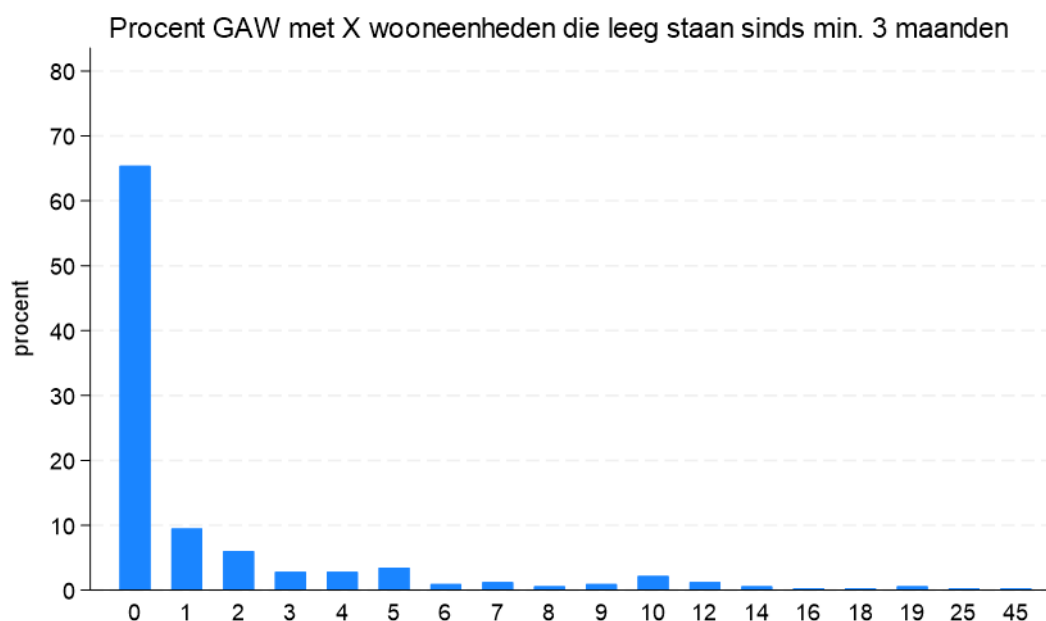
In aantal wooneenheden per GAW is de structurele leegstand beperkt, zoals we laten zien in figuur 14. In 9% van de GAW gaat het om exact 1 woning die leegstaat, in 6% van de gevallen om exact 2 woningen en in nog eens 10% van de GAW gaat het om 3 tot 5 woningen. In tabel 13 brengen we het verschil in structurele leegstand naargelang type beheerder nog wat duidelijker in beeld: we tonen hier het percentage leegstand voor alle GAW en voor ieder type beheerder in vijf groepen: geen, tussen 0 en 5%, tussen 5 en 10%, tussen 10 en 20% en, meer dan 20%. Hieruit wordt duidelijk dat een aantal GAW met private beheerders, en ook van vzw's, kampen met een aanzienlijk percentage leegstand, meer dan de lokale besturen/OCMW's. De Pearson Chi kwadraattest op gelijkheid van deze verdeling tussen de beheerders wordt verworpen met 90%, wat betekent dat de verschillen in structurele leegstand tussen de type beheerders in 9 kans op 10 niet aan het toeval kunnen worden toegewezen. Ze zijn dus statistisch significant verschillend van elkaar.

Tabel 13 % van de GAW per categorie structurele leegstand en per type beheerder

Categorie	Openbaar	Vzw	Privé	Totaal
Geen leegstand	72,66	61,36	54,76	65,5
$0 < X < 5\%$	5,76	10,61	14,29	8,95
$5 \leq X < 10\%$	10,07	8,33	14,29	9,90
$10 \leq X < 20\%$	7,91	6,82	7,14	7,35
$X \geq 20\%$	3,60	12,88	9,52	8,31
Totaal	100	100	100	100

Pearson Chi kwadraat test op gelijkheid tussen de beheerders= 13.8 met Prob=0.085

Figuur 14 Structurele leegstand



Het gemiddelde % structureel leegstaande woningen per GAW in de survey is 5% (1 op de 20 AWG). Het totale aantal erkende woningen in het bestand van de Vlaamse administratie is 36.500 (bij benadering). Wanneer we het % bewoonde eenheden uit de survey (10.811 van de 11.758 AWG zijn bewoond in 313 van de GAW die de vragenlijst hebben ingevuld, ofte 92%) toepassen op dit totale aantal, komen we op een leegstand van 3.000 wooneenheden. Hierin zit ook echter tijdelijke leegstand (minder dan 3 maanden). Tabel 14 geeft de opsplitsing tussen tijdelijk onbewoonde eenheden en structurele leegstand.

Tabel 14 Structurele en tijdelijke leegstand in de survey en in heel Vlaanderen (*)

	Totale aantal		Bewoond		Tijdelijk onbewoond		Structurele leegstand	
	Survey	Vlaanderen (**)	Survey (%)	Vlaanderen (**)	Survey (%)	Vlaanderen	Survey (%)	Vlaanderen
Openbaar	4.984	13.000	4.599 (92,2)	12.000	200 (4,0)	520	185 (3,7)	481
Vzw	5.419	19.000	4.990 (92,0)	17.500	135 (2,5)	475	294 (5,4)	1.026
Privé/ander	1.355	4.500	1.222 (90,0)	4.050	50 (3,7)	166	83 (6,1)	275
Totaal	11.758	36.500	10.811	33.550	385	1.161	562	1.781

(*)Cijfers zijn schattingen voor heel de sector, gebaseerd op % leegstand binnen elke type beheerder dat we uit de survey halen; (**) Cijfers zijn benaderingen van het exacte aantal

Het cijfer van 1.781 structureel onbewoonde eenheden is zeker een onderschatting aangezien een aantal grote GAW, vooral in de privésector, hun leegstand niet hebben meegedeeld. We vermoeden dat het aantal onbewoonde AWG eerder rond de 4.000 eenheden (11%) te situeren is, met ± 1.500 (4%) die tijdelijk onbewoond zijn en ± 2.500 (7%) die structureel leegstaan.

We hebben de verschillende elementen die de leegstand bepalen in een model gegoten (zie tabel 15 multivariate regressie), waarbij we willen nagaan of een bepaalde variabele nog steeds een verklarende factor blijft eens we controleren voor de andere variabelen. Daaruit leiden we af dat het aantal diensten dat inbegrepen is in de dagprijs en de ligging van de GAW (landelijk, randstedelijk of stedelijk) geen statistisch significant effect hebben op de leegstand. De aanwezigheid van voorzieningen in de buurt en de grootte van de gemeente waarin de GAW ligt blijken echter wel stand te houden als verklarende factor (**variabelen in rode kleur**); deze doen de structurele leegstand dalen. Aan de andere kant doen de grootte van de GAW, het beheertype van de GAW en de aanwezigheid van particuliere eigenaars naast huurders, de structurele leegstand toenemen (**vetgedrukte variabelen**). We merken hierbij op dat de prijs van de AWG en het totale aanbod van assistentiewoningen in de gemeente of in de aanpalende gemeenten niet in het model hebben kunnen opnemen omdat vele respondenten niet op deze vraag geantwoord hebben. Deze variabelen opnemen zou de steekproef te zeer verkleinen.

Tabel 15 Multivariate regressie van % leegstand

OLS regressie Variabelen	% Leegstand R1	% Leegstand R2
Beheertype (openbaar is referentie)		
Vzw	3,33**	2,09**
Privé	2,66	-1,1
Aantal wooneenheden	0,26***	0,24***
Index GAW diensten in prijs inbegrepen	0,78	0,48
Index voorzieningen in de buurt	-0,39**	-0,31**
Ligging (landelijk-referentie)		
Randstedelijk	0,31	0,81
Stedelijk	0,73	-1,00
Aantal inwoners gemeente	-0,31**	-0,28**
GAW heeft huurders en part. eigenaars		5,72***
Constante	6,40***	5,59***
N	224	215

De gegevens over de structurele leegstand tesamen met de verblijfsduur (zie eerder) laten zien dat de openbare en de privé beheerde GAW elkaars tegenpolen zijn: de eerste heeft de minste leegstand, het minste vertrek en de hoogste gemiddelde verblijfsduur. In de privé is het omgekeerd: hoogste leegstand, hoogste vertrekpercentage en kortste gemiddelde verblijfsduur.

2 Regelgeving

In de survey werd zowel aan beheerders als aan woonassistenten gevraagd wat volgens hen de grootste uitdagingen zijn op dit moment, en wat de overheid kan doen om aan noden tegemoet te komen, door middel van open vragen (of anders gezegd, zonder vooraf bepaalde antwoordmogelijkheden). Op de resultaten bij woonassistenten gaan we in de volgende paragraaf verder in. Bij beheerders werd onder meer leegstand vermeld, wat hierboven reeds aan bod kwam, en daarmee samenhangend ook de

rendabiliteit behouden. *Immers, uit de survey blijkt dat 30% van de beheerders te kennen geeft dat de door hun beheerde GAW verlieslatend is, een andere 30% zegt dat ze break-even draaien en 40% zegt dat ze winstgevend zijn. Daarnaast kwam onder meer ook de regelgeving als een uitdaging naar voor, terwijl bij de verwachtingen ten aanzien van de overheid om 'minder regulitis' werd gevraagd.*

In de focusgroep met beheerders werd duidelijk bevestigd dat de regelgeving inzake infrastructuur vanuit het Woonzorgdecreet (den daarnaast ook de wetgeving rond ruimtelijke ordening) voor uitdagingen zorgt. In de beleving van de beheerders zijn er te veel regels en telkens 'nieuwigheden', of anders gezegd telkens nieuwe verwachtingen op vlak van infrastructuur die voor grote kosten zorgen (die men niet mag doorrekenen) en ook voor extra werk. Daarnaast zijn er ook veel 'grijze zones', of zaken waaromtrent de regelgeving niet helemaal duidelijk is. Beheerders in de focusgroep gaven aan dat er niet genoeg ondersteuning is als je twijfelt over de interpretatie van de regelgeving als beheerder. Er is nood aan een hulplijn met duidelijke informatie. Anders gezegd is er volgens beheerders te veel ruimte voor interpretatie en geen goed kanaal om snel een duidelijk antwoord te krijgen omtrent de gestelde verwachtingen. Voor alle duidelijkheid: het pijnpunt omtrent regelgeving heeft dus voornamelijk betrekking op infrastructuur; zoals eerder vermeld werd in de focusgroep met beheerders eerder gepleit voor meer kader op vlak van zorg en ondersteuning.

Uit de survey bleek dat 18% van de beheerders de komende jaren een afname van het aantal assistentiewoningen verwacht, 71% verwacht noch een afname noch een toename en 11% verwacht een toename. Op basis van de focusgroep vermoeden we dat aspecten van de regelgeving omtrent infrastructuur en ruimtelijke ordening mee aan de basis liggen voor het relatief lage aandeel beheerders (slechts ongeveer één op de tien) dat een toename verwacht.

3 Uitdagingen volgens woonassistenten: algemeen

Onze survey laat ook toe een top-10 samen te stellen met de uitdagingen die door de WA werden gesignaleerd. We sommen ze op in tabel 16. Helemaal bovenaan staan de gestegen zorgbehoeften van de bewoners (zie verder), gevolgd door het gebrek aan tijd wegens de toegenomen taken van zorg en administratie. Op plaatsen 3 en 4 respectievelijk de toegenomen verwachtingen en eisen van bewoners (wat overigens ook door de beheerders werd genoemd) en het behouden van een goede sfeer in de GAW, soms met zeer moeilijke bewoners.

Tabel 16 Uitdagingen

Top 10 uitdagingen gesignaleerd door woonassistenten*	aantal	%
De gestegen zorgbehoeften van de bewoners	39	22,5
Tijdsgebrek door de toegenomen taken, zorg versus administratie	37	21,3
Verwachtingen en eisen van bewoners	25	14,4
Behouden van goede groeps sfeer, soms zeer moeilijke bewoners	21	12,0
Onderbezetting en betaalbaarheid	20	11,5
Eenzaamheid, lage deelname groepsactiviteiten	12	6,9
Digitalisering, ouderen die niet meer mee kunnen	7	4,0
Veroudering infrastructuur, technische problemen	6	3,4
Verhouding met andere zorgverleners	4	2,3
Vinden van geschikt personeel	3	1,7
Totaal	174	100

Om de survey van de woonassistenten af te ronden vroegen we hen ook naar beleidsvoorstellen. Tabel 17 geeft de top-10. Enigszins voorspelbaar vragen ze naar meer budget. Daarnaast staan administratieve vereenvoudiging, meer tijd om hun taken goed te kunnen doen, meer personeel en een betere afstemming met WZC in de top 5.

Tabel 17 Beleidsvoorstellen van de WA

Top 10 beleidsvoorstellen gesignaleerd door woonassistenten*	aantal	%
Meer budget	24	23,8
Administratieve vereenvoudiging	15	14,3
Meer tijd voor onze verschillende taken goed te kunnen doen	12	11,4
Meer personeel	11	10,5
Betere afstemming met WZC want KATZ schaal is onvoldoende	11	10,5
GAW financieel haalbaar maken voor meer mensen	10	9,5
Ass.woningen aangepaster maken	7	6,6
Meer uniformiteit in de dienstverlening in GAW	6	5,7
Betere ondersteuning	5	4,7
Alternatieven nodig in geval van psychologische problematiek	4	3,8
Totaal	105	100

4 Gestegen zorgzwaarte

Zoals hierboven vermeld kwam de gestegen zorgzwaarte als grootste uitdaging naar voor bij de woonassistenten. Ook in de survey met beheerders werd dit als uitdaging vernoemd. Dit viel ergens te verwachten; het is een vaak genoemd probleem in de sector.

In de focusgroep met beheerders werd hier uitgebreid op ingegaan. Volgens de deelnemende beheerders is de basis van het probleem in feite dat mensen te laat instromen in een assistentiewoning (al op hoge leeftijd en/of met meer zorgnoden). Dit werd gelinkt aan het beleid van zo lang mogelijk thuis te wonen, waarop in de focusgroep ook kritiek werd geleverd: zo is de maatschappelijke kost voor langer thuis wonen ook zeer hoog (thuiszorg wordt gesubsidieerd voor de patiënt, maar de totaalkost voor de overheid ligt wel hoog), terwijl dit vaak niet wordt erkend of in rekening gebracht. Er werd in die context tevens gepleit voor meer sensibilisering vanuit de overheid om tijdig te verhuizen.

Deel van het probleem is ook - zo stellen de beheerders in de focusgroep, maar wordt ook breder erkend- dat mensen niet willen verhuizen naar een assistentiewoning als ze de voorziene zorg nog niet nodig hebben: de dagprijs voor zorg is een hoge kost als je die zorg (nog) niet nodig hebt. Dan kiest men soms liever voor een gewone flat. Maar het eindresultaat is dat wie wel voor een assistentiewoning kiest, dit doet wanneer er al een zorgnood aanwezig is, en/of op hoge leeftijd, met een stijgende zorggraad in de GAW als gevolg.

Het probleem van stijgende zorgzwaarte was voor alle beheerders in de focusgroep zeer herkenbaar. Een pijnlijk gevolg -zo werd gesteld- is ook dat veel mensen dan afhankelijk zijn van zorgpersoneel dat langskomt (thuiszorg, kinesist,...) om bijvoorbeeld in of uit bed te geraken, en verder ook weinig andere mensen zien, met isolement tot gevolg. *Er werd door deelnemers gesteld dat 'de zorggraad van nu in een assistentiewoning hoger is dan de zorggraad in een woonzorgcentrum 15 jaar geleden', en dat de assistentiewoning een 'wachtkamer voor een woonzorgcentrum' geworden is. De vraag werpt zich dan op of een assistentiewoning dan nog wel de beste setting is voor deze mensen om 'kwaliteitsvol' ouder te worden.*

Deel van de puzzel is ook het financieringsmodel van woonzorgcentra, waarnaar enkel zwaar zorgbehoevenden kunnen doorstromen. Samengevat werd in de focusgroep met beheerders gesteld dat er in feite een verschuiving is van profielen in de verschillende settings: mensen blijven langer thuis wonen, stromen later door naar assistentiewoningen, en ook later naar woonzorgcentra. Het profiel van bewoners met hoge zorgnoden komt ook niet overeen met de werking van assistentiewoningen; de zorg die er is volstaat soms niet meer. Er werd gepleit voor echte 'zorgflats' voor mensen met een hogere zorggraad, waar dan wel subsidiëring zou zijn om zorg aan te bieden.

Het probleem van de gestegen zorgzwaarte lijkt wel te verschillen naargelang het type GAW: 'stand-alone'-GAW lijken hier minder geconfronteerd mee te worden dan GAW die gekoppeld zijn aan een woonzorgcentrum (omdat ze deels een ander profiel van bewoners aantrekken). Dit kunnen we niet nagaan op basis van onze data, maar werd door verschillende beheerders gesteld. Dit brengt ons bij de volgende, maar gerelateerde uitdaging, met name de samenwerking met een woonzorgcentrum.

5 Samenwerking met woonzorgcentrum: nood aan optimalisering

In de focusgroep werden voordelen van een soort 'campuswerking' (GAW-woonzorgcentrum, en eventueel ook kort verblijf, etc.) in de verf gezet. Er werd door de meeste aanwezige beheerders voor een sterke vorm van samenwerking tussen GAW en woonzorgcentrum gepleit, om op die manier beter een continuïteit van zorg te kunnen garanderen. Volgens deze beheerders zou deze werkwijze/organisatiewijze er ook mee voor zorgen dat meer mensen op de juiste plek zitten; het biedt bijvoorbeeld ook meer flexibiliteit om door te stromen naar kortverblijf en terug. Ook overleg tussen maatschappelijk assistent in een woonzorgcentrum en een woonassistent in de GAW vormt in die gevallen een duidelijke meerwaarde. Zoals eerder aan bod kwam, kan er ook zorg geboden worden in nood door personeel van het woonzorgcentrum, dat sowieso aanwezig is.

Toch zijn er ook nadelen aan het systeem zoals het nu is: wat door personeel van WZC gedaan wordt voor GAW gebeurt 'tussendoor'; er ontstaat een deficit in het woonzorgcentrum als een verpleegkundige naar een assistentiewoning gaat (niet genoeg permanentie meer, of mensen in WZC moeten langer wachten). Er is geen aparte financiering voorzien om zorg te bieden aan mensen in de assistentiewoning, en er is nu al onderbezetting qua personeel in woonzorgcentra.

Kortom, de samenwerking GAW-WZC werd als sterke meerwaarde voorgesteld, maar er is een aanpassing van het systeem nodig om dit verder mogelijk te maken en uit te bouwen. Er is op dit moment onvoldoende reglementair kader hierrond, of het reglementair kader en het financierings-systeem zijn hierop onvoldoende voorzien. Een soort 'campuswerking' werd gepresenteerd als 'the way to go' in functie van continuïteit van zorg, maar dit moet nog verder gefaciliteerd worden vanuit het beleid, zo werd gesteld. Zowel in de survey met beheerders als in de focusgroep klonk duidelijk de vraag om financiering van de woonassistent en eventueel ondersteunend personeel.

We moeten hierbij wel de kanttekening maken dat over de wenselijkheid van zeer intense samenwerking met WZC geen eensgezindheid bestaat; dat 'stand alone'-GAW op een andere manier werken en een beperktere vorm van samenwerking met een WZC als voldoende beschouwen. Opnieuw hangt dit ons inziens mee samen met het profiel van de bewoners/het doelpubliek.

Hoofdstuk 8

Conclusies en beleidsaanbevelingen

Met dit onderzoek brachten we het aanbod van GAW in kaart. Hieronder zetten we enkele belangrijke conclusies op een rijtje. We sluiten af met een bespreking van implicaties voor het beleid.

1 Conclusie

1.1 'Moving in time ...'

Zoals we in de bespreking van de literatuur hebben aangehaald is de leidraad 'Moving in time to age well in place' (zie o.m. Volckaert, 2022) een belangrijke toetssteen om de rol van GAW te situeren en te begrijpen in het ouderen-woonzorglandschap. Een eerste vraag voor ons is dus: is er sprake van 'moving in time' of tijdig verhuizen naar een GAW? Tijdig verhuizen, op een moment dat men nog kan wennen aan de nieuwe woning en zich ook de omgeving eigen kan maken, is immers van cruciaal belang om kwaliteitsvol ouder te kunnen worden op een nieuwe plek. De bevindingen van dit onderzoek tonen dat dit streefdoel in de praktijk wellicht onder druk staat wat GAW betreft. In onze studie geeft 82 procent van de woonassistenten aan dat een aantoonbare zelfredzaamheid gehanteerd wordt als voorwaarde voor de intrede van een nieuwe bewoner. Desondanks komt zowel in de survey als uit de focusgroepen sterk naar voor dat GAW te maken hebben met een gestegen zorgzwaarte; een groeiend aandeel van bewoners heeft een zware zorgbehoefte. Dit valt ook te rijmen met de hoge leeftijd van bewoners: 80- tot 90-jarigen vormen de grootste groep (1 op 2 ongeveer), en bijna 1 op 5 is ouder dan 90. Bij bewoners die hun verblijf in 2024 beëindigd hebben, door overlijden, medische redenen, of andere, was dit het vaakst na een verblijfsduur van 2 tot 5 jaar.

1.2 '....to age well in place'?

Wanneer de bewoner dan effectief kiest voor een GAW, rijst de vraag naar 'ageing well in place'. M.a.w. is een kwalitatieve oude dag mogelijk in een GAW? Belangrijke determinanten hierbij (op basis van het literatuuronderzoek) zijn onder meer een aangepaste woning, de dienstverlening (en de verhouding prijs- dienstverlening), de aanwezigheid van voorzieningen in de buurt; de toegankelijkheid van de omgeving, en de mogelijkheden voor sociale participatie. Op basis van de erkenningsvoorwaarden (opgesteld met het oog op een aangepaste woning) gaan we ervan uit dat aan de voorwaarde voor een aangepaste, kwaliteitsvolle woning voldaan is. Wat de andere determinanten betreft, baseren we ons op de empirische bevindingen. Wat prijs en dienstverlening betreft, stellen we een grote variatie vast in de prijzen die worden aangerekend en de dienstverlening die wordt aangeboden. Aan de ene kant kan men stellen 'voor elk wat wils' of 'voor ieders budget is er een aanbod', maar aan de andere kan blijkt uit onze data dat sommige GAW een hoge prijs vragen voor een beperkte dienstverlening en anderen een lage prijs voor een ruimere dienstverlening.

Met betrekking tot de beschikbaarheid van diensten in de buurt van de GAW zien we dat ½ tot 2/3 van de GAW veel diensten beschikbaar heeft binnen een straal van 300m van de GAW. Dit gaat over bakker, supermarkt, horeca aangelegenheden, enz. In de literatuur wordt ook het belang van een toegankelijke woonomgeving benadrukt, zowel in functie van autonomie als voor sociale contacten en welbevinden, en ook voor de fysieke gezondheid. Wat de toegankelijkheid van de omgeving betreft, stelt 79 procent van de woonassistenten dat bewoners die gebruik maken van een mobiliteitshulpmiddel (rollator, rolstoel, scootmobiel,...) zich zonder obstakels en zonder extra hulp van derden zich gemakkelijk kunnen verplaatsen op het domein waar de GAW ligt; 18 procent stelt dat dit 'eerder gemakkelijk' kan. Op vlak van toegankelijkheid van de site zelf wordt dus hoog gescoord. In de omgeving van de GAW (in een straal van 300m rond de GAW) blijkt dit iets minder evident: 13% van de woonassistenten geeft immers aan dat bewoners met een mobiliteitshulpmiddel zich eerder moeilijk of moeilijk kunnen verplaatsen in de omgeving zonder extra hulp van derden.

Op sociaal vlak stelt 54% van de woonassistenten dat bewoners elkaar kennen en samen een hechte groep vormen.

Kortom, er zijn duidelijke verschillen tussen GAW. In een GAW wonen biedt geen garantie op een setting die kwaliteitsvol wonen toelaat of faciliteert, maar algemeen genomen wordt wel vaak aan heel wat voorwaarden voor 'ageing well in place' voldaan.

1.3 Grote verscheidenheid in GAW

We stipten het hierboven reeds kort aan: we stellen belangrijke verschillen vast tussen GAW, op verschillende vlakken, denk aan grootte, prijs, inbegrepen dienstverlening, etc., maar ook op vlak van verloop, sociale cohesie tussen bewoners, enzovoort. De diversiteit maakt het niet eenvoudig voor kandidaat-bewoners om de juiste setting te kiezen (zie verder).

1.4 De ene woonassistent is de andere niet

We stelden grote verschillen vast in het profiel en het takenpakket en daarbij horende tijdsbesteding van woonassistenten. Een zeer opvallende vaststelling daarbij was dat de 280 woonassistenten die de vraag naar opleiding beantwoord hadden maar liefst 77 verschillende diploma's hadden. Administratieve ondersteuning bieden aan bewoners is een taak die niet specifiek gestipuleerd wordt door het woonzorgdecreet, maar waar veel tijd aan wordt gespendeerd door woonassistenten.

1.5 Leegstand is groter bij private beheerders en vzw's

Op basis van de antwoorden van de woonassistenten op de survey kent 35 procent van de GAW (een vorm van) structurele leegstand. Structurele leegstand is groter in de private sector, waar 45% van de GAW minstens 1 leegstaande AWG heeft, tegen 39% van de GAW die door een vzw worden beheerd, en 27% in de openbare sector. Gezien de ondervertegenwoordiging van de private sector in de survey zal het gemiddelde dus hoger liggen, tegen de 40% van de GAW. Ook de mate van leegstand (in % van wooneenheden) verschilt naargelang het type beheerder, waarbij een aantal GAW met private beheerders, en ook van vzw's, kampen met een aanzienlijk percentage leegstand, meer dan de lokale

besturen/OCMW's. We schatten dat 11% van de wooneenheden leegstaan, waarvan 4% tijdelijk en 7% structureel.

Naast het type beheerder zijn ook het aantal wooneenheden, de aan- of afwezigheid van voorzieningen in de buurt, de samenstelling (huurders vs. huurders en particuliere eigenaars) en het aantal inwoners in de gemeente mee bepalend voor de leegstand. De ligging (landelijk/randstedelijk/stedelijk) is dat niet.

1.6 Toegenomen zorgzwaarte als 'the elephant in the room'

We kunnen er niet omheen: zowel in de survey als in de focusgroepen wordt de toegenomen zorgzwaarte in de verf gezet. Dit zorgt voor heel wat uitdagingen binnen de GAW. Een implicatie ervan is onder meer een hogere werklast voor de woonassistent. Bovendien vormt een verminderde zelfredzaamheid ook een risico voor de bewoner zelf, die in isolement verzeild kan raken. Het profiel van bewoners met hoge zorgnoden komt overigens soms niet meer overeen met de werking van assistentiewoningen; de zorg die er is volstaat soms niet meer, wat een kwaliteitsvolle oude dag hypothekeert.

2 Implicaties voor het beleid

2.1 Nood aan meer publieke communicatie en sensibilisering

Er is nood aan meer communicatie en sensibilisering vanuit de overheid naar (toekomstige) ouderen toe over twee aspecten, met name het belang van tijdig verhuizen, en wat een assistentiewoning wel en niet inhoudt. Dit is noodzakelijk om een correct beeld te scheppen van wat men kan verwachten. Veel mensen verhuizen daarnaast ook (te) laat naar een GAW waarbij ze reeds een toegenomen zorgvraag hebben.

2.2 De gestegen zorggraad vereist actie

De realiteit heeft de theorie ingehaald, zo lijkt het. Bewoners van GAW worden geacht zelfredzaam te zijn, maar in de praktijk is er een groot aandeel bewoners met een hoge zorgnood, en zoals hierboven reeds werd aangehaald, zijn GAW hier op dit moment onvoldoende op voorzien, noch de organisatie en financiering van zorg. Er lijkt een mismatch te zijn ontstaan tussen de kenmerken van het aanbod en de bewoners. Er dient werk gemaakt te worden van (systeem)aanpassingen die ook personen met een hoge zorgnood meer kansen bieden op een kwaliteitsvolle oude dag. Daartoe zien de auteurs een aantal mogelijkheden: een eerste werd beschreven door koepelfederatie Zorgnet-Icuro in een visietekst van december 2024 waarin gepleit wordt voor een versterkte samenwerking tussen GAW en WZC, zodanig dat GAW tegemoet kunnen komen aan de toegenomen zorgbehoefte. Zorgnet-Icuro wil een aantal wooneenheden in de GAW omvormen tot Zorg+ eenheden waarin dezelfde zorg kan aangeboden worden als in een WZC. Een nauwe samenwerking met WZC kan een grote meerwaarde vormen wanneer het aankomt op het inspelen op (zorg)noden en behoeften van bewoners met een hogere zorggraad. Dit is echter nog onvoldoende ingebouwd in het systeem/in de financiering. Dat laatste is noodzakelijk opdat samenwerking niet ten koste van zorg voor bewoners van woonzorgcentra zou gaan en/of medewerkers van woonzorgcentra (nog meer) onder druk zou plaats, in een context met een reeds hoge werklast.

Een tweede mogelijkheid is een uitgebreidere toegang tot zorg in de 'stand alone' GAW. Mits goede afspraken tussen verschillende zorgverleners kunnen bewoners van GAW langer in de GAW blijven, zonder dat daarbij afspraken met een WZC gemaakt worden. Op deze manier zouden zorgbehoevenden dezelfde zorg kunnen krijgen als in de hogergenoemde Zorg+ formule. Zoals we aanstippen in het rapport is dit issue minder acuut omdat 'stand alone' GAW een profiel van bewoners lijkt aan te trekken dat minder zorgbehoevend is. Indien later die behoeften toch optreden dan zou een verhoogde zorgverlening ervoor kunnen zorgen dat zij niet moeten verhuizen. Voordeel hier is dat de zorgverstrekker minder kilometers moet afleggen en aan verschillende mensen zorgen kan toedienen op hetzelfde adres. De besparing op de verplaatsingstijd en kosten kan omgezet worden in zorgverstrekking die minder onder tijdsdruk staat.

Het omgekeerde kan ook een deel van de oplossing zijn, namelijk de gemiddelde zorgbehoefte in het GAW verkleinen door meer -65 jarigen aan te trekken naar de GAW. Dit kan nu al en het gebeurt ook in beperkte mate. Op p.59 rapporteren we reeds dat we in onze survey mensen gevonden hebben met een ander profiel, bv. personen met een psychiatrische aandoening, personen met een handicap, vluchtelingen. Weliswaar vormt deze groep op dit moment een minderheid van de bewoners, maar hier is potentieel. Zij kunnen zorgen voor minder leegstand én zij kunnen een beperkt aantal taken ook opnemen, zoals bv. het doen van boodschappen.

Binnen de sector van de GAW klinkt hierbij ook een duidelijke vraag naar financiering van een woon-assistent, en eventueel ander ondersteunend personeel. Ook deze vraag sluit aan bij de verschuiving in het feitelijke profiel van huidige bewoners van GAW.

2.3 Nood aan meer transparantie voor kandidaat-bewoners

Zoals hierboven aan bod kwam, blijkt uit onze data dat er grote verschillen zijn in de prijs die wordt aangerekend aan bewoners, en ook in de dienstverlening die ertegenover staat. Ook op andere vlakken stellen we belangrijke verschillen vast tussen GAW. De vraag rijst hier naar transparantie in de sector, en ons inziens heeft de overheid hier een rol in te spelen. Op dit moment is het voor kandidaat-bewoners erg moeilijk om het aanbod in te schatten. Een potentiële bewoner kan zich informeren bij de GAW die zich in de nabijheid bevindt van zijn/haar woonplaats over prijs en kenmerken van het aanbod, maar dit wil bijvoorbeeld niet zeggen dat hij/zij op de hoogte is van prijzen en dienstverlening in andere GAW. Ook andere aspecten die een groot verschil kunnen maken naar kwaliteit toe (bijvoorbeeld aspecten van organisatie van zorg) zijn niet altijd duidelijk voor kandidaat-bewoners. Voor wie weinig met de sector vertrouwd is, is het moeilijk om adequaat het aanbod te vergelijken.

Concreet zou men naast een algemene verplichte erkenning ook met kwaliteitslabels kunnen werken, of een onderscheid maken tussen verschillende types GAW (op basis van de zorg en ondersteuning die geboden wordt bijvoorbeeld), zodat het duidelijker is aan welke behoeften een GAW al dan niet tegemoet komt. Onderdeel van dit 'label' zou ook de samenwerking met GAW en WZC dan kunnen zijn. Kortom, we zien een rol voor de overheid om ouderen te ondersteunen in het maken van de juiste (i.e. bewuste) keuze op vlak van GAW, op basis van de juiste argumenten en inschattingen.

2.4 Een uitgebreider kader omtrent zorg en ondersteuning is wenselijk

Terwijl er heel veel regels zijn omtrent infrastructuur, zijn de erkenningscriteria op vlak van zorg, dienstverlening en ondersteuning eerder beperkt. Dit zou versterkt mogen worden, met het oog op een betere kwaliteitsgarantie van GAW. Een onderdeel daarvan is de invulling van de functie van woonassistent. Door woonassistenten werd bijvoorbeeld ook 'luisteren naar bewoners' als tijdsintensieve taak genoemd, en dit zowel in de survey als in de focusgroepen. Dit is een voorbeeld van een taak die voor sommigen als een essentieel deel van de job wordt gezien, terwijl anderen (waaronder ook sommige beheerders) dit bijvoorbeeld niet als een kerntaak van de woonassistent beschouwen. Volgens sommigen moet een woonassistent zorg kunnen coördineren (en dus bijvoorbeeld thuiszorg contacteren en organiseren, etc.), maar hoeft hij/zij bijvoorbeeld zelf geen sociaal/zorg/ ondersteuningsprofiel te hebben. De taak van een woonassistent is op dit moment eerder vaag, en bijgevolg is er ook weinig duidelijkheid over de competenties waarover iemand dient te beschikken. Dit komt ook tot uiting in de grote diversiteit aan vooropleidingen bij woonassistenten. Die diversiteit hoeft niet per definitie een probleem te zijn, maar de discussie dient wel gevoerd te worden wat van een woonassistent verwacht wordt, welke competenties hierbij eventueel noodzakelijk zijn (denk bijvoorbeeld aan het adequaat kunnen inschatten van zorgnoden, tijdig hulp inschakelen), en hoe deze gegarandeerd kunnen worden (gaande van voorkeursdiploma's tot verplichte vormingen, etc.).

Een element in die discussie is ook of dezelfde voorwaarden voor alle GAW moeten gelden. Het kan bijvoorbeeld een legitieme keuze zijn om ook ruimte te laten voor zelfstandige GAW die niet aangesloten zijn bij een WZC of woonzorgorganisatie. Deze kunnen een ander profiel van kandidaat-bewoner aantrekken, van personen die bijvoorbeeld nog in een zeer actieve levensfase zijn maar al willen investeren en verhuizen, maar nog geen groot bedrag aan zorg en ondersteuning willen betalen (aangezien ze dit nog niet nodig hebben). In een dergelijke setting kan de jobomschrijving van een woonassistent eventueel ook anders liggen (coördinatie, maar minder ondersteuning, begeleiding, etc.). Dit is niet noodzakelijk problematisch; er is een grote diversiteit binnen de groep ouderen, en niet iedereen heeft dezelfde behoeften. Dit kan weerspiegeld worden in het aanbod. Het belangrijkste is ons inziens echter dat hier meer transparantie over komt, zoals hierboven ook reeds aan bod kwam. Kandidaat-bewoners moeten weten waar ze aan toe zijn. Wie kiest voor een 'assistentie'-woning in de volle betekenis van het woord, moet ook de zekerheid krijgen dat zorg en ondersteuning op een kwaliteitsvolle manier voorzien worden. Ook tal van actoren in de sector zijn hiervoor vragende partij: negatieve verhalen van een beperkt aantal GAW lijken nu te wegen op de beeldvorming over GAW in het algemeen.

2.5 Perspectief van ouderen zelf is onontbeerlijk

Last but not least: bewoners hebben we niet bevroegd in dit onderzoek. Binnen de beschikbare tijd en middelen van dit onderzoek was het niet haalbaar om zowel aanbodzijde als vraagzijde in kaart te brengen zonder aan kwaliteit en grondigheid in te boeten. Om een volledig beeld te hebben van GAW is dit evenwel noodzakelijk. We pleiten er dan ook voor dat dit onderzoek een vervolg kan krijgen door ook de behoeften en ervaringen van ouderen in kaart te brengen, om op die manier het aanbod nog beter te kunnen sturen en een goede match tussen de noden en behoeften van ouderen enerzijds en het aanbod aan GAW anderzijds te kunnen bewerkstelligen.

Referenties

- De Decker, P.& Volckaert, E. (2020). *Oud, arm en huurder. Een verkenning van de woon- en zorgperspectieven van kwetsbare stedelijke ouderen*. Oud-Turnhout: Gompel&Svacina.
- De Decker, P., Vandekerckhove, B., Volckaert, E., Schillebeeckx, De Luyck, N., & De Witte, N. (2015). Wonen op een onaangepaste plek: de vergeten dimensie van de vergrijzing. *Ruimte & Maatschappij*, 6(4), 1-9.
- De Decker, P., Vandekerckhove, B., Wellens, C., Volckaert, E., Schillebeeckx, E., De Luyck, N. (2018). *Vergrijzing op het platteland. Samenvatting en aanbevelingen*. <https://www.vlaamse-ouderenraad.be/sites/default/files/downloads/2018-03/Vergrijzing%20op%20het%20platteland.pdf>.
- De Rynck, P., Dispa, M-F.,& Tegenbos, G. (2022). *Kiezen moet kunnen. Ook voor ouderen. De woonzorgomgeving van de toekomst*. Brussel: Koning Boudewijnstichting;
- De Witte, N., Smetcoren, A-S., De Donder, L., Dury, S., Buffel, T., Kardol, T., Verté, D.& Van Den Bossche, F. (2012). *Een huis? Een thuis! Over ouderen en wonen*. Brugge: Vanden Broele.
- Delafontaine, H., Van Gasse, D.,& Mortelmans, D. (2024). Ouder worden en eenzaamheid. Invloeden uit de leef- en wooncontext. In: D. Verté, J. Vranken, P. De Decker, & R. Crivit (red.), *Recht op grijs. Bouwen aan een ouderenbeleid*, 63-76. Antwerpen: Gompel&Svacina.
- Departement Zorg (2017). *Norminterpretaties voor groepen van assistentiewoningen*. https://res.cloudinary.com/deueykgii/image/upload/v1730299779/NORMINTERPRETATIES_GAW_29-11-2017_0_dzaam?_a=DATAg1RgZAAO
- Fox, S., Kenny, L., Day, M.R., O'Connell, C., Finnerty, J.,& Timmons, S. (2017). Exploring the housing needs of older people in standard and sheltered social housing. *Gerontology & Geriatric Medicine*, 3, 1-14.
- Glorieux, I., De Korte, K., Verbeylen, J. (2015). Tijdsbesteding van ouderen. Tijd komt met de jaren. *Sociaal.net*. <http://sociaal.net/analyse-xl/tijd-komt-met-de-jaren/>
- Golant, S. (2011). The quest for residential normalcy by older adults: relocation but one pathway. *Journal of Aging Studies*, 25, 193-205.
- Golant, S. (2015). Residential normalcy and the enriched coping repertoires of successfully aging older adults. *The Gerontologist*, 1, 70-82. Special issue: successful aging.
- Heylen, L. & Switsers, L. (2024). Oud en eenzaam? Stereotypen op de schop. In: D. Verté, J. Vranken, P. De Decker, & R. Crivit (red.), *Recht op grijs. Bouwen aan een ouderenbeleid*, 77-86. Antwerpen: Gompel&Svacina.
- Loosveldt, G., Van Puyenbroeck, J., & Emmerly, K. (2025). *Leegstaande assistentiewoningen om acute woonnoden n.a.v. een (echt)scheiding op te vangen? Bevraging bij groepen van assistentiewoningen*. Brussel:Odisee – Kenniscentrum Gezinswetenschappen.
https://www.odisee.be/sites/default/files/public/2025-08/Leegstaande-assistentiewoningen_als-crisisopvang.pdf
- Means, R. (2007). Safe as houses? Ageing in place and vulnerable older people in the UK. *Social Policy and Administration*, 41(1), 65-85.

- Penninx, K. & Royers, T. (2007). *Werken aan een uitnodigende leefomgeving voor ouderen. Een handreiking voor Welzijn Ouderen*. [https://www.outoftheboxwonen.nl/media /gx2lhyfs/een-uitnodigend-leefomgeving-penninx-en-royers.pdf](https://www.outoftheboxwonen.nl/media/gx2lhyfs/een-uitnodigend-leefomgeving-penninx-en-royers.pdf)
- Schepers, W., Häusermann, F., Gryp, D., Heylen, L., & De Witte, J. (2024). Ruimte maken voor eenzaamheid. Waar je woont doet ertoe. In: D. Verté, J. Vranken, P. De Decker, & R. Crivit (red.), *Recht op grijs. Bouwen aan een ouderenbeleid*, 87-97. Antwerpen: Gompel&Svacina.
- Smetcoren, A-S, De Donder, L., Dury, S., De Witte, N., Kardol, T., Verté, D. (2017). Refining the push and pull framework: identifying inequalities in residential relocation among older adults. *Ageing & Society*, 37, 90-112.
- Smetcoren, A-S. (2016). *'I'm not leaving!?' Critical perspectives on 'ageing in place'*. (Phd Dissertation). Brussel: VUB.
- Smetcoren, A-S., Ielegems, E., & Petermans, A. (2024). Oost west, thuis best...of toch niet? Vroeger nadenken over later. Inzichten vanuit woonverhalen van ouderen. In: D. Verté, J. Vranken, P. De Decker, & R. Crivit (red.), *Recht op grijs. Bouwen aan een ouderenbeleid*, 167-180. Antwerpen: Gompel&Svacina.
- Stones, D., & Gullifer, J. (2016). 'At home it's just so much easier to be yourself': older adults' perceptions of ageing in place. *Ageing & Society*, 36, 449-481.
- Van Tilburg, T.G., & Klok, J. (2018). Factoren van eenzaamheid: een literatuuroverzicht. In: C. van Campen, F. Vonk, & T.G. van Tilburg (red.), *Kwetsbaar en eenzaam? Risico's en bescherming in de ouder wordende bevolking*, 21-30. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Vanmechelen, O. & Lampaert, L. (2024). Ouderenzorg in Brussel. Buurt- en wooninitiatieven als antwoord op toenemende kwetsbaarheid en diversiteit. In: D. Verté, J. Vranken, P. De Decker, & R. Crivit (red.), *Recht op grijs. Bouwen aan een ouderenbeleid*, 155-166. Antwerpen: Gompel&Svacina.
- Verté, D. (2024). Vergrijzing: tijd voor verandering! In: D. Verté, J. Vranken, P. De Decker, & R. Crivit (red.), *Recht op grijs. Bouwen aan een ouderenbeleid*, 13-22. Antwerpen: Gompel&Svacina.
- Vlaamse overheid (2019). *Woonzorgdecreet van 15 februari 2019*.
- Vlaamse Regering (2019). *Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers van 28 juni 2019*.
- Volckaert, E. (2022). *Oud vasthouden. Over vergrijzing, wonen en beleid*. Antwerpen/'s-Hertogenbosch: Gompels&Svacina.
- Weeks, L., Shiner, D., Stadnyk, R., & MacDonald, D. (2013). What should we build when they are ready to come? Developing evidence-based housing for older adults. *Senior Housing & Care Journal*, 21(1), 69-85.
- WHO (2007). *Global age-friendly cities: a guide*. Geneva: World Health Organization.
- Witter, Y., & Harkes, D. (2018). *Bouwstenen voor de toekomst. 15 jaar werken aan samenhang in wonen, welzijn en zorg*. Zwolle: Acquire Publishing.

Bijlagen

Vragenlijst survey GAW

Welkomscherm:

- Logo's
- **Inleidende tekst:**

Deze survey kadert binnen een onderzoek van **HIVA-KU Leuven** naar **Groepen van Assistentiewoningen (GAW)**, in opdracht van de Vlaamse Regering, in samenwerking met het Departement Zorg. Assistentiewoningen komen tegemoet aan de noden van heel wat ouderen. Gezien de vergrijzing wordt het in de toekomst nog belangrijker om op assistentiewoningen en andere woonvormen in te zetten. Tegelijk stellen zich in de praktijk nog heel wat uitdagingen voor alle betrokkenen: voor bewoners, woonassistenten, beheersinstanties, en beleidsmakers.

Dit onderzoek heeft tot **doel**:

- om het huidige aanbod van Groepen van Assistentiewoningen in kaart te brengen, met aanwezige sterktes en zwaktes;
- het profiel van huidige bewoners van assistentiewoningen te kennen;
- de uitdagingen van de sector van assistentiewoningen beter te begrijpen;
- oplossingen te vinden voor huidige problemen en beleidsaanbevelingen te formuleren.

Door deel te nemen aan dit onderzoek, speelt u een essentiële rol bij het ontwikkelen van toekomstige beleidsinitiatieven die optimaal inspelen op de behoeften van de sector, om finaal aan ouderen een aangename en passende woonsituatie te kunnen bieden.

In deze vragenlijst zullen onder meer vragen aan bod komen over de infrastructuur en de ligging van de GAW, het takenpakket van de woonassistent, het sociaal aanbod voor bewoners, de kostprijs voor bewoners en de geleverde dienstverlening, etc.

Praktisch:

- We vragen dat de vragenlijst door de **woonassistent** ingevuld wordt. Indien nodig kan die informatie inwinnen bij anderen (bijvoorbeeld bij de beheersinstantie); het invullen kan in dat geval onderbroken worden en nadien verdergezet worden. Opgeslagen antwoorden gaan hierbij niet verloren.

- Mogelijk ontving u deze vragenlijst meerdere keren. Misschien werkt u als woonassistent voor verschillende GAW's of vallen twee voorzieningen onder één dak (bijvoorbeeld wanneer sommige woningen onder een woonmaatschappij vallen). We vragen om **één vragenlijst per GAW** in te vullen (d.w.z. per erkenningsnummer), aan de hand van de juiste link (die u per GAW werd toegestuurd). Dit is noodzakelijk omdat we in de studie ook gebruik maken van enkele reeds beschikbare gegevens over de GAW en de omgeving (zoals bijvoorbeeld de ratio ouderen in uw gemeente, of de hoogte van vastgoedprijzen in de regio)

Tot slot:

Alle verzamelde gegevens worden na ontvangst **anoniem** gemaakt door de onderzoekers. We delen enkel geanonimiseerde resultaten met de opdrachtgever, waaruit niet kan afgeleid worden van welke deelnemers de informatie komt. Het Departement Zorg krijgt of de zorginspectie verkrijgen dus op geen enkele manier info over wat een specifieke GAW doet. Ook de beheerder van de GAW waar u als woonassistent actief bent, krijgt geen inzage in uw antwoorden. Er worden geen gegevens per specifieke GAW bijgehouden. We willen **enkel algemene conclusies** trekken over het aanbod van GAW en waar uitdagingen en noden liggen in de praktijk.

I. Gebouw en infrastructuur

***Uit hoeveel erkende wooneenheden bestaat de Groep van Assistentiewoningen (GAW) waarover u deze vragenlijst invult? Met wooneenheid bedoelen we een assistentiewoning die door één of meerdere personen bewoond kan worden. Indien nodig mag u een schatting maken.**

.....wooneenheden

***Over welke ruimtes kunnen bewoners van de GAW beschikken, naast de individuele wooneenheid?**

	In de GAW zelf	In een gebouw op wandelafstand (max. 300m) (woonzorgcentrum, lokaal dienstencentrum, etc.)	Niet aanwezig binnen 300m wandelafstand
Restaurant	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Gemeenschappelijke keuken	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Gemeenschappelijke zithoek	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Polyvalente zaal (andere dan voorgaande ruimtes)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Gemeenschappelijke tuin	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

***Hoe wordt de toegang tot deze ruimtes geregeld?**

	Vrije toegang op eender welk moment	Vrije toegang op vooraf bepaalde openingsuren	Reservatie noodzakelijk	NVT
Restaurant	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
gemeenschappelijke keuken	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
gemeenschappelijke zithoek	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Polyvalente zaal (andere dan voorgaande ruimtes)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
gemeenschappelijke tuin	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

De volgende twee vragen laten verschijnen op basis van eerder antwoord over aanwezigheid als dat kan (dus enkel indien gemeenschappelijke keuken/gemeenschappelijke zithoek aanwezig zijn):

***Hoe vaak wordt de gemeenschappelijke keuken gebruikt door bewoners van verschillende wooneenheden tegelijk, en vormt deze met andere woorden een ontmoetingsruimte?**

- Dagelijks
- Enkele keren per week
- Ongeveer 1 keer per week
- Maandelijks/enkele keren per maand
- Minder dan maandelijks

***Hoe vaak wordt de gemeenschappelijke zithoek gebruikt door bewoners van verschillende wooneenheden tegelijk, en vormt deze met andere woorden een ontmoetingsruimte?**

- Dagelijks
- Enkele keren per week
- Ongeveer 1 keer per week
- Maandelijks/enkele keren per maand
- Minder dan maandelijks

*In welk jaar werd het gebouw voor het eerst als GAW/serviceflatgebouw in gebruik genomen?

- Voor 1980
- 1981-1990
- 1991-2000
- 2001-2010
- 2010-2020
- Na 2020
- Ik weet het niet

II. Ligging

Hieronder volgen enkele vragen over de ligging en de omgeving van de GAW waarin u werkt.

***Hoe zou u de omgeving van de GAW beschrijven? Kies wat best past.**

- Landelijk
- Randstedelijk
- Stedelijk

*** In welke gemeente ligt de GAW?**

We gebruiken deze informatie alleen om de resultaten van deze survey te kunnen linken aan bestaande administratieve data (bv. aantal ouderen in de gemeente).

(Gelieve de postcode in te geven)

[postcode]

***Welke voorzieningen zijn in de onmiddellijke nabijheid (=max. 300m) van de GAW gelegen? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)**

- Een woonzorgcentrum
- Een centrum voor dagverzorging of centrum voor dagopvang
- Een centrum voor kortverblijf
- Een centrum voor herstelverblijf
- Een lokaal of regionaal dienstencentrum
- Geen van bovenstaande

***Zijn volgende voorzieningen of diensten in de nabijheid van de assistentiewoningen gelegen?**

	Op wandelafstand max 300m)	Binnen half uur te bereiken met het openbaar vervoer (van deur tot deur, voor de gemiddelde bewoner)	Geen van beide (d.w.z. verder dan 300m en niet binnen half uur te bereiken met openbaar vervoer)
Bakker	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Slager	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Kruidenier of superette	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Supermarkt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Wekelijkse markt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Huisarts	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Apotheker	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Kinesist	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Bank of bankautomaat	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
sociaal huis / OCMW / gemeentehuis	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Bus- of tramhalte	<input type="checkbox"/>	Nvt	<input type="checkbox"/>
Treinstation	<input type="checkbox"/>	Nvt	<input type="checkbox"/>
Park/groenvoorziening (niet van de GAW zelf)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Horeca gelegenheid (andere dan specifiek voor de GAW)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Bibliotheek	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Dagbladhandel	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

***Kunnen bewoners die gebruik maken van een mobiliteitshulpmiddel (rollator, rolstoel, scootmobiel,...) zich zonder obstakels en zonder extra hulp van derden verplaatsen op het domein waar de GAW ligt (d.w.z op de site zelf)?**

- Nee, moeilijk
- Nee, eerder moeilijk
- Ja, eerder gemakkelijk
- Ja, gemakkelijk
- Ik weet het niet

***Kunnen bewoners die gebruik dienen te maken van een mobiliteitshulpmiddel (rollator, rolwagen,...) zich zonder obstakels en zonder extra hulp van derden in de omgeving van de GAW (d.w.z. in een straal van 300m rond de GAW)?**

- Nee, moeilijk
- Nee, eerder moeilijk
- Ja, eerder gemakkelijk
- Ja, gemakkelijk
- Ik weet het niet

III. Eigendom, beheer en bezetting

***Welk type organisatie is de beheersinstantie? (Hiermee bedoelen we: instantie die verantwoordelijk is voor het dagelijkse beheer en de operationele taken van de voorziening. Deze taken omvatten o.a. personeelsbeheer, financieel beheer, kwaliteitszorg, communicatie, facilitair beheer en het waarborgen van een veilige en comfortabele omgeving voor de bewoners. Het gaat anders gezegd om de organisatie die de erkenning kreeg om de GAW uit te baten)**

- Openbaar (OCMW, lokaal bestuur, welzijnsvereniging)
- Vzw
- Private uitbater

Indien vzw: duid aan wat van toepassing is.

*** De vzw is verbonden met...**

- Een vastgoedvennootschap
- Een ander vennootschap met winstgevend oogmerk
- Geen van bovenstaande
- Weet ik niet

*** Is de beheersinstantie lid van een koepelorganisatie? Duid aan wat van toepassing is.**

- Nee
- Ja, met name (meerdere opties zijn mogelijk):
- VVSG
- Zorgnet-Icuro
- Vlozo
- Initia
- Andere
- Weet ik niet

*** Heeft de beheerder nog andere GAW in zijn beheer?**

- Ja
- Nee
- Weet ik niet

Indien JA

Hoeveel andere GAW heeft de beheerder nog in zijn beheer? U mag een schatting maken.

Xxx andere GAW

***Wie is/zijn de eigenaar(s) van de wooneenheden in de GAW? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.**

- De beheersinstantie
- Particuliere eigendom
- Vzw
- Welzijnsvereniging/zorgvereniging
- Lokaal bestuur (gemeente, OCMW)
- Woonmaatschappij (sociale huisvesting)
- Vastgoedmaatschappij
- Andere, nl.....
- Weet ik niet

***U gaf daarnet aan dat er xxx wooneenheden zijn. Hoeveel wooneenheden zijn daarvan op dit moment bewoond?**

Indien nodig mag u een schatting maken.

.....wooneenheden

Bij hoeveel wooneenheden is er momenteel leegstand van langere duur (d.w.z. 3 maanden of langer?) Indien nodig mag u een schatting maken, of kan u informatie inwinnen bij anderen (bijvoorbeeld bij de beheersinstantie). Het invullen kan in dat geval onderbroken worden en nadien verdergezet worden. Opgeslagen antwoorden gaan hierbij niet verloren.

.....wooneenheden

Enkel laten verschijnen indien niet 0 (dus minstens 1 wooneenheid die leegstaat):

Wat is volgens u de voornaamste reden voor de leegstand van langere duur (d.w.z. 3 maanden of langer)?

- Er werden nog geen kandidaat-bewoners gevonden die er kunnen of willen wonen
- Wegens herstellingen of renovatiewerken
- Andere, nl.....

Indien leegstand wegens gebrek aan kandidaat-bewoners:

Wat is volgens u de verklaring voor de moeilijkheid om kandidaat-bewoners te vinden? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- Te hoge prijs voor kandidaat-huurders
- Infrastructuur voldoet niet aan de wensen
- Ligging is niet adequaat (bvb. te ver van dorpskern of voorzieningen)
- Te veel ander (woon)aanbod in de buurt
- Onvoldoende geïnvesteerd in het zoeken van kandidaat-huurders
- andere, nl....
- Ik weet het niet

Staan er op dit moment kandidaat-bewoners op een wachtlijst om in de GAW te komen wonen? (ter verduidelijking: we hebben het hier over een actieve wachtlijst, met *wachtende* kandidaat-bewoners, die er daadwerkelijk willen komen wonen. Preventieve inschrijvingen van mogelijk toekomstige geïnteresseerden tellen niet mee).

- Ja
- Nee

Zo ja, hoeveel personen staan op de (actieve) wachtlijst?

(ter verduidelijking: we hebben het hier opnieuw over een actieve wachtlijst, met *wachtende* kandidaat-bewoners, die er daadwerkelijk willen komen wonen. Preventieve inschrijvingen van mogelijk toekomstige geïnteresseerden tellen niet mee).

..... personen.

IV. Personeelsinzet en organisatie zorgaanbod

***Over welk(e) diploma('s) beschikt u? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.**

- Sociaal werk
- Sociaal verpleegkundige
- Verpleegkundige – professionele bachelor
- Verpleegkundige – HBO5
- Paramedisch diploma: logopedist, ergotherapeut, kinesist
- Assistent in de psychologie
- Andere, namelijk.....
- Diploma secundair onderwijs
- Geen diploma

***Voor hoeveel VTE (voltijdsequivalenten) bent u als woonassistent aangesteld, specifiek voor deze GAW?VTE**

***Hoeveel uren per week is er een woonassistent **fysiek aanwezig** in de GAW (d.w.z. uzelf of eventueel een collega-woonassistent)?
.....uur/week**

***Hoeveel uren per week is er een woonassistent **telefonisch bereikbaar** in de GAW, maar niet fysiek aanwezig (d.w.z. uzelf of eventueel een collega-woonassistent)?
....uur/week**

***De regelgeving inzake GAW bedeeft een aantal taken toe aan de woonassistent, maar deze mogen ook opgenomen worden door een partnerorganisatie. Wie neemt onderstaande taken op in uw GAW? Plaats een 1 voor wie dit in hoofdzaak opneemt (1 persoon per taak), een 2 voor wie dat eventueel ook nog doet in een meer aanvullende rol, en een 3 voor wie dat uitzonderlijk kan doen.**

	Woon- assisten t zelf	Conciër ge	Person eel van WZC	thuisve rplegin g	gezinsz org	Noodce ntrale	Andere, nl....
--	-----------------------------	---------------	--------------------------	-------------------------	----------------	------------------	-------------------

Bereikbaarheid overdag via noodoproepsysteem	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Bereikbaarheid 's nachts via noodoproepsysteem	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Crisis zorg organiseren en opvolgen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Overbruggingszorg organiseren en opvolgen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Zelfredzaamheid actief stimuleren en opvolgen, in overleg met bewoner en mantelzorger	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Objectieve en transparante informatie geven over de mogelijkheden tot interne en externe zorg en ondersteuning	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

<p>Het integrale aanbod van zorg en ondersteuning, met respect voor de vrije keuze van de gebruiker, binnen het bereik van de gebruikers brengen</p>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<p>Objectief informeren over zinvolle dagbesteding en ontspanning, die binnen het bereik brengen of zelf organiseren</p>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<p>Sociale contacten van gebruikers stimuleren en het sociale netwerk versterken</p>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Buurtbewoners en lokale organisaties verbinden met de werking van de GAW	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

***In welke 3 taken investeert u als woonassistent de meeste werktijd in de praktijk? Nummer deze taken van 1 tot 3 (1=de meeste werktijd).**

Keuzemenu met de opties uit bovenstaande tabel, bovenaan aangevuld met “technische problemen opvolgen”, “administratieve ondersteuning aan bewoners” en “contacten met investeerders”, en “communicatie met andere hulpverleners/dienstverleners van bewoners (arts, sociaal assistent, bewindvoerder,...) , en onderaan ook “andere, nl.....”

***We willen graag een zicht krijgen op de totale personeelsinzet binnen de GAW. Welke functies zijn aanwezig, en welke hiervan worden gedeeld met een woonzorgcentrum?**

Functie	Specifiek voor GAW	Gedeeld met WZC of andere voorziening	Niet aanwezig
Logistiek, technisch, poetspersoneel	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Directeur/coördinator	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Inwonende conciërge	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Verpleegkundige	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Ander zorgpersoneel	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Andere, nl.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Andere, nl.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

V. Participatie en sociaal contact

Hieronder volgen een aantal vragen over de sociale activiteiten voor de bewoners van de GAW en over de werking en rol van de gebruikersraad.

***Hoe vaak worden ter plaatse activiteiten georganiseerd, specifiek voor bewoners van de GAW (d.w.z. door de uitbater, de woonassistent, etc.)?**

- Nooit
- Enkele keren per jaar
- Maandelijks
- Enkele keren per maand
- Wekelijks
- Meer dan 1 keer per week

***Hoe vaak worden uitstappen georganiseerd, specifiek voor de bewoners van de GAW? (d.w.z. door de uitbater, de woonassistent, etc.)**

- Nooit
- Enkele keren per jaar
- Maandelijks
- Enkele keren per maand
- Wekelijks
- Meer dan 1 keer per week

***Hoe vaak worden activiteiten georganiseerd in de GAW waarbij buurtbewoners worden uitgenodigd?**

- Nooit
- Enkele keren per jaar
- Maandelijks
- Enkele keren per maandag

- Wekelijks
- Meer dan 1 keer per week

***Zijn er activiteiten in nabijgelegen voorzieningen waar bewoners van de GAW bij kunnen aansluiten? Kruis aan wat van toepassing is (meerdere antwoorden mogelijk).**

De bewoners van de GAW kunnen aansluiten bij activiteiten in....

- Nabijgelegen WZC
- Lokaal dienstencentrum
- Centrum voor dagverzorging
- Andere, nl....
- Geen van bovenstaande

***Vinden er activiteiten plaats in de GAW, georganiseerd door externe organisaties of verenigingen, en waarbij bewoners van de GAW kunnen aansluiten?**

- ja, vaak (maandelijks of meer)
- ja, maar slechts af en toe (minder dan één keer per maand)
- nee, nooit

***In welke mate kennen de bewoners van de GAW elkaar? Kies wat de realiteit het best omschrijft:**

- De bewoners kennen elkaar en vormen samen een hechte groep
- Er zijn afzonderlijke vriendschappen of nauwe contacten tussen individuele bewoners, maar er is geen groepsgevoel
- Er zijn occasionele contacten tussen bewoners, maar eerder oppervlakkig (bv. af en toe eens een praatje slaan als ze elkaar tegenkomen, maar zonder meer)
- Er is nauwelijks contact tussen bewoners onderling.
- Ik weet het niet.

***Hoeveel bewoners zijn gemiddeld aanwezig op de bijeenkomst van de gebruikersraad? Kies wat best past (u mag een schatting maken).**

- Minder dan een kwart van de huidige bewoners

- Meer dan een kwart, maar minder dan de helft van de huidige bewoners
- Ongeveer de helft van de huidige bewoners
- De meerderheid van de huidige bewoners, maar zeker niet iedereen
- Nagenoeg alle bewoners

***Welke zaken worden besproken door de gebruikersraad? Gelieve aan te kruisen wat van toepassing is. Meerdere antwoorden zijn mogelijk.**

- Onderhoud en faciliteiten: problemen met betrekking tot het onderhoud van de gebouwen en de beschikbaarheid van faciliteiten zoals gemeenschappelijke ruimtes en tuinen
- Organisatie van sociale activiteiten: evaluatie van eerdere activiteiten, suggesties voor nieuwe activiteiten, etc.
- Aspecten rond communicatie (hoe informatie wordt gedeeld, verbeteren van communicatie tussen beheer en bewoners, etc.)
- Beleidsparticipatie: bepreken van voorstellen voor beleidswijzigingen vanuit het beheer – participatie in beleid, aftoetsen voor beslissingen finaal zijn
- Meedelen van beleidswijzigingen (d.w.z. reeds genomen beslissingen)
- Kwaliteit van de dienstverlening door GAW: discussies over de kwaliteit van de dienstverlening die bewoners ontvangen
- Beschikbaarheid en kwaliteit van ondersteunende diensten: tevredenheid en noden op vlak van dienstverlening door externe organisaties zoals gezinszorg, huishoudhulp, etc.
- Klachten en voorstellen: Behandeling van klachten van bewoners en bespreking van voorstellen voor verbeteringen.
- Andere, nl...

***Welke bewering over de gebruikersraad is het meest correct?**

- In de gebruikersraad worden bewoners voornamelijk geïnformeerd over reeds genomen beslissingen.
- In de gebruikersraad wordt de mening van bewoners gevraagd en er wordt geluisterd naar hun verwachtingen of zorgen. Waar mogelijk wordt hiermee rekening gehouden in beslissingen.
- In de gebruikersraad worden bewoners actief betrokken bij beslissingen die nog genomen moeten worden. Bewoners geven mee vorm aan het beleid binnen de GAW. Het beleid is een samenspraak tussen beheer en gebruikersraad.
- De gebruikersraad is een beslissingsorgaan. Er wordt nadien geïmplementeerd wat bewoners gezamenlijk beslissen.
- Geen van bovenstaande: er worden praktische zaken besproken (signaleren van technische problemen, taakverdeling bij organisatie van activiteiten, etc.) maar geen inhoudelijke keuzes besproken

VI. Dagprijzen

Graag willen we een zicht krijgen op de prijzen binnen uw voorziening.

*Welke situatie is van toepassing binnen uw GAW?

- Alle bewoners zijn zelf eigenaar (=situatie 1)
- Alle bewoners zijn huurders (=situatie 2)
- Onder de bewoners zijn zowel eigenaars als huurders (=situatie 3)

Situatie 1: dus wanneer iedereen eigenaar is:

*Hoeveel bedraagt **de prijs voor zorg en ondersteuning** per persoon per dag?

- Voor 1 persoon: euro
- Voor een extra persoon: euro

Welke van onderstaande diensten zijn voorzien voor de bewoner-eigenaars, en op welke manier? Kruis per item aan wat van toepassing is.

	Inbegrepen in de totale dagprijs	Niet inbegrepen in de dagprijs, wel voorzien		Niet voorzien
		Georganiseerd door de voorziening zelf, mits betaling van een supplement	Aangeboden door externe partner (gefaciliteerd door voorziening of contact door voorziening gelegd), mits betaling van supplement <i>Ter verduidelijking: faciliteren omvat het</i>	(wordt volledig overgelaten aan individuele bewoners; wordt niet gefaciliteerd door de GAW)

			<i>uitnodigen van een partner ter plaatse, het contact helpen leggen, etc. Enkel een lijst met diensten ter beschikking stellen zonder verdere ondersteuning beschouwen we niet als faciliteren.</i>	
Gebruik van het gebouw:				
- Gebruik en onderhoud van gemeenschappelijke ruimtes	✓ <input type="checkbox"/>	✓ <input type="checkbox"/>	✓ <input type="checkbox"/>	✓ <input type="checkbox"/>
- Gebruik van een parkeerplaats of garage	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Verbruikskosten:				
- Waterverbruik individueel	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Elektriciteitsverbruik individueel	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Verwarming individueel	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Abonnementsgeld TV	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Individueel gebruik TV/internet/telefoon	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Klein huishoudelijk afval	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Diensten	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Ontbijt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- .Middagmaal	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Avondmaal	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Ondersteuning door woonassistent	✓ <input type="checkbox"/>	✓ <input type="checkbox"/>	✓ <input type="checkbox"/>	✓ <input type="checkbox"/>
- Organisatie van oproepsysteem, crisiszorg en overbruggingszorg	✓ <input type="checkbox"/>	✓ <input type="checkbox"/>	✓ <input type="checkbox"/>	✓ <input type="checkbox"/>
- Reële kostprijs van crisiszorg	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Reële kostprijs van overbruggingszorg	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

- Deelname aan activiteiten (met uitzondering van activiteiten met aantoonbare meerkost zoals etentjes of uitstappen)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Onderhoud van de eigen assistentiewoning	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Individuele gezinszorg en/of aanvullende thuiszorg	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Collectieve gezinszorg	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Boodschappendienst	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Klusjesdienst (kleine herstellingen)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Kapper	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Pedicure	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Situatie 2: iedereen huurder:

*Hoeveel bedraagt **de prijs voor zorg en ondersteuning** per persoon per dag?

- Voor 1 persoon: euro
- Voor een extra persoon: euro

Graag willen we ook **de prijzen voor het genotsrecht** kennen.

*Wordt er in het genotsrecht een verschil gemaakt in prijzen tussen inwoners en niet-inwoners van de gemeente?

- Ja
- nee

- *Hoeveel bedraagt de dagprijs momenteel voor het genotsrecht (dwz. zonder kosten voor ondersteuning meegerekend) voor de **goedkoopste** assistentiewoning? Indien er een onderscheid wordt gemaakt tussen inwoners en niet-inwoners, geef dan **de prijs voor inwoners van de gemeente**.euro/dag
- *Hoeveel slaapkamers heeft de **goedkoopste assistentiewoning?**.....slaapkamers
- *Hoeveel m2 bedraagt de **goedkoopste assistentiewoning?**m2 (alle binnenruimtes inbegrepen, dus ook hall, berging e.a.)

- *Hoeveel bedraagt de dagprijs momenteel voor het genotsrecht (dwz. zonder kosten voor ondersteuning meegerekend) voor de **duurste** assistentiewoning? Indien er een onderscheid wordt gemaakt tussen inwoners en niet-inwoners, geef dan **de prijs voor inwoners van de gemeente**.euro/dag
- *Hoeveel slaapkamers heeft de **duurste assistentiewoning?**.....slaapkamers
- *Hoeveel m2 bedraagt **de duurste assistentiewoning?**m2 (alle binnenruimtes inbegrepen, dus ook hall, berging e.a.)

Enkel te vragen indien er een onderscheid wordt gemaakt tussen inwoners- en niet-inwoners:

*Hoeveel bedraagt dagprijs (voor genotsrecht; zorg niet meegerekend) voor niet-inwoners:

- Voor de goedkoopste assistentiewoning: euro/dag
- Voor de duurste assistentiewoning: euro/dag

*Hoeveel bedraagt de **gemiddelde** dagprijs (voor genotsrecht; zorg niet meegerekend) voor **inwoners**? U hoeft geen exacte berekening te maken. We bedoelen de prijs voor de ‘doorsnee’ assistentiewoning (bijvoorbeeld het meest standaard type).
euro/dag.

Welke van onderstaande diensten zijn voorzien voor de bewoner-huurders, en op welke manier? Kruis per item aan wat van toepassing is.

	Inbegrepen in de totale dagprijs	Niet inbegrepen in de dagprijs, wel voorzien		Niet voorzien
		Georganiseerd door de voorziening zelf, mits betaling van een supplement	Aangeboden door externe partner (gefaciliteerd door voorziening of contact door	(wordt volledig overgelaten aan individuele bewoners; wordt

			voorziening gelegd), mits betaling van supplement <i>Ter verduidelijking: faciliteren omvat het uitnodigen van een partner ter plaatse, het contact helpen leggen, etc. Enkel een lijst met diensten ter beschikking stellen zonder verdere ondersteuning beschouwen we niet als faciliteren.</i>	niet gefaciliteerd door de GAW)
Gebruik van het gebouw:				
- Gebruik en onderhoud van gemeenschappelijke ruimtes	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>
- Gebruik van een parkeerplaats of garage	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Verbruikskosten:				
- Waterverbruik individueel	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Elektriciteitsverbruik individueel	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Verwarming individueel	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Abonnementsgeld TV	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Individueel gebruik TV/internet/telefoon	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Klein huishoudelijk afval	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Diensten	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Ontbijt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Middagmaal	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Avondmaal	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Ondersteuning door woonassistent	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>

- Organisatie van oproepsysteem, crisiszorg en overbruggingszorg	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>
- Reële kostprijs van crisiszorg	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Reële kostprijs van overbruggingszorg	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Deelname aan activiteiten (met uitzondering van activiteiten met aantoonbare meerkost zoals etentjes of uitstappen)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Onderhoud van de eigen assistentiewoning	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Individuele gezinszorg en/of aanvullende thuiszorg	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Collectieve gezinszorg	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Boodschappendienst	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Klusjesdienst (kleine herstellingen)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Kapper	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Pedicure	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Situatie 3: huurders en eigenaars:

*Hoeveel bedraagt **de prijs voor zorg en ondersteuning** per persoon per dag?

- Voor 1 persoon: euro
- Voor een extra persoon: euro

*Graag willen we ook de prijzen voor het **genotsrecht** kennen.

Wordt er een verschil gemaakt in prijzen tussen inwoners en niet-inwoners van de gemeente?

- Ja
- nee

Goedkoopste assistentiewoning:

- *Hoeveel bedraagt de dagprijs momenteel voor het genotsrecht (dwz. zonder kosten voor ondersteuning meegerekend) voor de **goedkoopste** assistentiewoning? Indien er een onderscheid wordt gemaakt tussen inwoners en niet-inwoners, geef dan **de prijs voor inwoners van de gemeente**.euro/dag
- *Hoeveel slaapkamers heeft de goedkoopste assistentiewoning?.....slaapkamers
- *Hoeveel m2 bedraagt de goedkoopste assistentiewoning?m2 (alle binnenruimtes inbegrepen, dus ook hall, berging e.a.)

Duurste assistentiewoning:

- *Hoeveel bedraagt de dagprijs momenteel voor het genotsrecht (dwz. zonder kosten voor ondersteuning meegerekend) voor de **duurste** assistentiewoning? Indien er een onderscheid wordt gemaakt tussen inwoners en niet-inwoners, geef dan **de prijs voor inwoners van/ de gemeente**.euro/dag
- *Hoeveel slaapkamers heeft de duurste assistentiewoning?.....slaapkamers
- *Hoeveel m2 bedraagt de duurste assistentiewoning?m2 (alle binnenruimtes inbegrepen, dus ook hall, berging e.a.)

Enkel te vragen indien er een onderscheid wordt gemaakt tussen inwoners- en niet-inwoners:

Hoeveel bedraagt dagprijs (voor genotsrecht; zorg niet meegerekend) voor niet-inwoners:

- *Voor de goedkoopste assistentiewoning: euro/dag
- *Voor de duurste assistentiewoning: euro/dag

*Hoeveel bedraagt de **gemiddelde** dagprijs (voor genotsrecht; zorg niet meegerekend) voor **inwoners**? U hoeft geen exacte berekening te maken. We bedoelen de prijs voor de 'doorsnee' assistentiewoning (bijvoorbeeld het meest standaard type).euro/dag.

Welke van onderstaande diensten zijn voorzien voor de bewoner-eigenaars, en op welke manier? Kruis per item aan wat van toepassing is.

	Inbegrepen in de totale dagprijs	Niet inbegrepen in de dagprijs, wel voorzien	Niet voorzien	
		Georganiseerd door de voorziening zelf, mits betaling van een supplement	Aangeboden door externe partner (gefaciliteerd door voorziening of contact door voorziening gelegd), mits betaling van supplement. <i>Ter verduidelijking: faciliteren omvat het uitnodigen van een partner ter plaatse, het contact helpen leggen, etc. Enkel een lijst met diensten ter beschikking stellen zonder verdere ondersteuning beschouwen we niet als faciliteren.</i>	(wordt volledig overgelaten aan individuele bewoners; wordt niet gefaciliteerd door de GAW)
Gebruik van het gebouw:				
- Gebruik en onderhoud van gemeenschappelijke ruimtes	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	
- Gebruik van een parkeerplaats of garage	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
Verbruikskosten:				
- Waterverbruik individueel	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
- Elektriciteitsverbruik individueel	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
- Verwarming individueel	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
- Abonnementsgeld TV	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
- Individueel gebruik TV/internet/telefoon	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
- Klein huishoudelijk afval	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
Diensten	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
- Ontbijt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
- Middagmaal	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	

- Avondmaal	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Ondersteuning door woonassistent	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>
- Organisatie van oproepsysteem, crisiszorg en overbruggingszorg	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>
- Reële kostprijs van crisiszorg	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Reële kostprijs van overbruggingszorg	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Deelname aan activiteiten (met uitzondering van activiteiten met aantoonbare meerkost zoals etentjes of uitstappen)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Onderhoud van de eigen assistentiewoning	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Individuele gezinszorg en/of aanvullende thuiszorg	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Collectieve gezinszorg	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Boodschappendienst	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Klusjesdienst (kleine herstellingen)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Kapper	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Pedicure	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Welke van onderstaande diensten zijn voorzien voor de bewoner-huurders, en op welke manier? Kruis per item aan wat van toepassing is.

	Inbegrepen in de totale dagprijs	Niet inbegrepen in de dagprijs, wel voorzien	Niet voorzien	
		Georganiseerd door de voorziening zelf, mits betaling van een supplement	Aangeboden door externe partner (gefaciliteerd door voorziening of contact door voorziening gelegd), mits betaling van supplement	(wordt volledig overgelaten aan individuele bewoners; wordt

			<i>Ter verduidelijking: faciliteren omvat het uitnodigen van een partner ter plaatse, het contact helpen leggen, etc. Enkel een lijst met diensten ter beschikking stellen zonder verdere ondersteuning beschouwen we niet als faciliteren.</i>	niet gefaciliteerd door de GAW)
Gebruik van het gebouw:				
- Gebruik en onderhoud van gemeenschappelijke ruimtes	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>
- Gebruik van een parkeerplaats of garage	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Verbruikskosten:				
- Waterverbruik individueel	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Elektriciteitsverbruik individueel	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Verwarming individueel	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Abonnementsgeld TV	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Individueel gebruik TV/internet/telefoon	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Klein huishoudelijk afval	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Diensten	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Ontbijt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Middagmaal	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Avondmaal	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Ondersteuning door woonassistent	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>
- Organisatie van oproepsysteem, crisiszorg en overbruggingszorg	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>
- Reële kostprijs van crisiszorg	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

- Reële kostprijs van overbruggingszorg	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Deelname aan activiteiten (met uitzondering van activiteiten met aantoonbare meerkost zoals etentjes of uitstappen)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Onderhoud van de eigen assistentiewoning	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Individuele gezinszorg en/of aanvullende thuiszorg	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Collectieve gezinszorg	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Boodschappendienst	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Klusjesdienst (kleine herstellingen)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Kapper	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
- Pedicure	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

VII. Profiel van de bewoners, opnamebeleid en uitstroom

***Aan welke opnamevoorwaarden moet minimaal voldaan worden om in de GAW te kunnen komen wonen? Duid aan wat van toepassing is. Meerdere antwoorden zijn mogelijk.**

- Inwoner zijn van de gemeente
- Leeftijd: ouder dan 65 jaar
- Aantoonbare zelfredzaamheid
- Voorrangsregels van sociale huisvesting
- Andere, nl.....

***Als er meerdere kandidaat-bewoners zijn, hoe wordt dan bepaald wie eerst in de GAW terecht kan? (anders gezegd: welke 'voorrangsregels' worden gehanteerd?) Duid aan wat van toepassing is. Meerdere antwoorden zijn mogelijk.**

- De volgorde wordt enkel bepaald door moment van aanvraag.
- Inwoner krijgt voorrang op niet-inwoner van de gemeente
- Zelfredzaamheid: hogere zelfredzaamheid leidt tot voorrang
- Zorgbehoevendheid: nood aan zorg of ondersteuning leidt tot voorrang
- Leeftijd: hogere leeftijd leidt tot voorrang
- Eigenaar: zelf eigenaar zijn van de wooneenheid leidt tot voorrang
- Locatie van huidige woning: wie dicht in de buurt woont, krijgt voorrang
- Familieleden die al in de GAW wonen leidt tot voorrang
- Eerder vrijwilligerswerk binnen de GAW leidt tot voorrang
- Andere, nl.....

***Bij welke situaties wordt het verblijf van een bewoner in vraag gesteld en wordt het initiatief vanuit de GAW genomen om doorverwijzing naar een andere, meer passende woonzorgvorm te bespreken met de bewoner en/of diens vertegenwoordiger? Meerdere antwoorden zijn mogelijk**

- dementie zonder weglooptgedrag
- dementie met weglooptgedrag
- psychische of psychiatrische problemen
- fysieke afhankelijkheid: de bewoner heeft voor alle verplaatsingen hulp van derden nodig en kan zich niet meer zelfstandig verplaatsen, ook niet aan de hand van een hulpmiddel.
- Verslavingsproblematiek (drugs, medicatie, alcohol, gokken, etc.)

- Achterstallige betalingen
- Storend gedrag
- Gebrekkig onderhoud van de woning
- Andere, nl.....
- Andere, nl.....
- Andere, nl.....

***Ervaart u problemen bij doorverwijzing naar andere voorzieningen, met name om een meer geschikte plaats te vinden? Zo ja, duid aan bij welke groep(en). Meerdere antwoorden zijn mogelijk**

- dementie zonder wegloopgedrag
- dementie met wegloopgedrag
- psychische of psychiatrische problemen
- fysieke afhankelijkheid: de bewoner heeft voor alle verplaatsingen hulp van derden nodig en kan zich niet meer zelfstandig verplaatsen, ook niet aan de hand van een hulpmiddel.
- Verslavingsproblematiek (drugs, medicatie, alcohol, gokken, etc.)
- Andere, nl.....
- Andere, nl.....
- Andere, nl.....
- Nee, doorverwijzingen zijn vlot haalbaar indien nodig

***Krijgen bewoners van de GAW voorrang in een specifiek woonzorgcentrum als ze niet langer in de GAW kunnen blijven wegens een te grote zorgbehoefte? Indien nodig mag u een schatting maken.**

- Ja, hier zijn duidelijke afspraken over gemaakt
- Dat kan, maar dit is niet standaard geregeld
- Nee

***Hoeveel bewoners zitten in volgende leeftijdscategorieën? Indien nodig mag u een schatting maken.**

- Jonger dan 65 jaar:personen

- 65-80:.....personen
- 80-90:.....personen
- Meer dan 90 jaar:.....personen
- **Automatisch: totaal:.....personen**

***Hoeveel assistentiewoningen worden enkel bewoond door personen jonger dan 65 jaar?**

..... Assistentiewoningen

(enkel indien niet 0, dus als er minstens 1 assistentiewoning enkel bewoond wordt door personen jonger dan 65 jaar)

***Wie zijn de bewoners in deze assistentiewoningen? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.**

- Persoon met een beperking
- Persoon met een psychiatrische problematiek
- Persoon vroegtijdig getroffen door ziekte (andere dan van psychiatrische aard)
- Vluchtelingen/verzoekers om internationale bescherming
- Andere, nl....

***Hoeveel assistentiewoningen worden momenteel bewoond door volgende huishoudsamenstellingen? Indien nodig mag u een schatting maken.**

- 1 persoon: assistentiewoningen
- Meerdere personen:assistentiewoningen

Indien meerdere personen:

***Welke samenstelling komt voor in de GAW, in de assistentiewoningen die door meerdere personen worden bewoond? (Meerdere antwoorden mogelijk)**

- Een koppel
- Broer/zus
- Ouder en kind
- Andere familieleden
- Vrienden
- Andere....

***Hoeveel bewoners hebben de assistentiewoning permanent verlaten in 2024? (ongeacht de reden: vrijwillig, door ziekte, door overlijden, of andere)?.....bewoners**

***Wat was hun verblijfsduur?**

- Minder dan 1 jaar: personen
- 1 jaar of langer, maar minder dan 2 jaar: personen
- 2 jaar of langer, maar minder dan 5 jaar: personen
- 5 jaar of langer, maar minder dan 10 jaar:personen
- 10 jaar of langer: personen

***Wat was de reden voor vertrek van de bewoners die de assistentiewoning permanent verlaten hebben in 2024?**

- Vrijwillige opzeg (bewoner gaat op een andere plek wonen, maar niet om medische redenen, dus niet naar ziekenhuis of woonzorgcentrum) personen
- Wegens medische redenen (bewoner verlaat assistentiewoning want is te ziek of te zwaar zorgbehoevend geworden): Personen
- Overlijden:personen
- Overlijden van mee-inwonende persoon:personen
- Andere:personen

VIII. Uitdagingen

Wat is de grootste uitdaging waarmee u als woonassistent geconfronteerd wordt?

De grootste uitdaging waarmee ik als woonassistent geconfronteerd wordt, is..... (open vraag, max. 100 woorden)

Wat ik graag veranderd zou willen zien in het Vlaamse beleid en/of in de huidige regelgeving is..... (max 80 woorden). Het zou beter zijn om..... (max 80 woorden)

Tot slot:

We willen graag de algemene bevindingen uit de survey nog even voorleggen en bespreken, om zeker te zijn dat we alles juist interpreteren en begrijpen, en om de huidige uitdagingen goed te vatten. Dit willen we doen aan de hand van een groepsgesprek ('focusgroep') van ongeveer twee uur. Een focusgroep laat immers toe om inzichten te verdiepen en te nuanceren tijdens het gesprek. Mogen we u hiervoor uitnodigen?

Zo ja, geef graag uw naam en mailadres, en eventueel uw telefoonnummer.

Naam:.....

e-mail:.....

GSM/telefoon:.....

Opmerking: Uw persoonlijke gegevens worden niet blijvend bij uw antwoorden opgeslagen, maar worden enkel gebruikt om een lijst aan te leggen van personen die we mogen contacteren om de algemene conclusies en bevindingen voor te leggen.

Hartelijk bedankt voor uw medewerking!!!

Vragenlijst beheerder

Welkomscherm

- Logo's
- Inleidende tekst:

Deze survey kadert binnen een onderzoek van **HIVA-KU Leuven** naar **Groepen van Assistentiewoningen (GAW)**, in opdracht van de Vlaamse Regering, in samenwerking met het Departement Zorg. Assistentiewoningen komen tegemoet aan de noden van heel wat ouderen. Gezien de vergrijzing wordt het in de toekomst nog belangrijker om op assistentiewoningen en andere woonvormen in te zetten. Tegelijk stellen zich in de praktijk nog heel wat uitdagingen voor alle betrokkenen: voor bewoners, woonassistenten, beheersinstanties en beleidsmakers.

Dit onderzoek heeft tot **doel**:

- om het huidige aanbod van Groepen van Assistentiewoningen in kaart te brengen, met aanwezige sterktes en zwaktes;
- het profiel van huidige bewoners van assistentiewoningen te kennen;
- de uitdagingen van de sector van assistentiewoningen beter te begrijpen;
- oplossingen te vinden voor huidige problemen en beleidsaanbevelingen te formuleren.

Door deel te nemen aan dit onderzoek, speelt u een essentiële rol bij het ontwikkelen van toekomstige beleidsinitiatieven die optimaal inspelen op de behoeften van de sector, om finaal aan ouderen een aangename en passende woonsituatie te kunnen bieden.

In deze vragenlijst zullen onder meer vragen aan bod komen over de eigendom en het beheer van de woningen, de financiering en prijsbepaling, en uitdagingen waarmee u als beheersinstantie wordt geconfronteerd.

Praktisch:

- We vragen dat deze vragenlijst door de **beheersinstantie** van de GAW ingevuld wordt.
- Er is een aparte survey bedoeld voor de woonassistent van de GAW. Deze wordt apart uitgestuurd. Gelieve na te kijken of u de juiste survey invult.

Tot slot:

Alle verzamelde gegevens worden na ontvangst **anoniem** gemaakt door de onderzoekers. We delen enkel geanonimiseerde resultaten met de opdrachtgever, waaruit niet kan afgeleid worden van welke deelnemers de informatie komt. Het Departement Zorg krijgt of de zorginspectie verkrijgen dus op geen enkele manier info over wat een specifieke GAW doet. Er worden geen gegevens per specifieke GAW bijgehouden. We willen **enkel algemene conclusies** trekken over het aanbod van GAW en waar uitdagingen en noden liggen in de praktijk.

A. Algemene info

*Welk juridisch statuut heeft u als beheersinstantie?

- Openbaar (OCMW, lokaal bestuur, welzijnsvereniging)
- Vzw
- Private uitbater

*Indien vzw: duid aan wat van toepassing is. De vzw is verbonden met....

- Een vastgoedvennootschap
- Een ander vennootschap met winstgevend oogmerk
- Geen van bovenstaande

*Bent u als beheersinstantie lid van een koepelorganisatie? Duid aan wat van toepassing is.

- Nee
- Ja, met name (meerdere opties zijn mogelijk):
 - VVSG
 - Zorgnet-Icuro
 - Vlozo
 - Initia
 - Andere, nl. (open veld toevoegen)

*Hoeveel *groepen van assistentiewoningen (GAW)* heeft u in uw beheer?

(we bedoelen hier daadwerkelijk het aantal *groepen* van assistentiewoningen, anders gezegd het aantal erkende voorzieningen als GAW, niet het aantal wooneenheden)

.....groep(en) van assistentiewoningen

*Hoeveel assistentiewoningen (=wooneenheden) heeft u in uw beheer? Indien nodig mag u een schatting maken.

..... Assistentiewoningen

*** Waar zijn de GAW die u beheert gelegen?**

(meerdere antwoorden mogelijk)

- West-Vlaanderen
- Oost-Vlaanderen
- Antwerpen
- Limburg
- Vlaams-Brabant
- Brussels-Hoofdstedelijk Gewest

B. Eigenaarschap

*Van hoeveel assistentiewoningen is de beheersinstantie de eigenaar? (Indien u meerdere GAW in uw beheer hebt, dan bedoelen we over het geheel beschouwd, over alle GAW heen. U mag indien nodig een schatting maken).

..... assistentiewoningen (aantal kan niet groter zijn dan antwoord op vorige vraag)

**Indien niet van allemaal eigenaar (maw verschillende aantallen bij voorgaande vragen):*
wie is/zijn de (andere) eigenaar(s) van de assistentiewoningen in uw beheer? Duid aan wat van toepassing is. Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- Particuliere eigendom
- Vzw
- Welzijnsvereniging/zorgvereniging
- Lokaal bestuur (gemeente, OCMW)
- Woonmaatschappij (sociale huisvesting)
- Een vastgoedmaatschappij
- Andere, nl.....

Hoe zijn de assistentiewoningen in eigendom van de beheersinstantie gefinancierd? (Meerdere antwoorden zijn mogelijk).

- eigen middelen
- lening bij de bank
- lening binnen de moederonderneming van de beheersinstantie
- andere (open veld toevoegen, maar niet verplicht in te vullen)

Is er een aparte financiering voorzien voor de gronden? (meerdere antwoorden zijn mogelijk, wanneer dit per GAW zou verschillen)

- Nee**
- Ja**
 - Eigendom van de gemeente
 - Eigendom van een aparte vennootschap van de beheersinstantie
 - Eigendom van een andere vennootschap/vereniging
 - Andere (open veld toevoegen, maar niet verplicht in te vullen)

C. Financiën en beheer

*indien 1 groep van assistentiewoningen in beheer:

Wat was de financiële situatie van de groep van assistentiewoningen in uw beheer het voorbije jaar?

Opmerking: Indien de GAW gekoppeld is aan een woonzorgcentrum: we vragen enkel naar de situatie van de GAW, gelieve hierbij geen rekening te houden met eventuele balans/compensatie met een WZC.

- Winstgevend
- Break-even
- Verlieslatend

*Indien meerdere groepen van assistentiewoningen in beheer:

We willen graag de huidige financiële situatie van de GAW in uw beheer kunnen inschatten.

Opmerking: Indien de GAW gekoppeld zijn aan een woonzorgcentrum: we vragen enkel naar de situatie van de GAW, gelieve hierbij geen rekening te houden met eventuele balans/compensatie met een WZC.

*Zijn er (één of meerdere) GAW in uw beheer die winstgevend waren het voorbije jaar?

- Ja
- Nee

*Zijn er één of meerdere GAW in uw beheer die break-even draaiden het voorbije jaar?

- Ja
- Nee

*Zijn er (één of meerdere) GAW in uw beheer die verlieslatend waren het voorbije jaar?

- Ja
- Nee

*Welke acties onderneemt u of plant u op korte termijn als beheersinstantie om de financiële situatie te verbeteren of in evenwicht te houden?

- Verhoging van de kostprijs voor genotsrecht
- Verhoging van de kostprijs voor dienstverlening
- Invoeren van extra vergoedingen voor bepaalde diensten
- reductie van het aantal diensten
- besparen op de kosten van dienstverlening (kwaliteit aanpassen)
- Minder taken toebedelen aan partners
- Besparen op kosten van onderhoud
- Kostenbesparingen op vlak van administratie of beheer
- Andere, nl.....
- Geen van bovenstaande

*Hoe bepaalt u de prijs voor genotsrecht per assistentiewoning? Duid de drie factoren aan die het meest doorslaggevend zijn.

De prijs wordt voornamelijk bepaald op basis van... (beperken tot 3 kruisjes)

- Grootte van de assistentiewoning
- Extra troeven (bvb. Balkon, tuin, etc.)
- Ligging
- Prijs van assistentiewoningen in de omgeving
- Huurprijzen in de omgeving
- Dagprijs eigen woonzorgcentrum
- Dagprijs woonzorgcentra in de omgeving
- Bouwjaar/nieuwstaat
- De vraag (d.w.z. het aantal geïnteresseerde kandidaat-bewoners)
- Reële kostprijs
- Vooropgestelde winstmarge
- Andere, nl.....
- Nvt: we volgen regels van woonmaatschappij (sociale huisvesting)
- Nvt: de prijs wordt door anderen vastgelegd, nl.....
- Nvt: alle bewoners zijn zelf eigenaar

D. Problemen en uitdagingen – deel 1

*Heeft u de uitbating van één of meerdere GAW vrijwillig stopgezet in de voorbije 3 jaar?

- Nee
- Ja, deze is/zijn overgelaten aan andere initiatiefnemer
- Ja, deze is/zijn stopgezet als GAW.

*Indien ja: Waarom was dat? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

- te moeilijk om aan erkenningsvoorwaarden te voldoen
- omwille van de staat van het gebouw
- niet of onvoldoende rendabel
- onvoldoende kandidaat-bewoners
- samenwerking met partners gestopt
- er zijn voldoende alternatieven (bvb. andere GAW in de buurt)
- we willen meer investeren in andere alternatieve woonzorgvormen, zoals.....
- andere, nl....

*Indien ja: Welke bestemming werd daarna aan deze GAW gegeven? (indien het om meerdere GAW gaat, mag u meerdere antwoordmogelijkheden aanduiden)

- omvorming naar gewone woningen/appartementen, te huur op de privémarkt
- individueel verkocht / gebouw verkocht
- Omvorming naar sociale woningen
- Omvorming naar andere zorgvorm (vb. woonzorgcentrum)
- andere, nl.....

*Is er sprake van structurele leegstand in één of meerdere van de GAW onder uw beheer? Met leegstand bedoelen we hier specifiek leegstand van langere duur (d.w.z. 3 maand of langer)?

- ja
- nee

Indien ja:

*Wat is volgens u de voornaamste reden voor de leegstand van langere duur?

- Er werden nog geen kandidaat-bewoners gevonden die er kunnen of willen wonen
- Wegens herstellingen of renovatiewerken
- Andere, nl.....

Indien leegstand wegens gebrek aan kandidaat-bewoners:

*Wat is volgens u de verklaring voor de moeilijkheid om kandidaat-bewoners te vinden? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- Te hoge prijs voor kandidaat-huurders
- Infrastructuur voldoet niet aan de wensen
- Ligging is niet adequaat (bvb. te ver van dorpskern of voorzieningen)
- Te veel ander (woon)aanbod in de buurt

- Onvoldoende geïnvesteerd in het zoeken van kandidaat-huurders
- andere, nl....
- Ik weet het niet

*Vraagt u een leegstandsvergoeding aan eigenaars? (Met leegstandsvergoeding bedoelen we een vergoeding die eigenaars betalen aan de beheersinstantie bij structurele leegstand. Dit gaat dus NIET over een leegstandtaks die door de gemeente wordt geïnd).

- Ja
- Nee
- Niet van toepassing

**Indien ja:* hoeveel bedraagt deze? (indien er slechts 1 vast bedrag is, vul dan tweemaal hetzelfde bedrag in)

Minimumbedrag:euro/maand

Maximumbedrag: Euro/maand

**Indien verschillend bedrag:* Waarvan hangt de hoogte van het bedrag af? (meerdere antwoorden mogelijk)

- duur van de leegstand
- gebruikelijke kostprijs van het genotsrecht
- andere, nl.....

E. Problemen en uitdagingen – deel 2

In dit luik volgen enkele open vragen over de uitdagingen of problemen waarmee u als beheersinstantie wordt geconfronteerd, en wat hierbij ondersteuning zou kunnen bieden. We vernemen graag uw mening en visie.

1. *Zijn er bepaalde terugkerende **verwachtingen van bewoners** waaraan u momenteel niet voldoet/kan voldoen? Welke? (open vraag) (max 400 woorden/of 2600 tekens met spaties als het in tekens moet)

2. *Wat zijn voor u de **3 grootste uitdagingen** waarmee u als beheersinstantie wordt geconfronteerd? (samenvatting in max 5 woorden – en dan uitgebreidere uitleg) Indien één of meerdere van wat voor u de grootste uitdagingen zijn hierboven reeds werden benoemd, mag u deze opnieuw vermelden. Dit geeft ons een indicatie van de reikwijdte van de mogelijke problemen.

3. We overlopen nog even de uitdagingen die u oplistte om mogelijke oplossingen te verkennen (korte beschrijving van max 5 woorden hernemen voor vervolgvragen:)/max 350 woorden per vraag
 - a) *Welke strategie zet u zelf al in om hiermee om te gaan?

 - b) *Wat zou de Vlaamse overheid kunnen doen om ondersteuning te bieden?

 - c) *Wat zouden lokale besturen kunnen doen om ondersteuning te bieden?

 - d) Wat zou een koepelorganisatie (bv. Zorgnet-Icuro vzw; Vlozo vzw...) kunnen doen om ondersteuning te bieden?

F. Verwachtingen voor de toekomst

*Welke verwachting heeft u voor de komende drie jaar? Het totaal aantal assistentiewoningen in ons beheer zal:

- afnemen
- gelijk blijven
- toenemen

*follow-up vraag: Indien afnemen:

Wat is de achterliggende reden voor deze inschatting? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- te moeilijk om aan erkenningsvoorwaarden te (blijven) voldoen
- er zijn plannen om de GAW over te laten aan een andere initiatiefnemer
- niet of onvoldoende rendabel
- verouderde gebouwen/problemen met infrastructuur en we willen of kunnen geen grote investering maken
- grote investeringen dringen zich op waardoor we in een hogere prijsklasse terecht zouden komen waarbinnen al een groot aanbod is
- onvoldoende kandidaat-bewoners
- problemen in de samenwerking met dienstverlener (of samenwerking gestopt)
- we verwachten extra maatregelen van de Vlaamse overheid waardoor het minder aantrekkelijk wordt om een GAW uit te baten
- andere, nl....

*Indien gelijk blijven:

Wat is de achterliggende reden voor deze inschatting? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- We verwachten minstens een even grote vraag naar onze assistentiewoningen
- We verwachten nieuwe incentives van de Vlaamse overheid om het aanbod van GAW te behouden
- De buurt rondom de GAW wordt opgewaardeerd waardoor kandidaat-bewoners zich zullen blijven aandienen
- Andere, nl....

*Indien toenemen:

Wat is de achterliggende redenering voor deze inschatting? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- We verwachten een grotere vraag naar assistentiewoningen
- We willen de capaciteit in de huidige GAW in ons beheer uitbreiden
- Er zijn plannen om een andere, reeds bestaande GAW over te nemen
- Er zijn plannen om te investeren in een nieuwe GAW
- We zijn actief op zoek naar nieuwe investeringen in de sector van GAW, maar nog geen concrete plannen
- Andere, nl.....

Heeft u zelf nog aanbevelingen voor beleidsmakers, die nog niet eerder aan bod zijn gekomen? (**max 300 woorden**)

Tot slot: we willen graag de bevindingen uit onze bevraging nog even mondeling bespreken met een aantal beheerders, om zeker te zijn dat we alles juist interpreteren en begrijpen, en om de huidige uitdagingen goed te vatten. Dit willen we doen aan de hand van een groepsgesprek ('focusgroep') van ongeveer twee uur. Een mondeling gesprek laat toe om conclusies te verduidelijken of te nuanceren. Mogen we u hiervoor uitnodigen?

Zo ja, geef graag uw naam en mailadres, en eventueel uw telefoonnummer.

Naam:.....

e-mail:.....

GSM/telefoon:.....

Opmerking: Uw persoonlijke gegevens worden niet blijvend bij uw antwoorden opgeslagen, maar worden enkel gebruikt om een lijst aan te leggen van personen die we mogen contacteren om over de algemene conclusies in gesprek te gaan.

Hartelijk dank voor uw medewerking!